

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ**
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ:

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ – ΣΧΟΛΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2022-2024

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΥΣ ΕΦΗΒΟΥΣ:
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ**

ΒΑΣΙΛΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

ΑΜ: mdy22093

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: ΜΕΡΑΚΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΑΘΗΝΑΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2024

**UNIVERSITY OF WEST ATTICA
SCHOOL OF PUBLIC HEALTH
DEPARTMENT OF PUBLIC HEALTH POLICY**

POASTGRADUATE PROGRAM IN PUBLIC HEALTH (MSc)

**SPECIALIZATION:
CHILD AND ADOLESCENT HEALTH PROMOTION – SCHOOL HEALTH**

ACADEMIC YEAR: 2022-2024

**MASTER THESIS
RISK FACTORS FOR EARLY INITIATION OF SEXYAL ACTIVITY IN
ADOLESCENTS**

VASILAKI EIRINI

RN: mdy22093

SUPERVISOR: MERAKOU KYRIAKOULA, PROFESOR

ATHENS SEPTEMBER 2024

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ**
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ:

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ – ΣΧΟΛΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2022-2024

**ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΥΣ ΕΦΗΒΟΥΣ**

**ΜΕΛΗ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ**

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι
Εξεταστική Επιτροπή:

Α/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΦΗ
1	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ ΜΕΡΑΚΟΥ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	
2	ΕΛΕΝΗ ΚΟΡΝΑΡΟΥ	ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	
3	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΛΙΕΡΑΚΗΣ	ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη *Βασιλάκη Ειρήνη* του *Μιχαήλ*, με αριθμό μητρώου mdy22039 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Δημόσια Υγεία του Τμήματος Πολιτικών Δημόσιας Υγείας της Σχολής Δημόσιας Υγείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

**Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.*

Η Δηλούσα

ΒΑΣΙΛΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

Ψηφιακή Υπογραφή Επιβλέποντα

Copyright © , Βασιλάκη Ειρήνη, 2024

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Allrightsreserved.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των απαιτήσεων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Δημόσια Υγεία του Τμήματος Πολιτικών Δημόσιας Υγείας της Σχολής Δημόσιας Υγείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Η έγκρισή της δεν υποδηλώνει απαραίτητως και την αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος Πολιτικών Δημόσιας Υγείας

Βεβαιώνω ότι η παρούσα Διπλωματική Εργασία είναι αποτέλεσμα προσωπικής μου εργασίας και δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής. Στις δημοσιευμένες ή μη δημοσιευμένες πηγές που αναφέρω έχω χρησιμοποιήσει εισαγωγικά όπου απαιτείται και έχω παραθέσει τις πηγές τους στο σχετικό τμήμα της βιβλιογραφίας.

Υπογραφή

ΒΑΣΙΛΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή

Η πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα, η οποία ορίζεται ότι συμβαίνει πριν από την ηλικία των 15 ετών, ενέχει σημαντικούς κινδύνους για την υγεία, όπως μόλυνση με ΣΜΝ, ακούσιες εγκυμοσύνες και χρήση ουσιών. Η κατανόηση των παραγόντων που συμβάλλουν σε αυτή τη συμπεριφορά είναι ζωτικής σημασίας για τις προσπάθειες πρόληψης του φαινομένου.

Σκοπός και στόχοι

Ο στόχος αυτής της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι η ανάδειξη και η ανάλυση των διαφόρων παραγόντων που συμβάλλουν στην έναρξη της πρόωμης σεξουαλικής επαφής στους εφήβους.

Μεθοδολογία

Πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση για την διερεύνηση των παραγόντων κινδύνου για πρόωμη σεξουαλική έναρξη σε εφήβους, χρησιμοποιώντας αξιόπιστες βάσεις δεδομένων (PubMed, Scopus, Sciencedirect, web of science, PLOS). Η μελέτη επικεντρώθηκε σε άρθρα που δημοσιεύθηκαν τα τελευταία 10 χρόνια στα αγγλικά ή στα ελληνικά. Συνολικά 27 μελέτες κρίθηκαν κατάλληλες και συμπεριλήφθηκαν στην αναζήτηση.

Αποτελέσματα

Παράγοντες όπως η χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών, η προγεννητική έκθεση σε ουσίες, η σχέση γονέα-παιδιού, η επιρροή των συνομηλίκων, η έκθεση στη βία, οι ριψοκίνδυνες συμπεριφορές και οι ψυχικές διαταραχές, βρέθηκαν να αυξάνουν την πιθανότητα πρόωμης σεξουαλικής δραστηριότητας. Επίσης, κοινωνικοδημογραφικοί παράγοντες όπως το εισόδημα, η εκπαίδευση των γονέων, η περιοχή κατοικίας, οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, το μορφωτικό επίπεδο, η φυλή, οι σεξουαλικές προτιμήσεις και η οικογενειακή δομή φαίνεται να παίζουν επίσης ρόλο. Επιπλέον, αστεία σχόλια για την ερωτική ζωή των

εφήβων, από τους γονείς και η πρώιμη σεξουαλική μύηση συνδέθηκαν με την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα.

Συμπεράσματα

Οι πολυδιάστατοι και πολυεπίπεδοι παράγοντες κινδύνου που ανεδείχθησαν από την παρούσα ανασκόπηση, συνεισφέρουν στην διαμόρφωση προτάσεων προς την σχολική κοινότητα και κυρίως προς τα κέντρα λήψης αποφάσεων για την αντιμετώπιση αυτών των παραγόντων. Με την εισαγωγή προγραμμάτων σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία, τις δράσεις προαγωγής υγείας με την συμμετοχή των γονέων, της κοινότητας, των κρατικών αρμόδιων υπηρεσιών, αλλά και της δράσης των πολιτών για ισότητα στην υγεία.

Λέξεις- κλειδιά: πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα, έφηβοι, γονείς, συνομήλικοι, παράγοντες κινδύνου.

ABSTRACT

Introduction

Early sexual activity, which is defined as occurring before the age of 15, carries significant health risks, including infection with STDs, unintended pregnancies, and substance abuse. Understanding the factors that contribute to this behavior is crucial to efforts to prevent the phenomenon.

Purpose and objectives

The aim of this literature review is the identification and analysis of the various factors that contribute to the initiation of early sexual intercourse in adolescents.

Methodology

A literature review was performed to investigate risk factors for early sexual initiation in adolescents, using reliable databases (PubMed, Scopus, Sciencedirect, web of science, PLOS). The study focused on articles published in the last 10 years in English or Greek. A total of 27 studies were deemed eligible and included in the search.

Results

The research has identified several factors that contribute to the likelihood of early sexual activity, including alcohol and drug use, exposure to substances during prenatal development, the quality of parent-child relationships, peer influence, exposure to violence, engagement in risky behaviors, and the presence of mental disorders. Furthermore, sociodemographic factors such as income, parental education, area of residence, religious beliefs, educational attainment, race, sexual orientation, and family structure also play a role in early sexual activity. The review also highlights the association between parental sexual teasing and early sexual initiation.

Conclusions

The multidimensional and multilevel risk factors revealed by this review contribute to formulating proposals to the school community and especially to the decision-making centers to deal with these factors. With the introduction of sex education programs in schools, health promotion actions with the participation of parents, the community, the competent state services, but also the action of citizens for equality in health.

Key words: early sexual intercourse, adolescents, parents, peers, risk factors

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	i
ABSTRACT	iii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	vii
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	viii
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
Α. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ.....	4
1.1 Εφηβική ηλικία.....	4
1.2 Σεξουαλική ταυτότητα.....	4
1.3 Η σεξουαλικότητα των φύλων.....	5
1.3.1 Σεξουαλικότητα εφήβων αγοριών.....	6
1.3.2 Σεξουαλικότητα εφήβων κοριτσιών	7
1.4 Σεξουαλικότητα LGBTQ+.....	7
1.5 Σεξουαλικά δικαιώματα εφήβων	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ.....	9
2.1 Γενικά	9
2.2 Οικογένεια	9
2.3 Σχολικό περιβάλλον	10
2.4 Σχέσεις συνομηλίκων	12
2.5 Μέσα κοινωνικής δικτύωσης	12
2.6 Κοινωνικά στερεότυπα.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ.....	15
3.1 Ψυχολογικές επιπτώσεις.....	15
3.2 Κοινωνικές επιπτώσεις.....	16
3.3 Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα	16
3.4 Η ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη.....	17
3.5 Χρήση αλκοόλ και ουσιών	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ.....	19
4.1 Η εκπαίδευση για την σεξουαλική αγωγή-διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές	19
4.2 Η εφαρμογή των προγραμμάτων σεξουαλικής αγωγής ανά τον κόσμο.....	20

4.3 Ο ρόλος της σεξουαλικής αγωγής στην αντιμετώπιση της πρόιμης έναρξης ...	22
B. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	27
7.1 Χαρακτηριστικά Μελετών	27
7.2 Αποτελέσματα Ερευνών	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΥΖΗΤΗΣΗ	61
8.1 Ο ρόλος της οικογένειας.....	61
8.2 Ο ρόλος των συνομήλικων	63
8.4. Οι κοινωνικοδημογραφικοί παράγοντες.....	64
Περιορισμοί της μελέτης.....	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	67
Συμπεράσματα	67
Προτάσεις	68
Βιβλιογραφία.....	70

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 Διάγραμμα ροής	26
Πίνακας 2 Ανάλυση εισαχθέντων ερευνών	41

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

AIDS : Acquired Immune Deficiency Syndrome

ANOVA : Analysis of Variance

APRS : Automatic Packet Reporting System

CDC : Centers for Disease Control and Prevention

CSE : Comprehensive Sexuality Education

EIGE : European Institute for Gender Equality

HIV : Human Immunodeficiency Virus

LGBTQ+ : Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer, plus

SSA : Social Security Administration

UNESCO : United Nations Educational Scientific and Cultural Organization

UNFPA : United Nations Population Fund

WHO : World Health Organization

YRBSS : Youth Risk Behavior Surveillance System

ΗΠΑ : Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

κ.α. : και άλλα

ΠΟΥ : Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

ΣΜΛ : Σεξουαλικά μεταδιδόμενες Λοιμώξεις

ΣΜΝ : Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εφηβεία αποτελεί ένα ιδιαίτερο αναπτυξιακό στάδιο στην ζωή του ανθρώπου καθώς χαρακτηρίζεται από μετάβαση από την παιδική στην ενήλικη ζωή. Οι έφηβοι μεταξύ των υπολοίπων ζητημάτων που τους απασχολούν, διακατέχονται και από την ανησυχία να ανακαλύψουν την σεξουαλικότητά τους, να προσδιορίσουν τον εαυτό τους σε σχέση με τους συνομήλικους τους και να ενσωματώσουν στην συνολική εικόνα του εαυτού τους, την σεξουαλική τους ταυτότητα. Είναι πολύ σημαντικό λοιπόν, να εφοδιαστούν με τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να είναι ικανοί να αναπτύξουν μια υπεύθυνη στάση, τόσο απέναντι στους εαυτούς τους, όσο και απέναντι στους άλλους μέσα στις κοινωνίες στις οποίες ζουν. Η ολοκληρωμένη σεξουαλική αγωγή, κρίνεται ολοένα και πιο απαραίτητη, καθώς τα ποσοστά των εφηβικών κυήσεων, οι μη ασφαλείς αμβλώσεις, η έμφυλη βία και τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα μεταξύ των εφήβων, παρουσιάζουν ραγδαία αύξηση. Επιπλέον, καλλιεργεί στους νέους την κριτική σκέψη, την επικοινωνία χωρίς ταμπού και προσβλητικό λόγο προς τους διαφορετικούς σεξουαλικούς προσανατολισμούς και μειώνεται η παραπληροφόρηση.

Τόσο η οικογένεια, όσο και οι συνομήλικοι αλλά και η κοινότητα στο σύνολό της, είναι απαραίτητο να συμμετέχει σε ενημερωτικά προγράμματα, καθώς πολλοί από τους παράγοντες που επηρεάζουν και τελικά οδηγούν μέρος των εφήβων στην πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα απαντώνται σε αυτές τις δομές.

Οι έφηβοι και οι οικογένειες τους, έχουν δικαίωμα στην αναγνώριση των συμπεριφορών και των στάσεων που οδηγούν τους νέους, στην αναζήτηση της σεξουαλικότητάς τους με πειραματικούς και μη ασφαλείς τρόπους θέτοντας σε κίνδυνο την σωματική και ψυχική τους υγεία. Επιπρόσθετα και στο δικαίωμά τους για ενημέρωση σχετικά με την αυτοδιάθεση του σώματός τους, την σεξουαλική απόλαυση και την οριοθέτηση συμπεριφορών που τους κάνουν να αισθάνονται άβολα. Απώτερος στόχος, είναι η κατανόηση των παραγόντων πρόωμης σεξουαλικής δραστηριότητας στην εφηβεία και η παροχή προτάσεων για την προστασία και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των νέων και κατά συνέπεια, την βελτίωση της δημόσιας υγείας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία ερευνά το θέμα της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας στους εφήβους, δίνοντας έμφαση στους παράγοντες οι οποίοι διαμορφώνουν τις συμπεριφορές και τις αποφάσεις τους σε αυτό το πεδίο. Για την παρούσα έρευνα, η πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται ως αυτή που λαμβάνει χώρα πριν το 15ο έτος της ηλικίας του εφήβου. Η έρευνα για την πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας σε εφήβους, είναι αρκετά εκτεταμένη, γεγονός που δηλώνει την σημαντικότητα του θέματος.

Η παγκόσμια εστίαση που έχει υπάρξει γενικότερα σε επικίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές, όπως η ενασχόληση με σεξουαλική δραστηριότητα σε νεαρή ηλικία, πηγάζει από την αναγνώριση των επιζήμιων επιπτώσεών τους στη μακροπρόθεσμη υγεία (Lin et al., 2020). Η έναρξη της σεξουαλικής επαφής κατά την εφηβεία εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική ανησυχία για τη δημόσια υγεία, λόγω της συσχέτισής της με ένα ευρύ φάσμα δυσμενών συνεπειών για την υγεία, που μπορεί να επεκταθούν μέχρι την πρώιμη ενήλικη ζωή (Reis et al., 2023). Οι συνέπειες της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας στους εφήβους περιλαμβάνουν τον αυξημένο κίνδυνο μόλυνσης από σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις (ΣΜΛ), άλλες ασθένειες, ακούσια εγκυμοσύνη/εφηβική εγκυμοσύνη και χρήση ουσιών. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των αρνητικών αποτελεσμάτων, είναι επιτακτική ανάγκη να εντοπιστούν οι παράγοντες που συμβάλλουν στο πρώιμο σεξουαλικό ντεμπούτο και να εφαρμοστούν στρατηγικές έγκαιρης πρόληψης.

Με βάση τα παραπάνω γεγονότα, ο στόχος αυτής της εργασίας είναι να εντοπίσει τους παράγοντες κινδύνου, που σχετίζονται με την πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας μεταξύ των εφήβων παγκοσμίως.

Η εργασία είναι δομημένη σε δύο βασικές ενότητες, το γενικό μέρος και το ειδικό μέρος. Το Γενικό μέρος αφορά το θεωρητικό κομμάτι της εργασίας, το οποίο είναι χωρισμένο σε τέσσερα κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο αναλύει την σεξουαλικότητα των εφήβων. Η σεξουαλικότητα των εφήβων είναι ένα σύνθετο θέμα που περιλαμβάνει τη σεξουαλική ταυτότητα, τις διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, ζητήματα LGBTQ+ και σεξουαλικά δικαιώματα. Το δεύτερο κεφάλαιο περιγράφει τους παράγοντες που επηρεάζουν τη σεξουαλική συμπεριφορά των εφήβων, όπως η οικογένεια, το σχολικό περιβάλλον, οι σχέσεις με τους συνομηλίκους, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα κοινωνικά στερεότυπα. Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται οι ψυχολογικές, σωματικές και

κοινωνικές συνέπειες, όπως ΣΜΝ, ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες, χρήση ουσιών και κοινωνικές επιπτώσεις. Τέλος, το τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο του γενικού μέρους περιγράφει πολιτικές, όπως τη σεξουαλική εκπαίδευση και τα προγράμματα, που παίζουν κρίσιμο ρόλο στην αντιμετώπιση της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας των εφήβων.

Στο ειδικό μέρος παρουσιάζεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση η οποία διεξήχθη στην παρούσα εργασία, όπου παρατίθενται ο σκοπός και οι επιμέρους στόχοι της εργασίας, η μεθοδολογία, τα αποτελέσματα και η συζήτηση της έρευνας. Τέλος, η εργασία ολοκληρώνεται με συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν κατά τη εκπόνησή της.

A. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

1.1 Εφηβική ηλικία

Η εφηβεία, μια περίοδος που μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε τρία διακριτά στάδια, δηλαδή πρώιμο (ηλικίες 10-13), μέσο (ηλικίες 14-16) και όψιμο (ηλικίες 17-19), περιλαμβάνει διάφορες πτυχές της ανάπτυξης. Οι σωματικές μεταμορφώσεις γίνονται εμφανείς κατά την πρώιμη εφηβεία, και τα άτομα απασχολούνται όλο και περισσότερο με την εικόνα του σώματός τους. Η γνωστική ανάπτυξη εμφανίζεται επίσης κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, με τους έφηβους να αποκτούν την ικανότητα να συμμετέχουν σε αφηρημένη σκέψη και συλλογισμό. Καθώς ξετυλίγεται η ύστερη εφηβεία, μια αίσθηση ταυτότητας αρχίζει να διαμορφώνεται σε συναισθηματικό επίπεδο. Αυτή η φάση χαρακτηρίζεται από την κοινωνική δέσμευση, την αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους και την εμφάνιση σεξουαλικού ενδιαφέροντος. Κάθε στάδιο της εφηβείας χαρακτηρίζεται από διαφορετικές συμπεριφορικές τάσεις: η πρώιμη εφηβεία περιλαμβάνει πειραματισμό, η μέση εφηβεία συνδέεται με την ανάληψη κινδύνων και η όψιμη εφηβεία περιλαμβάνει την ικανότητα αξιολόγησης της δικής του ριψοκίνδυνης συμπεριφοράς (Kar, Choudhury & Singh, 2015 ; Tajer D., 2022).

1.2 Σεξουαλική ταυτότητα

Η έννοια της σεξουαλικής ταυτότητας περιλαμβάνει τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους σε σχέση με τις ρομαντικές και σεξουαλικές τους έλξεις. Η σεξουαλική ταυτότητα ενός ατόμου διαμορφώνεται από τις δικές του αντιλήψεις για την έλξη του ίδιου φύλου ή του αντίθετου φύλου, οι οποίες επηρεάζονται από τις προσωπικές του εμπειρίες, σκέψεις και αντιδράσεις, αντί να αυτοπροσδιορίζονται αποκλειστικά με βάση το φύλο του σεξουαλικού συντρόφου του (EIGE, 2016).

Η σεξουαλική ταυτότητα έχει περιγραφεί ως συστατικό της ταυτότητας ενός ατόμου που αντανακλά την σεξουαλική του αντίληψη. Η ενσωμάτωση των αντίστοιχων στοιχείων ταυτότητας (π.χ. ηθική, θρησκευτική, εθνική, επαγγελματική) σε μια ευρύτερη συνολική ταυτότητα είναι απαραίτητη για τη διαδικασία ανάπτυξης του πολυδιάστατου

κατασκευάσματος της ταυτότητας (Luyckx et al., 2011). Κατά τη διάρκεια της εφηβείας, τα άτομα αντιμετωπίζουν παγκοσμίως το καθήκον να αναπτύξουν την ταυτότητά τους, το οποίο περιλαμβάνει την ενσωμάτωση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου στη συνολική αίσθηση του εαυτού τους. Οι δυσκολίες σε αυτή τη διαδικασία ένταξης μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχική ευεξία (Bosse & Chiodo, 2016).

Ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου είναι διακριτές έννοιες που δεν πρέπει να συγχέονται. Όταν συζητάμε για τον σεξουαλικό προσανατολισμό, είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε την πολυδιάστατη φύση του, που περιλαμβάνει όχι μόνο τη σεξουαλική έλξη αλλά και τη σεξουαλική συμπεριφορά και την προσωπική ταύτιση κάποιου με έναν συγκεκριμένο σεξουαλικό προσανατολισμό. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός μπορεί να παρουσιάσει τόσο σταθερότητα όσο και μεταβλητότητα σε όλη τη ζωή ενός ατόμου. Ενώ είναι αλήθεια ότι οι ετεροφυλοφιλικές έλξεις, συμπεριφορές και ταυτότητες παρατηρούνται συνήθως, είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε την ύπαρξη διαφορετικών σεξουαλικών εκφράσεων πέρα από αυτό το κανονιστικό πλαίσιο (Hall, 2019).

Σύμφωνα με το Youth Risk Behavior Survey (2019), μια ολοκληρωμένη έρευνα μαθητών γυμνασίου στις Ηνωμένες Πολιτείες, που διεξήχθη ανώνυμα, η πλειοψηφία των μαθητών, περίπου το 84%, αυτοπροσδιορίστηκε ως «ετερόφυλος» ή «στρέιτ». Ένα μικρότερο ποσοστό, γύρω στο 2,5%, αναγνωρίστηκε ως «γκέι» ή «λεσβία», το 9% των ερωτηθέντων αυτοπροσδιορίστηκε ως «αμφιφυλόφιλος», ενώ το 4,5% των συμμετεχόντων εξέφρασε αβεβαιότητα σχετικά με τη σεξουαλική τους ταυτότητα (CDC, 2020).

1.3Η σεξουαλικότητα των φύλων

Η σεξουαλικότητα και το φύλο είναι σημαντικά μέρη της ζωής των εφήβων και σχετίζονται με την υγεία και την ευημερία τους (Baams & Kaufman, 2023), καθώς είναι βασικές πτυχές της ταυτότητας που διασταυρώνονται με άλλες κοινωνικές κατηγορίες όπως η φυλή, η τάξη, η εθνικότητα και η ικανότητα διαμόρφωσης εμπειριών ζωής. Ενώ αυτές οι δυνάμεις λειτουργούν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής κάποιου, η εφηβεία είναι μια ιδιαίτερα σημαντική περίοδος ανακάλυψης, διαπραγμάτευσης και αντίστασης (Gonick & Conrads, 2022).

Ο καθορισμός του φύλου και της σεξουαλικότητας μπορεί να είναι μια πρόκληση λόγω της υποκειμενικής φύσης τους και της έλλειψης καθολικής συναίνεσης. Αυτοί οι όροι χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά και περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα σημασιών. Είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ του φύλου, το οποίο σχετίζεται με την ταξινόμηση των ατόμων ως αρσενικών, θηλυκών ή μεσόφυλων με βάση βιολογικούς και χρωμοσωμικούς παράγοντες, και το φύλο, το οποίο περιλαμβάνει τους κοινωνικά και πολιτισμικά κατασκευασμένους κανόνες, συμπεριφορές, χαρακτηριστικά και ρόλους που συνδέονται με το να είσαι άνδρας, γυναίκα ή εκτός αυτού του δυαδικού πλαισίου. Όταν αναφέρουμε την ταυτότητα φύλου, αναφερόμαστε στην προσωπική αντίληψη ή αίσθηση ενός ατόμου για τον εαυτό του ως γυναίκα, άνδρα, συνδυασμό και των δύο ή κανένα από τα δύο. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το βιολογικό φύλο και το κοινωνικό φύλο είναι αλληλένδετα αλλά διαφορετικά μεταξύ τους. (Marquezetal., 2023; Baams & Kaufman, 2023)

Σημαντική είναι επίσης η συσχέτιση μεταξύ της ταυτότητας φύλου ενός ατόμου και του φύλου που του έχει αποδοθεί κατά τη γέννηση του. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα δύο ταξινομήσεις: cisgender, όπου τα εκχωρημένα και αναγνωρισμένα φύλα ευθυγραμμίζονται και transgender, όπου δεν ευθυγραμμίζονται. Επιπλέον, αναγνωρίζουμε τη σεξουαλική ταυτότητα, η οποία σχετίζεται με το πώς τα άτομα αντιλαμβάνονται τις συναισθηματικές, ρομαντικές ή/και σεξουαλικές έλξεις τους προς τους άλλους. Αυτές οι ταυτότητες κατηγοριοποιούνται συχνά σε σχέση με τις προαναφερθείσες ταξινομήσεις φύλου. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η κατηγοριοποίηση των εφήβων με βάση το φύλο και τη σεξουαλικότητά τους μπορεί να είναι δύσκολη, καθώς αυτό το στάδιο της ζωής χαρακτηρίζεται από ανάπτυξη ταυτότητας (Marquezetal., 2023).

1.3.1 Σεξουαλικότητα εφήβων αγοριών

Σύμφωνα με την ψυχαναλυτική θεωρία, η οποία εστιάζει στον ασυνείδητο νου και την παιδική ανάπτυξη, τα αγόρια αρχίζουν να αναπτύσσουν σεξουαλική υποκειμενικότητα στην πρώιμη παιδική ηλικία, αλλά είναι κατά την εφηβεία που συνειδητοποιούν πλήρως αυτή τη δυνατότητα. Η εφηβεία φέρνει σωματικές αλλαγές που κάνουν τα αγόρια να φαίνονται μεγαλύτερα και πιο ώριμα, οδηγώντας σε αυξημένη ανεξαρτησία και αναγνώριση των πράξεών τους και των επιτευγμάτων τους. Τα αγόρια παίρνουν επίσης τον έλεγχο του σώματός τους που αλλάζει, κάτι που διευρύνει την αίσθηση της

σεξουαλικής υποκειμενικότητας. Η εφηβεία επιτρέπει επίσης στα αγόρια να ταυτιστούν με τους πατέρες τους. Όταν βγαίνουν με έφηβα κορίτσια, τα αγόρια συχνά ζητούν και επιμένουν στο σεξ για να ενισχύσουν την αρρενωπή και ενήλικη ιδιότητά τους και μετά το σεξ, αισθάνονται πιο πρακτικά, αρρενωπά, μεγαλωμένα και συνδεδεμένα με άλλους άντρες (Martin, 2018; O'Sullivan, L. F., & Thompson, A. E. 2014)

1.3.2 Σεξουαλικότητα εφήβων κοριτσιών

Η δυνατότητα των κοριτσιών να καθιερώσουν σεξουαλική υποκειμενικότητα μειώνεται, καθώς αναπτύσσουν μια τάση προς την ιδανική αγάπη στην πρώιμη παιδική ηλικία. Καθώς εισέρχονται στην εφηβεία και στη σφαίρα της ενήλικης γυναικείας σεξουαλικότητας, αισθάνονται αμφιθυμία και άγχος για το νέο τους σώμα λόγω των κοινωνικών συσχετισμών της γυναικείας σεξουαλικότητας με τη ντροπή και τον κίνδυνο. Αυτό οδηγεί στα κορίτσια να αντιπαθούν το σώμα τους, να αντικειμενοποιούν τον εαυτό τους και να αισθάνονται λιγότερο έλεγχο. Οι πρώτες σεξουαλικές εμπειρίες συμβαίνουν συχνά στο πλαίσιο της ιδανικής αγάπης, με λίγα κορίτσια να αποφασίζουν ενεργά να κάνουν σεξ. Αυτές οι εμπειρίες συχνά αφήνουν τα κορίτσια να αισθάνονται λιγότερη δέσμευση και σεξουαλικά υποκειμενικά, οδηγώντας σε χαμηλή αυτοεκτίμηση (Martin, 2018 ; O'Sullivan, L. F., & Thompson, A. E. 2014)

1.4 Σεξουαλικότητα LGBTQ+

Η κατανόηση της σεξουαλικής ταυτότητας και της ταυτότητας φύλου έχει επεκταθεί πέρα από τα παραδοσιακά δυαδικά, με νέες ταξινομήσεις να εμφανίζονται ή να γίνονται πιο διαδεδομένες. Οι ετικέτες μονοφυλοφιλικής ταυτότητας όπως "gay", "lesbian" ή "straight" υποδηλώνουν μια μοναδική κατεύθυνση στην οποία προσανατολίζονται οι σεξουαλικές έλξεις κάποιου, ενώ οι ετικέτες πολυσεξουαλικής ταυτότητας όπως "bisexual", "pansexual" και "queer" συνήθως υποδηλώνουν πολυ- έλξη φύλου. Οι ετικέτες ασεξουαλικής ομπρέλας περιλαμβάνουν «γκρίζο σεξουαλικό» και «demyssexual». Οι ετικέτες ταυτότητας φύλου αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο το πλήρες φάσμα της διαφορετικότητας πέρα από τα παραδοσιακά ταξινομικά συστήματα που εστιάζουν την έλξη σε μια δυαδική ταυτότητα φύλου. Μελέτες δείχνουν ότι όσοι υιοθετούν πανσεξουαλικές ετικέτες είναι συνήθως νεότεροι σε ηλικία και πιο πιθανό να είναι τρανς ή μη συμμορφούμενοι με το φύλο (Hammack et al., 2022).

Με την είσοδό τους στην εφηβεία, οι νέοι LGBTQ μπορεί να αρχίσουν να αναγνωρίζουν αυξημένες αισθήσεις ιδιαιτερότητας που μπορεί να μην είναι εύκολα κατανοητές ή να μην αντικατοπτρίζονται στην επικρατούσα ετεροτυπική κοινωνία. Αυτή η ασυμφωνία έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει συναισθήματα τύψεων και ταπείνωσης σχετικά με τον αυξανόμενο σεξουαλικό προσανατολισμό τους, με αποτέλεσμα τελικά την υιοθέτηση της άρνησης ως μηχανισμού αντιμετώπισης. Η άρνηση είναι απλώς μια από τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι LGBTQ έφηβοι για να εξουδετερώσουν το κοινωνικό στίγμα και την περιθωριοποίηση που αντιμετωπίζουν (Horowitz & Itzkowitz, 2011).

1.5 Σεξουαλικά δικαιώματα εφήβων

Οι έφηβοι παγκοσμίως αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια όσον αφορά τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματά τους. Αυτά τα εμπόδια περιλαμβάνουν περιπτώσεις σεξουαλικής χειραγώγησης και βίας εντός των στενών σχέσεων, ανεπαρκή εκπαίδευση και γνώση, αυξημένα περιστατικά πρόωρων και ανεπιθύμητων κυήσεων, περιορισμένη διαθεσιμότητα υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, ιδίως για αντισύλληψη και ασφαλή τερματισμό της εγκυμοσύνης, ανισότητες μεταξύ των φύλων, επιζήμια παραδοσιακά έθιμα όπως τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων και τον παιδικό γάμο, και την ευαισθησία σε σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις (συμπεριλαμβανομένου του HIV) (WHO, 2023).

Οι έφηβοι έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες και υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας, οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για την πρόληψη απειλών για τη ζωή και την υγεία τους. Τα δικαιώματα στην ενημέρωση και την εκπαίδευση υποστηρίζουν επίσης την πρόσβαση των εφήβων σε πληροφορίες για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία. Οι κυβερνήσεις είναι αναγκαίο να εγγυηθούν στους εφήβους πρόσβαση σε ακριβείς πληροφορίες και εκπαίδευση σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, καθώς και να παρέχουν πρόσβαση σε ολοκληρωμένες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας. Επιπλέον, οι κυβερνήσεις πρέπει να προστατεύουν τους εφήβους από τη βία και τις διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών πρακτικών που παραβιάζουν τα αναπαραγωγικά τους δικαιώματα. Η άρνηση πρόσβασης σε πληροφορίες και υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας παραβιάζει τα δικαιώματα των εφήβων, επηρεάζοντας ιδιαίτερα τις νεαρές γυναίκες και τα κορίτσια (UNESCO, 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

2.1 Γενικά

Η εφηβεία είναι μια περίοδος που χαρακτηρίζεται από εκτεταμένη σεξουαλική εξερεύνηση. Σύμφωνα με μια μελέτη που διεξήχθη από τους Jing et al (2023), περίπου το 54% των ατόμων ηλικίας μεταξύ 15 και 19 ετών παγκοσμίως, ανέφεραν ότι εμπλέκονται σε κάποια μορφή σεξουαλικής δραστηριότητας.

Με βάση δεδομένα από μια έρευνα που διεξήχθη το 2021, το 30% των μαθητών γυμνασίου στις Ηνωμένες Πολιτείες ανέφεραν ότι είχαν σεξουαλική επαφή τουλάχιστον μία φορά. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι το 48% αυτών των μαθητών δεν χρησιμοποίησαν προφυλακτικό κατά την πιο πρόσφατη σεξουαλική τους επαφή. Επίσης, ένα ανησυχητικό στατιστικό που δείχνει ότι το 8% των ατόμων έχουν βιώσει εξαναγκαστική σεξουαλική δραστηριότητα παρά τη θέλησή τους, ενώ το 9% των μαθητών έχουν υποβληθεί σε τεστ HIV, 5%, υποβλήθηκε σε τεστ για σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (CDC, 2024).

Η σεξουαλική συμπεριφορά των εφήβων μπορεί να επηρεαστεί από διάφορους παράγοντες, όπως η δυναμική της οικογένειας, το σχολικό περιβάλλον, οι αλληλεπιδράσεις με τους συνομηλίκους, η έκθεση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα κοινωνικά στερεότυπα.

2.2 Οικογένεια

Στον τομέα των σχέσεων και της σεξουαλικότητας, οι γονείς παίζουν τον πιο σημαντικό ρόλο ως παιδαγωγοί για τα παιδιά τους. Κατέχουν βαθιά κατανόηση των αστικών, ηθικών, προσωπικών και θρησκευτικών αρχών που στοχεύουν να τους ενσταλάξουν. Ο ρόλος της γονικής καθοδήγησης στη διαμόρφωση των σεξουαλικών επιλογών των εφήβων δεν μπορεί να υποτιμηθεί, καθώς επηρεάζει σημαντικά τη σεξουαλική συμπεριφορά και τη λήψη αποφάσεων. Μελέτες έχουν δείξει ότι όταν οι γονείς διατηρούν ανοιχτό διάλογο για τη σεξουαλική υγεία με τους εφήβους τους, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε καθυστέρηση στη σεξουαλική μύηση, υπογραμμίζοντας τη σημασία της επικοινωνίας στην καθοδήγηση των νέων προς την υπεύθυνη σεξουαλική συμπεριφορά. Αυτή η επικοινωνία εκτείνεται πέρα

από τις απλές συνομιλίες. Περιλαμβάνει επίσης τη μετάδοση στάσεων και προσδοκιών σχετικά με τη σεξουαλική συμπεριφορά, η οποία έχει αποδειχθεί ότι αυξάνει την πιθανότητα χρήσης αντισυλληπτικών μεθόδων στους σεξουαλικά ενεργούς εφήβους (Abiodun, et al., 2021; Goodrum, et al., 2017). Ιδιαίτερα ο διάλογος με τον πατέρα φαίνεται να αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην αποφυγή επικίνδυνων σεξουαλικών πρακτικών και την πρόωμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας (Sentino, et al., 2018).

Επιπλέον, η πειθαρχική πτυχή της ανατροφής των παιδιών, η οποία περιλαμβάνει την παρακολούθηση και την επίβλεψη, είναι καίριας σημασίας για την αποτροπή της εμπλοκής των εφήβων σε επικίνδυνες σεξουαλικές πρακτικές. Αυτή η συμμετοχή των γονέων, που χαρακτηρίζεται από υποστήριξη, επικοινωνία και κατάλληλη πειθαρχία, όχι μόνο ενισχύει μια στενότερη σχέση μεταξύ γονέων και εφήβων, αλλά παρέχει επίσης ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο οι έφηβοι μπορούν να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τη σεξουαλικότητά τους (Abiodun, et al., 2021).

Η δομή και η δυναμική μιας οικογένειας έχουν επίσης σημαντικό αντίκτυπο στη σεξουαλική συμπεριφορά των εφήβων πέρα από τη γονική καθοδήγηση. Η παρουσία ενός δευτερεύοντος φροντιστή, όπως ένας θετός γονιός ή ο παππούς ή η γιαγιά, μπορεί να ενισχύσει τον αντίκτυπο των γονικών μηνυμάτων, ειδικά για τις νεαρές γυναίκες. Η μητρική επικοινωνία φαίνεται να έχει πιο βαθιά επίδραση στις κόρες, τονίζοντας την αλληλεπίδραση μεταξύ των οικογενειακών αξιών, της συμμετοχής των γονέων και της δυναμικής της οικογένειας. Πολιτιστικά και κοινωνικά πλαίσια διαμορφώνουν επίσης αυτή τη σχέση. Για παράδειγμα, η απουσία πατρικής φιγούρας παίζει σημαντικό ρόλο στην πρόωμη έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας μεταξύ των ανδρών εφήβων, γεγονός που δείχνει ότι η γονική παρουσία ή η έλλειψή της μπορεί να διαμορφώσει τις σεξουαλικές τροχιές των νέων. Έχει διαπιστωθεί επίσης, ότι η εκπαίδευση των γονέων, ιδιαίτερα αυτή της μητέρας, μαζί με την ηλικία της μητέρας κατά την πρώτη εγκυμοσύνη πριν από την ηλικία των 20 ετών, αναγνωρίστηκαν ως παράγοντες κινδύνου για την πρόωμη έναρξη σεξουαλικών συμπεριφορών (Mmari, et al., 2016; Carlson, M. J., 2016)

2.3 Σχολικό περιβάλλον

Ο κεντρικός ρόλος που παίζει το σχολικό περιβάλλον στις σεξουαλικές συμπεριφορές των εφήβων δεν μπορεί επίσης να υποτιμηθεί, με ιδιαίτερη έμφαση στην επιρροή των σχέσεων μαθητή-δασκάλου και στη διασύνδεση του σχολείου. Αυτοί οι παράγοντες όχι μόνο

ενθαρρύνουν την αίσθηση του ανήκειν, αλλά χρησιμεύουν επίσης ως προστατευτικοί παράγοντες έναντι της εμπλοκής σε επικίνδυνες σεξουαλικές δραστηριότητες. Μια καλή σχέση μαθητή-δασκάλου φαίνεται ότι συσχετίζεται με καλύτερα ψυχοκοινωνικά αποτελέσματα, χαρακτηρίζοντάς την ως σημαντικό παράγοντα στη ζωή των μαθητών πέρα από την απλή ακαδημαϊκή επίδοση. Για παράδειγμα, η έρευνα των Peterson et al (2020), έδειξε ότι οι σχέσεις των εφήβων με τους δασκάλους συνδέονται με μειωμένη σεξουαλική συμπεριφορά κινδύνου, σε σχολικό επίπεδο. Επίσης, η έρευνα έχει δείξει ότι οι δάσκαλοι που λαμβάνουν εκπαίδευση στη σεξουαλική εκπαίδευση έχουν τη δυνατότητα να χρησιμεύσουν ως καταλύτες για την αλλαγή, εξοπλίζοντας τους μαθητές με ακριβείς πληροφορίες και μειώνοντας αποτελεσματικά την πιθανότητα εμπλοκής σε συμπεριφορές αναπαραγωγικού κινδύνου (Ramírez-Villalobos et al., 2021).

Η σχολική διασύνδεση, γενικότερα, συνδέεται με μια σειρά θετικών αποτελεσμάτων σεξουαλικής υγείας. Έχει βρεθεί ότι προστατεύει τα κορίτσια από το μη συναινετικό σεξ και τα αγόρια από την πρόωγη έναρξη σεξουαλικής επαφής. Αυτό είναι πιθανό επειδή οι μαθητές που αισθάνονται εκτίμηση και αποδοχή στο σχολικό τους περιβάλλον είναι πιο πιθανό να καθυστερήσουν την έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας, οδηγώντας σε μείωση των πιο επικίνδυνων σεξουαλικών συμπεριφορών. Επιπλέον, αυτή η διασύνδεση δεν είναι μόνο κρίσιμη για την καθιέρωση μιας περισσότερο ώριμης έναρξης της σεξουαλικής δραστηριότητας, αλλά και για τη συμβολή στη συνολική σχολική επίδοση, η οποία με τη σειρά της έχει συνδεθεί με τη μείωση των σεξουαλικών συμπεριφορών κινδύνου. Φαίνεται να υπάρχει μια αξιοσημείωτη συσχέτιση μεταξύ της σχολικής επίδοσης και των σεξουαλικών συμπεριφορών των εφήβων. Παράγοντες όπως οι χαμηλές εκπαιδευτικές φιλοδοξίες, η πρόθεση εγκατάλειψης του σχολείου πρόωρα και να αντιμετωπίσης δυσκολιών στο σχολείο, προσδιορίζονται ως παράγοντες κινδύνου για την πρόωγη έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας (Reis et al., 2023; Pound P. et al., 2016)

Τα στοιχεία δείχνουν ότι όταν τα σχολεία δημιουργούν περιβάλλοντα που ενισχύουν τις ισχυρές σχέσεις μαθητή-δασκάλου και το αίσθημα φροντίδας, θέτουν τις βάσεις για τους μαθητές να κάνουν πιο ασφαλείς επιλογές σχετικά με τη σεξουαλική τους συμπεριφορά (Miller, Gajos & Cropsey, 2024).

Ωστόσο, πολλές φορές το σχολικό περιβάλλον μπορεί να αποτελέσει παράγοντα κινδύνου στην ανάπτυξη επικίνδυνων σεξουαλικών συμπεριφορών, μέσω της εμφάνισης του σχολικού εκφοβισμού. Η κουλτούρα του εκφοβισμού διαιωνίζεται από την χαλαρή

επίβλεψη των ενηλίκων-δασκάλων, τις πολιτικές χωρίς συγκεκριμένους ορισμούς του εκφοβισμού και τα σχολεία με εχθρικό περιβάλλον. Ο σχολικός εκφοβισμός πολύ συχνά οδηγεί σε σεξουαλική βία και παρενόχληση. Ενώ ο εκφοβισμός κορυφώνεται στο γυμνάσιο και μειώνεται στο λύκειο, η σεξουαλική παρενόχληση εμφανίζεται στο γυμνάσιο και μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της σεξουαλικής βίας αργότερα (Doty et al., 2017).

2.4 Σχέσεις συνομηλίκων

Η επιρροή των ομάδων συνομηλίκων στους εφήβους επεκτείνεται σημαντικά στις σεξουαλικές τους συμπεριφορές, καθώς οι συνομήλικοι συχνά γίνονται κύριοι κοινωνικοί αναφορείς σε αυτό το αναπτυξιακό στάδιο. Ενώ οι γονείς θέτουν θεμελιώδεις στάσεις απέναντι στη σεξουαλική δραστηριότητα, οι έφηβοι εξερευνούν και συχνά υιοθετούν αυτές τις συμπεριφορές μέσα στους κύκλους των συνομηλίκων. Η πίεση των συνομηλίκων, για παράδειγμα, έχει συσχετιστεί άμεσα με επικίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές, οι οποίες περιλαμβάνουν αλλά δεν περιορίζονται σε απροστάτευτες σχέσεις, πολλαπλούς συντρόφους και πρόωμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας (Adimora, Akaneme & Aye, 2018). Η επιρροή των συνομηλίκων είναι ιδιαίτερα εμφανής σε διάφορες μελέτες, οι οποίες αποδεικνύουν ότι οι στενοί φίλοι έχουν παρόμοιο αριθμό σεξουαλικών συντρόφων, επηρεάζοντας τους φίλους τους. Αυτό υποδηλώνει ότι τα κοινωνικά δίκτυα συνομηλίκων δεν είναι απλώς ένα φόντο, αλλά ένα ενεργό στοιχείο που επηρεάζει τη σεξουαλική συμπεριφορά μεταξύ των εφήβων (Ali & Dwyer, 2011).

Γενικότερα, αυτή η επιρροή από τους συνομηλίκους είναι ένας κρίσιμος παράγοντας στη λήψη αποφάσεων σεξουαλικά και υποστηρίζεται από στοιχεία που υποδηλώνουν ότι οι έφηβοι είναι επιρρεπείς στη συμμόρφωση με τους σεξουαλικούς κανόνες που έχουν θεσπιστεί στα κοινωνικά τους δίκτυα (Clark et al., 2021).

2.5 Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Η εφηβεία είναι μια περίοδος ανάπτυξης που χαρακτηρίζεται από ψυχοσωματικές διαδικασίες ωρίμανσης, με τη σχέση και την κοινωνικοποίηση να είναι δύο θεμελιώδη στοιχεία. Το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν γίνει ένας προσβάσιμος τρόπος για τους εφήβους να εξερευνήσουν την ανθρώπινη σεξουαλικότητα χωρίς περιοριστικούς σεξουαλικούς κανόνες. Ωστόσο, οι διαδικτυακές σεξουαλικές

δραστηριότητες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως επικίνδυνες συμπεριφορές, που ενδέχεται να περιλαμβάνουν αρνητικές συνέπειες και εμπειρίες. Οι έφηβοι στερούνται ελέγχου και αναζήτησης αίσθησης, κάτι που μπορεί να διευκολύνει την επικίνδυνη χρήση του σεξ στο Διαδίκτυο. Οι αλληλεπιδράσεις στον κυβερνοχώρο μειώνουν τις αναστολές, επιταχύνουν την οικειότητα και παράγουν μια ταυτότητα που μπορεί να μην αντιστοιχεί στον εαυτό που παρουσιάζεται προσωπικά. Οι έφηβοι αισθάνονται λιγότερο ψυχολογικά κοντά στους συνεργάτες τους που στέλνουν άμεσα μηνύματα, παρά στους συντρόφους τους στις τηλεφωνικές και πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπιδράσεις. Οι έφηβοι έχουν τόσο πλήρως αγκαλιάσει την ανταλλαγή άμεσων μηνυμάτων επειδή ικανοποιεί δύο σημαντικές αναπτυξιακές ανάγκες της εφηβείας. Αυτές οι ανάγκες είναι η σύνδεση με τους συνομηλίκους και η ενίσχυση της ομαδικής ταυτότητας του ατόμου. Το Διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν επίσης επεκτείνει την πρόσβαση σε σεξουαλικό περιεχόμενο και πορνογραφία. Αυτή η αυξημένη πρόσβαση, σε συνδυασμό με την πραγματικότητα της ανάπτυξης και εξερεύνησης της σεξουαλικής ταυτότητας των εφήβων, σημαίνει ότι οι έφηβοι είναι πιο πιθανό να εκτεθούν σε ρητό σεξουαλικό υλικό από ότι οι έφηβοι προηγούμενων γενεών (Eleuteri, Saladino & Verrastro, 2017; van Oosten JM., 2016)

Οι έφηβοι χρησιμοποιούν πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης για να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν κοινωνικές συνδέσεις, να προωθήσουν την ανάπτυξη ταυτότητας και να εκφραστούν. Ωστόσο, η υπερβολική χρήση της τεχνολογίας μπορεί να οδηγήσει σε αρνητικές συνέπειες για την υγεία, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού, του sexting και της κατάθλιψης. Μελέτες έχουν δείξει ότι οι έφηβοι που χρησιμοποιούν υπερβολικά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι πιο πιθανό να συμμετάσχουν σε επικίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές (Landry et al., 2017; Ybarra ML, Mitchell KJ, 2014)

2.6 Κοινωνικά στερεότυπα

Η θεωρία του σχήματος του φύλου (Bem's Gender Schema Theory), παρέχουν ένα πλαίσιο για την κατανόηση του πώς τα κοινωνικά στερεότυπα μπορούν να επηρεάσουν τη σεξουαλική συμπεριφορά των εφήβων. Τα στερεότυπα σχετίζονται με το επίπεδο εμπειρίας με διαφορετικές σεξουαλικές δραστηριότητες που εκτελούνται συχνά κατά την εφηβεία. Για παράδειγμα, τα αγόρια που υποστηρίζουν τα κοινωνικά στερεότυπα τείνουν

να είναι πιο έμπειρα σεξουαλικά, ενώ τα κορίτσια που τα υποστηρίζουν τείνουν να είναι λιγότερο έμπειρα. Επίσης, εξαιτίας των κοινωνικών στερεοτύπων, τα αγόρια είναι και πιο πρόθυμα σεξουαλικά, με περισσότερα στερεότυπα να συνδέονται με υψηλότερη σεξουαλική πρόθεση για τα αγόρια και χαμηλότερη σεξουαλική πρόθεση για τα κορίτσια (Boahene, Reitz & Endendijk, 2022).

Το σεξουαλικό πρότυπο που συμπεριλαμβάνει μόνο τα δύο φύλα, υπαγορεύει διαφορετικά πρότυπα σεξουαλικής συμπεριφοράς για άνδρες και γυναίκες, μπορεί να εξηγήσει τις διαφορές μεταξύ των φύλων στη διάπραξη εκφοβισμού μεταξύ των εφήβων. Οι άνδρες ανταμείβονται κοινωνικά ενώ οι γυναίκες επικρίνονται κοινωνικά για τις σεξουαλικές τους συμπεριφορές. Προηγούμενες έρευνες σχετικά με την ύπαρξη σεξουαλικού δυϊσμού μεταξύ των νέων και των νεαρών ενηλίκων έχουν αποδώσει μικτά αποτελέσματα, αλλά μελέτες σε εφήβους καταδεικνύουν ορισμένα στοιχεία για ένα σεξουαλικό διπλό πρότυπο. Τα κορίτσια που αποτυγχάνουν να συμμορφωθούν με τα «σεξουαλικά σενάρια» όπως ορίζονται από το σεξουαλικό διπλό πρότυπο μπορεί να βιώσουν απόρριψη από τους συνομηλίκους με τη μορφή εκφοβισμού. Ο εκφοβισμός έχει συσχετιστεί σταθερά με την αποδοχή από τους συνομηλίκους στην πρόιμη και όψιμη εφηβεία (Dunnetal., 2014).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ

3.1 Ψυχολογικές επιπτώσεις

Αν και η πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα έχει οριστεί στενά ότι συμβαίνει πριν από την ηλικία των 16 ετών, οι επιπτώσεις της στην ψυχολογική ευεξία είναι πολύπλοκες και πολύπλευρες. Για παράδειγμα, οι έφηβοι που συμμετέχουν σε σεξουαλικές δραστηριότητες σε μικρότερη ηλικία παρουσιάζουν μεγαλύτερη πιθανότητα χρήσης ουσιών, γεγονός που μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο ανάπτυξης προβλημάτων ψυχικής υγείας. Επιπλέον, η πρόωρη σεξουαλική επαφή μπορεί να οδηγήσει σε ακούσιες εγκυμοσύνες, μια κατάσταση που μπορεί να ασκήσει σημαντικό ψυχολογικό στρες στα νεαρά άτομα καθώς παλεύουν με τις ευθύνες και τις κοινωνικές επιπτώσεις της γονεϊκότητας σε ένα ανώριμο στάδιο της συναισθηματικής τους ανάπτυξης. Αυτό το άγχος μπορεί να είναι ιδιαίτερα έντονο δεδομένου ότι η κοινωνία συχνά δεν έχει συναίνεση σχετικά με την κατάλληλη ηλικία για την έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας, με πολλούς ειδικούς να προτείνουν ότι η σεξουαλική επαφή πριν από την ηλικία των 15 ετών μπορεί να θεωρηθεί πρόωρη. Κατά συνέπεια, ενώ η άμεση συσχέτιση μεταξύ της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας και της μακροχρόνιας ψυχικής υγείας δεν είναι οριστικά τεκμηριωμένη, οι σχετικοί κίνδυνοι όπως η κατάχρηση ουσιών και οι ακούσιες εγκυμοσύνες έχουν αναμφισβήτητη τη δυνατότητα να επηρεάσουν την ψυχολογική ευημερία ενός εφήβου (Reisetal., 2023; Sandberg-Thoma & Kamp Dush., 2014)

Όσον αφορά στο φύλο, οι έρευνες έχουν δείξει ότι οι έφηβοι της σεξουαλικής μειονότητας είναι πιο πιθανό να εμφανίσουν συμπτώματα κατάθλιψης, μείζονα κατάθλιψη και αυτοκτονία από τους ετεροφυλόφιλους συνομηλίκους τους (Luk et al., 2018). Με βάση τα δεδομένα από την Έρευνα Επιτήρησης της Συμπεριφοράς Κινδύνου Νέων (YRBSS), τα άτομα που προσδιορίζονται ως σεξουαλικές μειονότητες αντιμετωπίζουν ποσοστό απόπειρας αυτοκτονίας σχεδόν πέντε φορές υψηλότερο από τους ετεροφυλόφιλους ομολόγους τους. Ο υψηλότερος επιπολασμός των προκλήσεων ψυχικής υγείας μεταξύ των σεξουαλικών μειονοτήτων φαίνεται να συνδέεται με το κοινωνικό στίγμα που υπάρχει (Raifman et al., 2020).

3.2 Κοινωνικές επιπτώσεις

Με βάση την αλληλεπίδραση μεταξύ της ψυχικής υγείας και των πρώιμων σεξουαλικών εμπειριών, οι επιπτώσεις της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας εκτείνονται πέρα από τον ψυχολογικό τομέα, διεισδύοντας επίσης σε κοινωνικούς και οικονομικούς τομείς. Οι έφηβοι που συμμετέχουν σε πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα, μπορεί να αντιμετωπίσουν κοινωνικό εξοστρακισμό, με τις συμπεριφορές τους να οδηγούν δυνητικά σε στίγμα και μειωμένες ευκαιρίες για κοινωνική υποστήριξη, επιδεινώνοντας τα συναισθήματα απομόνωσης και αγωνίας. Αυτή η κοινωνική περιθωριοποίηση μπορεί να διαταράξει τις εκπαιδευτικές τροχιές, καθώς συχνά συνδυάζεται με μειωμένη ακαδημαϊκή επίδοση και αυξημένα ποσοστά εγκατάλειψης. Η απώλεια εκπαιδευτικών ευκαιριών, με τη σειρά της, έχει μακροπρόθεσμες οικονομικές συνέπειες. Μελέτες έχουν δείξει ότι τα άτομα που συμμετέχουν σε πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα, είναι πιο πιθανό να αντιμετωπίσουν οικονομικές δυσκολίες, λόγω ενός συνδυασμού χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου και της δυνατότητας πρόωρης γονεϊκότητας, γεγονός που επιβάλλει πρόσθετα οικονομικά βάρη και μπορεί να διαιωνίσει κύκλους φτώχειας. Επιπλέον, οι κίνδυνοι που συνδέονται με την πρώιμη έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας, όπως οι σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις (ΣΜΛ) και οι ακούσιες εγκυμοσύνες, όχι μόνο έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην υγεία, αλλά επίσης οδηγούν σε αυξημένο κόστος υγειονομικής περίθαλψης και απώλεια οικονομικής παραγωγικότητας, υπογραμμίζοντας περαιτέρω τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις αυτών των συμπεριφορών (Kar, Choudhury & Singh, 2015).

3.3 Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα

Οι έφηβοι ηλικίας 15-19 ετών διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο σεξουαλικά μεταδιδόμενων λοιμώξεων λόγω επικίνδυνης σεξουαλικής συμπεριφοράς όπως η πρώιμη έναρξη, οι πολλαπλοί σεξουαλικοί σύντροφοι και το σεξ χωρίς προστασία. Μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί να οδηγήσει σε δυσμενή αποτελέσματα για την υγεία, όπως HIV/AIDS, ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και μη ασφαλείς αμβλώσεις. Στην Αιθιοπία ο επιπολασμός της επικίνδυνης σεξουαλικής συμπεριφοράς μεταξύ των εφήβων κυμαίνεται από 13,7% έως 42,1%, με παράγοντες όπως η κοινωνικοοικονομική κατάσταση, η ανεργία και η

οικογενειακή αστάθεια να συνδέονται με αυτήν (Srahbzu & Tirfeneh, 2020; Kar, Choudhury & Singh, 2015).

Ενδεικτικά, το έτος 2021, περίπου το 19% των νεοδιαγνωσθέντων περιπτώσεων HIV αφορούσαν νεαρά άτομα ηλικίας 13-24 ετών, ενώ το 2020, οι νέοι ηλικίας 15-24 ετών αποτελούσαν το 53% όλων των αναφερόμενων περιπτώσεων ΣΜΝ στην ηλικιακή τους ομάδα (CDC, 2024).

3.4 Η ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) έχει αναγνωρίσει την εφηβική εγκυμοσύνη ως ένα πειστικό ζήτημα δημόσιας υγείας, με επιζήμιες συνέπειες, όπως ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου, κακομεταχείριση παιδιών που μεγαλώνουν νέοι γονείς και περιορισμένες ευκαιρίες για ακαδημαϊκή και επαγγελματική ανάπτυξη. Αυτοί οι παράγοντες συχνά συμβάλλουν στον κύκλο της φτώχειας, επιδεινώνοντας περαιτέρω το πρόβλημα (Ramírez-Villalobosetal., 2021). Το θέμα της εφηβικής εγκυμοσύνης είναι μια ευρέως διαδεδομένη ανησυχία σε παγκόσμια κλίμακα. Κάθε χρόνο, περίπου 16 εκατομμύρια κορίτσια ηλικίας 15 έως 19 ετών και δύο εκατομμύρια κορίτσια κάτω των 15 ετών βιώνουν εγκυμοσύνη. Επιπλέον, το 2008, υπολογίζεται ότι τρία εκατομμύρια κορίτσια κάτω των 20 ετών αναζήτησαν αμβλώσεις σε χώρες όπου η άμβλωση απαγορεύεται και εγκυμονεί κινδύνους για την ασφάλειά τους (UNFPA, 2015).

Αυτές οι γεννήσεις αντιπροσωπεύουν το 11% όλων των τοκετών, με το 95% να λαμβάνει χώρα σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος (Ramírez-Villalobosetal., 2021). Η εφηβική εγκυμοσύνη συνδέεται με διάφορους παράγοντες κινδύνου, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης πιθανότητας χαμηλού βάρους γέννησης, πρόωρων τοκετών, αναπνευστικών παθήσεων στα βρέφη και βρεφικής θνησιμότητας (Chavula, Zulu&Hurtig, 2022).

Η σχέση μεταξύ της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας και των ακούσιων εγκυμοσύνων είναι εξίσου ανησυχητική, καθώς αυτές μπορεί να οδηγήσουν σε δυσμενή έκβαση του τοκετού και να περιορίσουν τις εκπαιδευτικές και άλλες ευκαιρίες για τα νεαρά κορίτσια (Vasilenko, 2022). Επιπλέον, οι πρώιμες εγκυμοσύνες συχνά συνοδεύονται από μητρική θνησιμότητα, η οποία είναι ανησυχητικά υψηλή μεταξύ των

κοριτσιών ηλικίας 15-19 ετών, υπογραμμίζοντας τη σοβαρότητα του ζητήματος (Ahanhanzo et al., 2018).

3.5 Χρήση αλκοόλ και ουσιών

Επίσης, μελέτες έχουν δείξει ότι ένας ακόμη από τους παράγοντες που σχετίζονται με την πρόωμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας είναι και η χρήση αλκοόλ. Είναι σύνηθες να βρεθεί μια συσχέτιση της πρόωμης σεξουαλικής δραστηριότητας και της πρόωμης χρήσης αλκοόλ στα ίδια άτομα, υποδεικνύοντας τη συμπερίληψή τους σε μια ευρύτερη δομή αποκλίνουσας συμπεριφοράς. Αυτή η ομάδα είναι πιο πιθανό να συμμετάσχει σε συμπεριφορές όπως η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ και η ύπαρξη πολλαπλών σεξουαλικών συντρόφων, που ενισχύουν τους κινδύνους για την υγεία που συνδέονται με την πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα (Boisvert, Boislard & Poulin, 2017). Επίσης, οι έφηβοι που συμμετέχουν σε σεξουαλικές δραστηριότητες σε μικρότερη ηλικία παρουσιάζουν μεγαλύτερη πιθανότητα χρήσης ουσιών, και αντίθετα, οι πρόωμες σεξουαλικές δραστηριότητες μπορούν να οδηγήσουν σε χρήση ουσιών (Reis et al., 2023).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ

4.1 Η εκπαίδευση για την σεξουαλική αγωγή-διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές

Η ολοκληρωμένη σεξουαλική αγωγή (Comprehensive Sexuality Education - CSE) είναι μια διαδικασία βασισμένη σε πρόγραμμα σπουδών που περιλαμβάνει τις γνωστικές, συναισθηματικές, σωματικές και κοινωνικές πτυχές της σεξουαλικότητας. Σκοπός του είναι να παρέχει στα παιδιά και στα νεαρά άτομα τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις στάσεις και τις αξίες που είναι απαραίτητες για να επιτύχουν τη δική τους υγεία, ευημερία και αξιοπρέπεια. Επιπλέον, το CSE στοχεύει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη κοινωνικών και σεξουαλικών σχέσεων με σεβασμό, να ενθαρρύνει τα άτομα να εξετάσουν τον αντίκτυπο των επιλογών τους στον εαυτό τους και στους άλλους και να προωθήσει την κατανόηση και τη δέσμευση για την προστασία των δικαιωμάτων τους καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Οι διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές για την ολοκληρωμένη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, τονίζουν τη σημασία μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης που περιλαμβάνει σχεδιασμό, εφαρμογή και συνεχή αξιολόγηση για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας αυτών των προγραμμάτων. Επίσης, τονίζουν την ανάγκη προσαρμογής του περιεχομένου και της μεθοδολογίας της σεξουαλικής εκπαίδευσης, ώστε να ανταποκρίνεται στις εξελισσόμενες ανάγκες και περιβάλλοντα των νέων παγκοσμίως. Επιπλέον, συνηγορούν υπέρ της συμπερίληψης ενός ευρέος φάσματος βασικών θεμάτων και μαθησιακών στόχων, διασφαλίζοντας ότι οι εκπαιδευόμενοι λαμβάνουν μια ολοκληρωμένη και χωρίς αποκλεισμούς σεξουαλική εκπαίδευση, ανάλογη και με το πολιτιστικό και κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο ζουν. (UNESCO, 2018)

Οι διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές για τη σεξουαλική εκπαίδευση περιλαμβάνουν διάφορες κρίσιμες πτυχές, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων και τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία. Με αυτόν τον τρόπο, προσπαθούν να καλλιεργήσουν μια θετική και με σεβασμό κατανόηση της σεξουαλικότητας (UNESCO, 2018). Επιπλέον, υπογραμμίζουν τη σημασία της προσαρμογής των εκπαιδευτικών

προγραμμάτων με τη συμμετοχή ποικίλων ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματιών, των γονέων και των ίδιων των νεαρών μαθητών. Αυτή η συλλογική προσπάθεια διασφαλίζει ότι το εκπαιδευτικό περιεχόμενο παραμένει σχετικό, πολιτισμικά ευαίσθητο και περιεκτικό (WHO, 2023).

Ο απώτερος στόχος δεν είναι μόνο η βελτίωση της ποιότητας της σεξουαλικής εκπαίδευσης, αλλά και η ουσιαστική συμβολή σε ευρύτερους στόχους, όπως η βελτίωση της δημόσιας υγείας, η προώθηση της ισότητας των φύλων και η υποστήριξη της ευημερίας των εφήβων και των νέων. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση, που περιγράφεται στις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές, χρησιμεύει ως θεμελιώδες πλαίσιο για την ανάπτυξη και την εφαρμογή αποτελεσματικών προγραμμάτων σεξουαλικής εκπαίδευσης σε διαφορετικά παγκόσμια πλαίσια. Η ολοκληρωμένη σεξουαλική εκπαίδευση υπερβαίνει την απλή παροχή πληροφοριών για τη σεξουαλική υγεία, περιλαμβάνοντας ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που ενδυναμώνουν τους νέους με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να πλοηγηθούν υπεύθυνα στη σεξουαλική τους ζωή. Αυτά τα θέματα αφορούν τις σχέσεις, την κατανόηση της ταυτότητας φύλου, τις αξίες, τα δικαιώματα, τον πολιτισμό και τη σεξουαλικότητα, τη βία, τη σεξουαλική υγεία, το ανθρώπινο σώμα, τη σεξουαλική συμπεριφορά και την αναπαραγωγική υγεία (UNESCO, 2018).

4.2 Η εφαρμογή των προγραμμάτων σεξουαλικής αγωγής ανά τον κόσμο

Οι διακυμάνσεις στην εφαρμογή αυτών των κατευθυντήριων γραμμών σε διάφορες χώρες επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των πολιτιστικών ευαισθησιών, των νομικών πλαισίων και των εκπαιδευτικών πολιτικών. Παρά την ενθάρρυνση του WHO για το σχεδιασμό και την παροχή Ολοκληρωμένης Σεξουαλικής Αγωγής, οι χώρες δεν είναι υποχρεωμένες να το κάνουν, οδηγώντας σε ένα ευρύ φάσμα εφαρμογών. Το γεγονός αυτό οδηγεί στην ύπαρξη ολοκληρωμένων και μη ολοκληρωμένων προγραμμάτων. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την έρευνα των Ketting, Brockschmidt & Ivanova, (2021), στην Ευρώπη δεν υπάρχουν πολλές χώρες οι οποίες να περιλαμβάνουν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Τα περισσότερα προγράμματα εκπαίδευσης για τη σεξουαλικότητα των εφήβων,

επικεντρώνονται κυρίως στη μείωση των συμπεριφορών κινδύνου που σχετίζονται με HIV/ΣΜΝ και ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες, αλλά συχνά παραμελούν θέματα όπως η σεξουαλική ευχαρίστηση, η επιθυμία, οι υγιείς σχέσεις, και οι συναισθηματικές, κοινωνικές και διαπροσωπικές πτυχές που σχετίζονται με την αγάπη και τη συνεργασία.

Η έρευνα της Μπρουσκέλη (2017), αποδεικνύει το γεγονός ότι τα προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης διαφέρουν πολύ μεταξύ των χωρών, με διαφορές στο περιεχόμενο, τη μεθοδολογία και την αποτελεσματικότητα. Ενώ ορισμένες χώρες, όπως η Ολλανδία και η Φινλανδία, έχουν εξαιρετικά ανεπτυγμένα και αποτελεσματικά προγράμματα, άλλες, ιδιαίτερα στην Αφρική και τη Λατινική Αμερική, έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε ολοκληρωμένη σεξουαλική εκπαίδευση. Η ηλικία έναρξης της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης ποικίλλει επίσης σημαντικά, με ορισμένες χώρες να επικεντρώνονται σε ευρύτερες έννοιες όπως η φιλία και η ασφάλεια, ενώ άλλες είναι πιο συγκεκριμένες για τις σεξουαλικές επαφές. Διαρθρωτικές διαφορές στην προσέγγιση της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης παρατηρούνται μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ, με την πρώτη να επικεντρώνεται στην προσωπική ανάπτυξη και τη δεύτερη στην αποχή.

Όσον αφορά τα ελληνικά δεδομένα, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας των Καδιγιαννόπουλος και συν (2020), η διαθεσιμότητα προγραμμάτων αγωγής υγείας που εστιάζουν στη σεξουαλική αγωγή στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι σπάνια, με επικεφαλής συχνά δασκάλους που δεν διαθέτουν άμεσο επιστημονικό υπόβαθρο στο αντικείμενο.

Εκτός από τα σχολεία, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση μπορεί να λάβει χώρα και εκτός των τάξεων. Για παράδειγμα, τα Γραφεία Υγειονομικής περίθαλψης των δημοσίων και ιδιωτικών κλινικών, των κέντρων υγείας αλλά και των οργανισμών δημόσιας υγείας, έχουν προσδιοριστεί ως κρίσιμοι χώροι, όπου πρέπει να παρέχεται ολοκληρωμένη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Αυτή η ρύθμιση επιτρέπει μια πιο εξατομικευμένη και ακριβή εκπαιδευτική εμπειρία, καθώς οι επαγγελματίες υγείας μπορούν να συζητούν άμεσα θέματα σεξουαλικής υγείας και να διανέμουν υλικό όπως φυλλάδια, τα οποία συχνά περιλαμβάνουν συνδέσμους σε ιστότοπους αυτομελέτης και πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης για περαιτέρω μάθηση. Επιπλέον, η συμπερίληψη διάφορων μεθόδων παροχής διδασκαλίας, συμπεριλαμβανομένων των συνεδριών τηλε-υγείας και των εκπαιδευτικών βίντεο, συμπληρώνει την επίσημη διδασκαλία στην τάξη καλύπτοντας διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες. Αυτές οι μέθοδοι διασφαλίζουν ότι η σεξουαλική

διαπαιδαγώγηση είναι πιο προσιτή και μπορεί να προσαρμοστεί στα ατομικά επίπεδα άνεσης και τύπου μάθησης, βοηθώντας τελικά τους νέους να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τη σεξουαλική τους υγεία (Betit & Kennedy, 2022).

4.3 Ο ρόλος της σεξουαλικής αγωγής στην αντιμετώπιση της πρώιμης έναρξης

Η σεξουαλική εκπαίδευση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικότατο ρόλο στην διαμόρφωση της στάσης των νέων απέναντι στην πρώιμη σεξουαλική επαφή, επηρεάζοντας σημαντικά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, αλλά και τις συμπεριφορές τους.

Βασιζόμενοι στα θεμέλια ολοκληρωμένων προγραμμάτων σεξουαλικής εκπαίδευσης, οι κατευθυντήριες γραμμές για την σεξουαλική εκπαίδευση ακολουθούν μια προνοητική προσέγγιση για την αντιμετώπιση της πρώιμης σεξουαλικής επαφής μεταξύ νεαρών ατόμων. Οι οδηγίες διευρύνουν την κατανόηση των σεξουαλικών εμπειριών, ενθαρρύνοντας μια πιο περιεκτική άποψη που σέβεται την αυτονομία και τη λήψη αποφάσεων των νέων. Αυτή η προσέγγιση όχι μόνο προωθεί μια ολοκληρωμένη άποψη των σεξουαλικών εμπειριών, αλλά υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της ενημερωμένης λήψης σεξουαλικών αποφάσεων για την υγεία και την ευημερία των ατόμων. Επιπλέον, οι οδηγίες προσφέρουν πρακτικές στρατηγικές για τη μείωση των κινδύνων που σχετίζονται με την πρώιμη σεξουαλική επαφή, όπως ακούσιες εγκυμοσύνες και σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (ΣΜΝ), συμπεριλαμβανομένου του HIV. Αυτή η ολιστική και τεκμηριωμένη προσέγγιση αντικατοπτρίζει μια σημαντική στροφή προς την αναγνώριση και τον σεβασμό των σεξουαλικών αποφάσεων των νεαρών ατόμων, συμβάλλοντας έτσι στη συνολική υγεία και ασφάλειά τους (UNESCO, 2018).

Πράγματι, τα ολοκληρωμένα προγράμματα τα οποία βασίζονται στις κατευθυντήριες αρχές, έχει αποδειχθεί από διάφορες μελέτες ότι είναι επιτυχημένα όσον αφορά επικίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές εφήβων (Fonner VA, Armstrong KS. et. al., 2014; Pound P. et al., 2016; Goldfarb ES, Lieberman LD., 2021). Η ολοκληρωμένη σεξουαλική εκπαίδευση ενδυναμώνει τους νέους να αναπτύξουν ακριβείς και κατάλληλες για την ηλικία τους σεξουαλικές γνώσεις, στάσεις, δεξιότητες, προθέσεις και συμπεριφορές που

συμβάλλουν σε ασφαλείς, υγιείς και θετικές σχέσεις. Επίσης, παρέχουν στους νέους τις απαραίτητες πληροφορίες για το σώμα και τη σεξουαλικότητά τους, μειώνοντας την παραπληροφόρηση, την ντροπή και το άγχος, διευκρινίζοντας και εδραιώνοντας θετικές στάσεις και αντιλήψεις. Έτσι, αυξάνεται η επικοινωνία μεταξύ τους, και προβληματίζονται σχετικά με τα κοινωνικά πρότυπα, τις πολιτιστικές αξίες και τη βελτίωση τους, τη συνολική σεξουαλική δράση και τις ικανότητές τους να κάνουν ασφαλείς και ενημερωμένες επιλογές, σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία. Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα έχει αποδειχθεί σταθερά, ότι συνεισφέρει επαρκέστερα στη σεξουαλική υγεία των νέων, από ότι τα λιγότερο ολοκληρωμένα προγράμματα, ειδικά τα προγράμματα που αφορούν μόνο την αποχή. Η καθολική πρόσβαση σε καλής ποιότητας προγράμματα μπορεί επίσης να συμβάλει σε ελαττώσεις σχετικά με τον πρόωρο τοκετό, (μη ασφαλείς) αμβλώσεις, σεξουαλική βία και κακή σεξουαλική υγεία (Vanwesenbeeck, 2020).

B. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Στην παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε απλή βιβλιογραφική ανασκόπηση, η οποία είχε ως στόχο την διερεύνηση των παραγόντων κινδύνου για την έναρξη της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας σε εφήβους.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν προς απάντηση μέσα από την ανασκόπηση που διεξήχθη - και αποτελούν τους στόχους της εργασίας - είναι οι εξής:

- Ποιοι είναι οι παράγοντες κινδύνου για την έναρξη πρώιμων σεξουαλικών επαφών σε εφήβους;
- Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας στην πιθανότητα έναρξης πρώιμων σεξουαλικών επαφών σε εφήβους;
- Ποιος είναι ο ρόλος των συνομηλίκων στην πιθανότητα έναρξης πρώιμων σεξουαλικών επαφών σε εφήβους;
- Ποιος είναι ο ρόλος της χρήσης ουσιών στην πιθανότητα έναρξης πρώιμων σεξουαλικών επαφών σε εφήβους;
- Ποιοι κοινωνικοδημογραφικοί παράγοντες επιδρούν στην πιθανότητα έναρξης πρώιμων σεξουαλικών επαφών σε εφήβους;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για την απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων πραγματοποιήθηκε ανασκόπηση σε έγκυρες βάσεις δεδομένων (PubMed, Scopus, Sciencedirect, web of science, PLOS).

Τα κριτήρια ένταξης που εφαρμόστηκαν για την επιλογή των άρθρων είναι τα εξής:

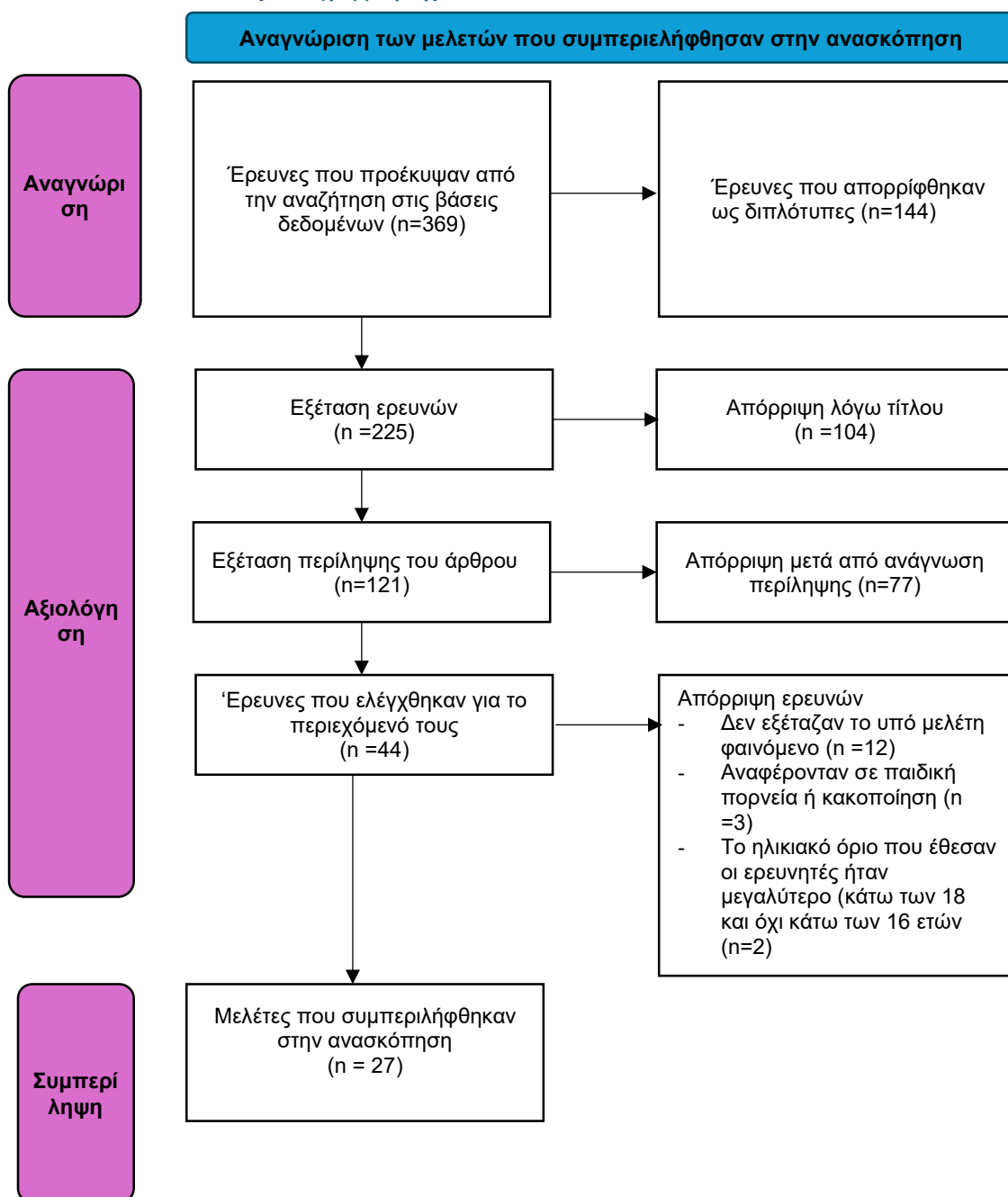
- Να είναι μελέτες που έχουν δημοσιευθεί τα τελευταία 10 χρόνια
- Να είναι πρωτογενείς έρευνες που αναλύουν ποσοτικά ή ποιοτικά δεδομένα
- Να είναι δημοσιευμένες στην Αγγλική ή την ελληνική γλώσσα
- Να διερευνούν τους παράγοντες κινδύνου για την πιθανότητα έναρξης πρώιμων σεξουαλικών επαφών σε εφήβους;
- Οι έρευνες να μην έχουν ως αντικείμενο μελέτης τις περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης ή παιδικής πορνείας.

Οι λέξεις με βάση τις οποίες πραγματοποιήθηκε η αναζήτηση είναι:

(RISK FACTORS) AND (EARLY SEXUAL INTERCOURSE) AND (ADOLESCENCE OR PUBERTY)

Με βάση την αναζήτηση που πραγματοποιήθηκε, δημιουργήθηκε το παρακάτω διάγραμμα ροής (πίνακας 1).

Πίνακας 1 Διάγραμμα ροής

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, στην έρευνα συμπεριελήφθησαν τελικά 27 μελέτες οι οποίες αναλύονται στην παρακάτω ενότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

7.1 Χαρακτηριστικά Μελετών

Ruiz et al. (2015): Στην έρευνα συμμετείχαν 1.289 μαθητές (563 αγόρια, 726 κορίτσια) της 2^{ης} και 3^{ης} Γυμνασίου στην πόλη Καστίγια- Λεόν της Ισπανίας. Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων ήταν τα 14,05 έτη.

Ryu (2023): Στην έρευνα συμμετείχαν 15.957 μαθητές, (11.350 αγόρια, 4.607 κορίτσια), τα δεδομένα είναι από το 2006-2008 και 2014-2016. Πραγματοποιήθηκε στην Κορέα, με την ηλικία συμμετεχόντων από 13 έως 18 ετών.

Durowade et al. (2017): Στην έρευνα συμμετείχαν 365 συμμετέχοντες, στο Ido-Ekiti, στη Νοτιοδυτική Νιγηρία, η μέση ηλικία των ερωτηθέντων ήταν $14,95 \pm 1,73$.

Amoako Johnson(2022): Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Γκάνα, συμμετείχαν 21.392 γυναίκες, ηλικίας 15-49 ετών.

Lowry et al. (2017): Στην έρευνα συμμετείχαν 15.624 μαθητές από 14 έως 18 ετών και πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ.

Moron-Duarte et al. (2014): Στην έρευνα συμμετείχαν 544 άτομα ως ομάδα ελέγχου και 272 περιπτώσεις. Η μέση ηλικία των περιπτώσεων ήταν τα $16,28 \pm 1,15$ έτη, και πραγματοποιήθηκε στην Μπογκοτά της Κολομβίας.

Jeremic et al. (2014): Στην έρευνα συμμετείχαν 474 έφηβοι ηλικίας 15 και 16 ετών, και πραγματοποιήθηκε στην Σερβία

Smith et al. (2022): Στην έρευνα συμμετείχαν 127.513 έφηβοι, ηλικίας 12-15 ετών. Ο μέσος όρος ηλικίας ήταν τα 13,8 έτη και το 50,7% ήταν αγόρια και πραγματοποιήθηκε σε 43 χώρες (Antigua and Barbuda, Argentina, Bangladesh, Belize, Benin, Bolivia, Botswana, Cambodia, Costa Rica, Dominica, East Timor, El Salvador, Fiji, Ghana, Grenada, Guatemala, Guyana, Honduras, Indonesia, Kenya, Kiribati, Laos, Macedonia, Malawi, Malaysia, Mauritius, Mongolia, Mozambique, Namibia, Nepal, Peru, Samoa, St. Vincent and the Grenadines, St. Lucia, Suriname, Swaziland, Tanzania, Thailand, Tuvalu, Uganda, Vanuatu, Vietnam, Zambia).

Hallit et al. (2021): Στην έρευνα συμμετείχαν 1.635 μαθητές, εκ των οποίων 747 αγόρια. Μέσος όρος ηλικίας των συμμετεχόντων ήταν τα 16.33 ± 1.89 έτη. Πραγματοποιήθηκε στον Λίβανο.

Capaldi et al. (2017): Στην έρευνα συμμετείχαν 100 πατεράδες και 176 παιδιά, εκ των οποίων το 46% κορίτσια. Η μελέτη περιλάμβανε παιδιά ηλικίας από 11-12 ετών έως 17-18 ετών. Πραγματοποιήθηκε στο Όρεγκον των ΗΠΑ.

Santelli et al. (2015): Στην έρευνα συμμετείχαν 21.742 έφηβοι ηλικίας 15-19 ετών και πραγματοποιήθηκε στην Ουγκάντα.

Pengpid & Peltzer (2018): Στην έρευνα συμμετείχαν 2.599 έφηβοι, εκ των οποίων το 51,1% αγόρια. Η μέση ηλικία ήταν τα 14,7 έτη και πραγματοποιήθηκε στο Μπρουνέι.

O Asante et al. (2018): Στην έρευνα συμμετείχαν 2.746 σεξουαλικά ενεργοί άντρες και γυναίκες ηλικίας 15-24 ετών και πραγματοποιήθηκε στην Γκάνα.

Kim & Shin (2022): Στην έρευνα συμμετείχαν 234.567 μαθητές Γυμνασίου (μέσος όρος ηλικίας 13,9 έτη) και Λυκείου (μέσος όρος ηλικίας 16,8 έτη) και πραγματοποιήθηκε στην Κορέα.

Shayo & Kalomo (2019): Στην έρευνα συμμετείχαν 15.318 μαθητές 13 έως 17 ετών σε χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής και πιο συγκεκριμένα στο Μπενίν, τη Ναμίμπια, την Τανζανία, τις Σεϋχέλλες και τη Μοζαμβίκη.

Rizkianti et al. (2020): Στην έρευνα συμμετείχαν 11.110 μαθητές 13-17 ετών από 75 σχολεία και πραγματοποιήθηκε στην Ινδονησία.

Roman et al. (2021): Στην έρευνα συμμετείχαν 3.533 έφηβοι (14.960 αγόρια και 1.573 κορίτσια) ηλικίας 12-14 ετών και πραγματοποιήθηκε στην Βραζιλία.

Darfour–Oduro & Grigsby-Toussaint (2022): Στην έρευνα συμμετείχαν 22.067 έφηβα κορίτσια 13-17 ετών από 12 χώρες (Κένυα, Τανζανία, Ουγκάντα, Γκάνα, Μαυριτανία, Σενεγάλη, Σουαζιλάνδη, Ζάμπια, Μποτσουάνα, Ναμίμπια, Σεϋχέλλες και Μοζαμβίκη).

Salih et al. (2015): Στην έρευνα συμμετείχαν 624 έφηβες 15–20 ετών που δεν είχαν παντρευτεί και πραγματοποιήθηκε στην πόλη Maichew της Βόρειας Αιθιοπίας.

O Min et al. (2015): Στην έρευνα συμμετείχαν 354 άτομα 15 ετών (180 με έκθεση σε κοκαΐνη κατά την εμβρυική ζωή και 174 ως ομάδα ελέγχου / 192 κορίτσια, 142 αγόρια) και πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ.

Doran & Waldron (2017): Στην έρευνα συμμετείχαν 4.079 άνδρες και 4.059 γυναίκες ηλικίας 12-16 ετών και πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ.

Zito & de Coster (2016): Στην έρευνα συμμετείχαν 9.959 άτομα (53% γυναίκες και 47% άντρες), ηλικίας 12-17 και 18-26 ετών στις ΗΠΑ.

Waldron et al. (2015): Στην έρευνα συμμετείχαν 569 δίδυμα κορίτσια αφρικανικής καταγωγής και 3.425 ευρωπαϊκής ή άλλης καταγωγής 13-19 ετών στις ΗΠΑ.

Skinner et al. (2015): Στην έρευνα συμμετείχαν 2.868 γεννήσεις που μελετήθηκαν από το 1989 έως το 2015 στην Αυστραλία σε παιδιά από 1-17 ετών.

Lindberg, Maddow-Zimet και Marcell (2019): Στην έρευνα συμμετείχαν 19.916 αγόρια, μαθητές γυμνασίου και 7.739 αγόρια 15-24 ετών. Η έρευνα έλαβε χώρα από το 2017 έως το 2018, χρησιμοποιώντας δεδομένα από το 2011, 2013 και 2015. Πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ.

Hailegebreal et al. (2022): Στην έρευνα συμμετείχαν 49.719 γυναίκες 15-24 ετών και πραγματοποιήθηκε στην Ανατολική Αφρική (Μπουρούντι, Αιθιοπία, Κομόρες, Ουγκάντα, Ρουάντα, Τανζανία, Μοζαμβίκη, Μαδαγασκάρη, Ζιμπάμπουε, Κένυα, Ζάμπια και Μαλάουι).

El-Menshawī et al. (2019): Στην έρευνα συμμετείχαν 7.664 συμμετέχοντες 15-18 ετών και πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ.

7.2 Αποτελέσματα Ερευνών

Τα αποτελέσματα της κάθε μιας από τις παραπάνω έρευνες απαντούσε στα συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν.

Στον ρόλο που διαδραματίζει η οικογένεια στην πιθανότητα έναρξης πρώιμων σεξουαλικών επαφών κατά την εφηβεία απάντησαν:

- Η έρευνα των Ruiz et al. (2015). Όπου τα αποτελέσματα έδειξαν, στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας και την αδύναμης σχέσης με τους γονείς ($P < .001$).
- Η έρευνα των Moron-Duarte et al. (2014). Βρέθηκε ότι η απουσία του ενός εκ των δύο γονέων από το σπίτι, αποτελεί παράγοντα επικινδυνότητας. Ακόμη, η ύπαρξη ενός συγγενούς με ιστορικό εφηβικής εγκυμοσύνης φαίνεται να σχετίζεται με τις φορές που η συμμετέχουσα έχει υπάρξει έγκυος. Δεν βρέθηκε κάποια συσχέτιση όσον αφορά άλλες μεταβλητές, όπως το να έχει η μητέρα ιστορικό εφηβικής εγκυμοσύνης, ο γονικός έλεγχος δεν βρέθηκε κάποια συσχέτιση.
- Η έρευνα των Jeremic et al. (2014). Βρέθηκε συσχέτιση της διαβίωσης στην οικογένεια με τους δύο γονείς και της πρώιμη σεξουαλική έναρξη, εύρημα που ήταν απρόσμενο.
- Η έρευνα των Hallit et al. (2021). Βρέθηκε συσχέτιση στους εφήβους με τους οποίους δεν μένει μαζί ο πατέρας ή έχει πεθάνει. Επιπλέον, έντονη κατανάλωση αλκοόλ από τους γονείς ή τους συγγενείς, αποτελεί παράγοντα κινδύνου.
- Η έρευνα των Capaldi et al (2017). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα παιδιά, των οποίων οι πατέρες είχαν πρώιμη σεξουαλική έναρξη, διέτρεχαν μεγαλύτερο κίνδυνο να ξεκινήσουν νωρίτερα τις σεξουαλικές επαφές. Φάνηκε επίσης, πως οι αστεϊσμοί σεξουαλικού περιεχομένου των γονέων προς τα παιδιά τους στην ηλικία των 11-12 ετών, αποτελεί προγνωστικό παράγοντα για την πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας. Υπάρχει μια διαγενεακή συσχέτιση ανάμεσα στην ηλικία έναρξης κατανάλωσης αλκοόλ του πατέρα και του παιδιού, παράλληλα με την συσχέτιση που αφορά την ηλικία έναρξης σεξουαλικών επαφών, σύνδεση η οποία δεν βρέθηκε στην χρήση μαριχουάνας.
- Η έρευνα των Santelli et al (2015). Η διπλή ορφάνια φαίνεται να συσχετίζεται με την πρώιμη έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας, κυρίως για τα αγόρια.

- Η έρευνα των Kim & Shin (2022). Αξιοσημείωτα ποσοστά σεξουαλικής δραστηριότητας βρέθηκαν σε εφήβους που ζούσαν σε μονογονεϊκές οικογένειες, ή με θετούς γονείς ή και με κανέναν γονέα, αναλογικά με τους εφήβους που ζούσαν και με τους δύο γονείς.
- Η έρευνα των Rizkianti et al (2020). Στους παράγοντες που σχετίστηκαν με την σεξουαλική δραστηριότητα, ήταν η απουσία γονικού ελέγχου.
- Στην έρευνα των Roman et al (2021). Μεταξύ των παραγόντων που φαίνεται να σχετίζονται με την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα στα κορίτσια, βρέθηκε η διαβίωση και με τους δύο γονείς,
- Η έρευνα των Darfour – Oduro & Grigsby - Toussaint (2022). Πολύ σημαντικός παράγοντας που φαίνεται να συντελεί στην πρώιμη σεξουαλική έναρξη μεταξύ των κοριτσιών, ήταν η σύνδεση με τους γονείς ($P < 0,000$). Φάνηκε επίσης, να υπάρχει υψηλή συσχέτιση της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας και της απουσίας γονικού ελέγχου.
- Η έρευνα των Salih et al. (2015). Στα αποτελέσματα ως σημαντικοί παράγοντες αναδείχθηκαν η συζήτηση για σεξουαλικά θέματα με τους γονείς (OR 2.08; 95% CI : 1.37–3.12), καθώς και το εάν υπάρχει μεγαλύτερη αδερφή (OR 2.85; 95% CI: 1.85–4.35).
- Η έρευνα των O Min et al. (2015). Βρέθηκε ότι η μεγαλύτερη παρακολούθηση από τους γονείς μείωσε την πιθανότητα πρόωρης σεξουαλικής επαφής ($p=0,01$).
- Η έρευνα των Zito & de Coster (2016). Τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι η σύναψη ερωτικών σχέσεων της μητέρας αποτελεί παράγοντα οικογενειακής αστάθειας, που επιδρά στην πιθανότητα πρώιμων σεξουαλικών επαφών. Ο γονικός έλεγχος και οι επιτρεπτικές στάσεις απέναντι στο εφηβικό σεξ και την εγκυμοσύνη, συνδέουν τις οικογενειακές δομές υψηλού κινδύνου, και τη σύναψη ερωτικών σχέσεων της μητέρας, με την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα. Μεταξύ των ανδρών, η επιρροή της σύναψης ερωτικών σχέσεων της μητέρας στην πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα εξηγείται πλήρως από την εκμάθηση επιτρεπτικών σεξουαλικών στάσεων.
- Η έρευνα των Waldron et al. (2015). Στα αποτελέσματα, αναφέρονταν μεγαλύτερα ποσοστά πρώιμης σεξουαλικής επαφής, κυρίως στην ηλικία των 14 ετών στο δείγμα της ευρωπαϊκής ή άλλης καταγωγής, σε οικογένειες με χωρισμένους γονείς ή ιστορικό αλκοολισμού των γονέων, σε σύγκριση με το δείγμα από οικογένειες

που δεν έχει υπάρξει διαζύγιο και δεν υπάρχει ιστορικό αλκοολισμού. Αντίθετα, στις αφρικανικής καταγωγής οικογένειες, δεν παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση του ποσοστού πρώιμης σεξουαλικής έναρξης σε παιδιά από χωρισμένους ή αλκοολικούς γονείς. Βρέθηκε ακόμη, πως υπάρχει αυξημένος κίνδυνος από τον χωρισμό των γονέων στις οικογένειες της Ευρώπης ή άλλης καταγωγής, λαμβάνοντας υπόψιν όλη την προβλεπόμενη πιθανότητα διαζυγίου. Στις αφρικανικής καταγωγής οικογένειες δεν βρέθηκαν οι ίδιες αντιστοιχίσεις και απαιτείται περαιτέρω έρευνα, ώστε να εντοπιστούν ακριβέστερα οι ενδεχόμενες συσχετίσεις.

- Οι Hailegebreal et al (2022). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, τα άτομα που ήταν παντρεμένα είχαν πολύ μεγαλύτερη πιθανότητα (85%) να έχουν πρώιμες σεξουαλικές σχέσεις σε σχέση με τα άγαμα (AOR = 1.85, 95% CI: 1.73, 1.97).

Στον ρόλο που διαδραματίζουν οι συνομηλικοί στην πιθανότητα έναρξης πρώιμων σεξουαλικών επαφών κατά την εφηβεία απάντησαν:

- Η έρευνα των Durowade et al. (2017). Όπου, βρέθηκε συσχέτιση της πρώιμης σεξουαλικής επαφής με το να υπάρχουν φίλοι, οι οποίοι ήταν ήδη σεξουαλικά ενεργοί ($p < 0,05$).
- Η έρευνα των Hallit et al. (2021). Βρέθηκε, στατιστικά σημαντική συσχέτιση υπήρξε επίσης, σε αυτούς που έχουν έναν φίλο που καπνίζει ή καταναλώνει αλκοόλ περιστασιακά. Τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής ανάλυσης έδειξαν υψηλή συσχέτιση της πρώιμης σεξουαλικής έναρξης με την ευκολία των εφήβων να μοιράζονται αυτά που τους ανησυχούν με έναν μεγαλύτερο αδελφό, την ύπαρξη ενός κοντινού φίλου που καταναλώνει αλκοόλ ή καπνίζει.
- Η έρευνα των Capaldi et al (2017). Δεν φάνηκε να υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας στους αντίστοιχους αστεϊσμούς των συνομηλίκων και την πρώιμη έναρξη.
- Η έρευνα των Rizkianti et al (2020). Βρέθηκε ότι μεταξύ των παραγόντων που σχετίστηκαν με την σεξουαλική δραστηριότητα, ήταν και η στήριξη από τους συνομηλίκους.

- Η έρευνα των Darfour – Oduro & Grigsby - Toussaint (2022). Τα κορίτσια που αισθάνονταν την υποστήριξη από τους συνομηλίκους, είχαν αυξημένες πιθανότητες για να έχουν πολλούς σεξουαλικούς συντρόφους.
- Η έρευνα των Salih et al. (2015). Στα αποτελέσματα ως σημαντικοί παράγοντες αναδείχθηκαν οι φίλοι που είχαν ξεκινήσει προγαμιαία σεξουαλική δραστηριότητα (OR 3.22; 95% CI: 2.08–4.76) και η επιρροή των συνομηλίκων (OR 2.85; 95% CI: 1.78–4.76).

Στον ρόλο που διαδραματίζει η χρήση ουσιών στην πιθανότητα έναρξης πρώιμων σεξουαλικών επαφών σε εφήβους απάντησαν:

- Η έρευνα των Ruiz et al. (2015). Όπου, βρέθηκε ξεκάθαρη συσχέτιση της με την χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών ($p < 0.0001$). Η χρήση, μάλιστα, των παραπάνω συνδέεται και με επικίνδυνες σεξουαλικές πρακτικές, όπως η μη χρήση προφύλαξης αλλά και η ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη.
- Η έρευνα των Durowade et al. (2017). Όπου η υψηλότερη συσχέτιση ανευρέθηκε με την κατανάλωση αλκοόλ, αφού ο παράγοντας αυτός είχε τον υψηλότερο δείκτη συσχέτισης ($P < 0,001$).
- Η έρευνα των Jeremic et al. (2014). Όπου βρέθηκε πως τα αγόρια που είχαν σεξουαλική δραστηριότητα ήταν πολύ πιο πιθανόν να κάνουν χρήση καπνού, καθώς και να έχουν δύο ή περισσότερα επεισόδια μέθης από αλκοόλ. Σύμφωνα λοιπόν, με την έρευνα, υπάρχει μία έντονη συσχέτιση μεταξύ της πρώιμης σεξουαλικής έναρξης και την χρήσης ουσιών.
- Η έρευνα των Hallit et al. (2021). Όπου η μεγαλύτερη ηλικία έναρξης καπνίσματος και κατανάλωσης αλκοόλ συσχετίστηκε σημαντικά με την μεγαλύτερη ηλικία έναρξης σεξουαλικής δραστηριότητας.
- Η έρευνα των Capaldi et al (2017). Φάνηκε πως η κατανάλωση αλκοόλ και μαριχουάνας, αποτελεί προγνωστικό παράγοντα για την πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας.
- Η έρευνα των Santelli et al (2015). Η κατανάλωση αλκοόλ φαίνεται να συσχετίζεται με την πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας.
- Η έρευνα των Pengpid & Peltzer (2018). Η ύπαρξη σεξουαλικών επαφών κατά την εφηβεία, παρουσιάζει υψηλή συσχέτιση με το κάπνισμα και την κατανάλωση αλκοόλ.

- Η έρευνα των Kim & Shin (2022). Παρατηρήθηκε συσχέτιση με την σεξουαλική δραστηριότητα και τη χρήση καπνού και αλκοόλ.
- Η έρευνα των Shayo & Kalomo (2019). Σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες για σεξουαλική επαφή και στα δύο φύλα, φάνηκε πως ήταν η χρήση ουσιών και το κάπνισμα. Σε σύγκριση με τα έφηβα αγόρια, οι έφηβες που έκαναν χρήση καπνού και μαριχουάνας είχαν αυξημένες πιθανότητες να εμπλακούν σε σεξουαλική δραστηριότητα με πολλαπλούς συντρόφους.
- Η έρευνα των Rizkianti et al (2020). Παράγοντες που σχετίστηκαν με την σεξουαλική δραστηριότητα ήταν, η χρήση καπνού, αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών.
- Στην έρευνα των Roman et al (2021). Παράγοντες που φαίνεται να σχετίζονται με την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα και στα δύο φύλα είναι, η χρήση καπνού και αλκοόλ. Φάνηκε επίσης, πως τα κορίτσια που ανέφεραν πως κάνουν χρήση καπνού έχουν υψηλότερες πιθανότητες για πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας, από τα αγόρια που καπνίζουν.
- Η έρευνα των O Min et al. (2015). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι έφηβοι με έκθεση κατά την εμβρυϊκή ηλικία, των οποίων οι μητέρες τους υπήρξαν χρήστες κοκαΐνης είχαν 2,2 φορές περισσότερες πιθανότητες ($p < .01$) να εμπλακούν σε πρώιμη σεξουαλική επαφή, σε σχέση με τους μη εκτεθειμένους συνομηλίκους. Το επίπεδο μολύβδου στο αίμα κατά την προσχολική ηλικία συσχετίστηκε επίσης με μεγαλύτερη πιθανότητα πρώιμης σεξουαλικής επαφής ($p < .002$). Η προγεννητική έκθεση σε αλκοόλ δε σχετίστηκε σημαντικά με την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα. Οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η έκθεση σε κοκαΐνη ενός ατόμου, κατά την εμβρυϊκή ζωή, σχετίζεται με την πρώιμη σεξουαλική επαφή, και τα προβλήματα συμπεριφοράς/εξωτερίκευσης μεσολαβούν στις επιδράσεις της έκθεσης σε κοκαΐνη κατά την εμβρυϊκή ηλικία στις έφηβες.
- Η έρευνα των Doran και Waldron (2017). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το πότε καταναλώθηκε για πρώτη φορά αλκοόλ από το άτομο ήταν ένας ισχυρός προγνωστικός παράγοντας για την έναρξη των σεξουαλικών επαφών, τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες, με τις επιπτώσεις της κατανάλωσης πιο έντονες για τις γυναίκες κατά την πρώιμη εφηβεία ($HP = 2,01 [1,57-2,58]$).
- Η έρευνα των El-Menshawī et al (2019). Οι έφηβοι που ανέφεραν έναρξη χρήσης κάναβης πριν από τα 15 έτη είχαν υψηλότερες πιθανότητες να ξεκινήσουν πρώιμα

τις σεξουαλικές επαφές. Υπάρχει μία διαφοροποίηση, ωστόσο, ανάλογα με το φύλο. Στα αγόρια που κάνουν χρήση κάνναβης πριν από τα 13 έτη. Ο δείκτης OR ήταν 9, ενώ στα κορίτσια ο αντίστοιχος δείκτης ήταν 2,8.

Στον ρόλο που διαδραματίζουν οι κοινωνικοδημογραφικοί παράγοντες που επιδρούν στην πιθανότητα έναρξης πρώιμων σεξουαλικών επαφών σε εφήβους απάντησαν:

- Η έρευνα των Ruiz et al. (2015). Όπου τα αποτελέσματα έδειξαν πως το 17,5% ανέφερε πως είχε ήδη σεξουαλικές επαφές, εκ των οποίων τα αγόρια είχαν μεγαλύτερο ποσοστό (20.2%) από τα κορίτσια (15.4%). Ακόμη, βρέθηκε, στατιστικά σημαντική η διαφορά μεταξύ των άθεων εφήβων σε σύγκριση με αυτούς που πίστευαν σε κάποια θρησκεία ($P = .01$), με τους πρώτους να έχουν περισσότερες πιθανότητες για πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας. Η ενημέρωση για τα ΣΜΝ ή γενικότερα περί σεξουαλικότητας, η διάθεση, όπως και η αυτοεκτίμηση δεν έβγαλαν στατιστικώς σημαντικά αποτελέσματα ($P = .05$).
- Η έρευνα του Ryu (2023): Σημαντική στατιστική διαφοροποίηση αναδείχθηκε στα αγόρια, στους παράγοντες που αφορούν το εισόδημα, την σύνθεση του νοικοκυριού, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, η μαθησιακή επίδοση και την περιοχή διαμονής, όπου στις πόλεις αυξάνεται η πιθανότητα πρώιμης έναρξης σεξουαλικής δραστηριότητας. Στα κορίτσια, υπάρχει συσχέτιση με την πρώιμη έναρξη, το χαμηλό εισόδημα, ενώ με την μόρφωση του πατέρα παρουσιάζεται αύξηση της τάσης στην τελευταία διατροφή, όταν το μορφωτικό επίπεδο είναι υψηλό. Επίσης παρατηρείται αύξηση σε όλες τις κατηγορίες μαθητικής επίδοσης, σε όλες τις σχολικές μονάδες, είτε μικτές είτε θηλέων, αλλά και στους τόπους διαμονής.
- Η έρευνα των Durowade et al. (2017): Θετική συσχέτιση βρέθηκε με τον παράγοντα φύλο, αφού τα αγόρια παρουσίαζαν πιο υψηλά ποσοστά πρώιμης έναρξης σεξουαλικής δραστηριότητας ($P < 0.001$) από τα κορίτσια. Τέλος, παράγοντες που δεν φάνηκαν στατιστικά σημαντικοί είναι η εμπλοκή των εφήβων σε θρησκευτικές δραστηριότητες ($p = 0.120$) ή η τάξη στην οποία φοιτούν. ($p = 0.630$).
- Η έρευνα του Amoako Johnson (2022). Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το 26,7% των γυναικών είχαν πρώιμη σεξουαλική επαφή. Οι περιοχές, οι οποίες αναφέρονται ως εστίες εμπορίας παιδιών, παιδικής εργασίας και δουλείας αποτελούν παράγοντα κινδύνου. Βασικοί παράγοντες που αναδείχθηκαν ως στατιστικά σημαντικοί είναι η

θηρσκεία (παραδοσιακή θηρσκεία, λατρεία τοπικών θεοτήτων ($P=0,000$), αλλά και το χαμηλό οικονομικό υπόβαθρο των οικογενειών ($P=0,000$), η προέλευση από αγροτικές περιοχές ($P=0,000$) και το πολύ χαμηλό μορφωτικό επίπεδο (να μην ξέρουν να διαβάζουν) ($P=0,000$).

- Η έρευνα των Lowry et al. (2017). Σε καμία από τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της πρώιμης σεξουαλικής έναρξης, και του σεξουαλικού προσανατολισμού δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα ($p>0.0014$ όπως ορίστηκε από τους ερευνητές). Όσον αφορά την σχέση μεταξύ της πρώιμης έναρξης σεξουαλικής δραστηριότητας και τις συμπεριφορές κινδύνου, παρατηρήθηκε υψηλή συσχέτιση.
- Η έρευνα των Moron-Duarte et al. (2014). Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι έφηβοι που φοιτούσαν σε δημόσια σχολεία είχαν υψηλότερο κίνδυνο εφηβικής εγκυμοσύνης από ότι τους μαθητές των ιδιωτικών σχολείων. Επίσης, δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα μεταξύ μη συναινετικής σεξουαλικής επαφής και εφηβικής εγκυμοσύνης. Επίσης, σχετιζόμενη με την εφηβική εγκυμοσύνη φαίνεται να είναι και η πρόωρη έναρξη σεξουαλικών επαφών από την ηλικία των 12 και κάτω και η ανεπαρκής γνώση περί των μεθόδων αντισύλληψης. Δεν βρέθηκε κάποια συσχέτιση στο σχολικό επίπεδο της σεξουαλικής επιμόρφωσης ή στην πρόσβαση σε υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας,
- Η έρευνα των Jeremic et al. (2014). Όπου βρέθηκε μία αρνητική συσχέτιση που αφορά στον ασφαλή δεσμό με το σχολείο και την έναρξη σεξουαλικών επαφών
- Η έρευνα των Smith et al. (2022). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η σωματική επίθεση συνδέεται με 1,42 φορές περισσότερες πιθανότητες για σεξουαλική επαφή στον υψηλότερο αριθμό αναφερόμενης εμπλοκής σε επιθέσεις, σε σύγκριση με την μη εμπλοκή. Επίσης, ως προς τις σωματικές μάχες, οι πιθανότητες για σεξουαλικές επαφές αλλά και για επαφή με πολλούς συντρόφους συνδέεται με 2,34 φορές υψηλότερη πιθανότητα, στα άτομα που είχαν εμπλακεί σε τέτοιου είδους επιθέσεις 4 φορές και πάνω τους τελευταίους δώδεκα μήνες. Όσον αφορά τις διεμφυλικές διαφορές, η σωματική επίθεση ήταν σημαντικά σχετιζόμενη με την σεξουαλική επαφή και την εναλλαγή πολλών σεξουαλικών συντρόφων στα κορίτσια, ενώ στα αγόρια υπήρξε αντίστοιχα υψηλή συσχέτιση των επιθέσεων με την μη χρήση προφυλακτικού.
- Η έρευνα των Hallit et al. (2021). Βρέθηκε πως υπήρξε στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ, της μεγαλύτερης ηλικίας που ξεκινά η σεξουαλική

δραστηριότητα στα κορίτσια, σε σύγκριση με τα αγόρια. Άλλο στατιστικώς σημαντικό αποτέλεσμα της έρευνας, αποτελεί η νεαρή ηλικία της έναρξης σεξουαλικών επαφών με την αναφορά για την οικογένεια των συμμετεχόντων ως πολύ πλούσια.

- Η έρευνα των Capaldi et al (2017). Βρέθηκε πως τα αγόρια είχαν περισσότερες πιθανότητες να ξεκινήσουν τις σεξουαλικές επαφές νωρίτερα από ό,τι τα κορίτσια.
- Η έρευνα των Santelli et al (2015). Φάνηκε από την έρευνα πως τα έφηβα κορίτσια ήταν πιο πιθανό να έχουν σεξουαλική δραστηριότητα από τα έφηβα αγόρια ($p < .001$). Ο επιπολασμός της σεξουαλικής δραστηριότητας αυξήθηκε στις περισσότερες ηλικιακές ομάδες την περίοδο μετά το 1994, ενώ μετά το 2002 φάνηκε να μειώνεται. Μεταξύ των παραγόντων που σχετίζονται με αυτή την αύξηση είναι η ηλικία, η μη σχολική συμμετοχή, το χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, η ορφάνια και η χρήση αλκοόλ τον τελευταίο μήνα.
- Η έρευνα των Pengpid & Peltzer (2018). Βρέθηκε ότι αναφορικά με τις διεμφυλικές διαφορές, τα αγόρια ήταν πιο πιθανό να προβούν σε σεξουαλικές επαφές, να κάνουν χρήση καπνού ή αλκοόλ και να εμπλακούν σε φυσικές διαμάχες, ενώ τα κορίτσια να νιώθουν μοναξιά και να κάνουν απόπειρες αυτοκτονίας. Στην έρευνα παρατηρήθηκε πληθώρα συμπεριφορών κινδύνου και πολλοί παράγοντες κινδύνου που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά. Φάνηκε ακόμη, πως η ύπαρξη σεξουαλικών επαφών, συσχετίζεται με την μεγαλύτερη ηλικία, την εμπειρία απόπειρας αυτοκτονίας αλλά και θυματοποίησης / εκφοβισμού.
- Η έρευνα των OAsante et al (2018). Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι νεαροί άντρες 15-19 που κατέχουν τη βασική εκπαίδευση και ζουν σε αστικές περιοχές, είχαν πολλές περισσότερες πιθανότητες να έχουν πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας ($p < 0,001$), σε αντίθεση με τους άντρες που ζουν στην πόλη και χρησιμοποιούν σύγχρονες μορφές αντισύλληψης. Ωστόσο, φάνηκε πως οι άντρες που ζουν σε αγροτικές περιοχές και διαβιώνουν σε ένα πλούσιο νοικοκυριό είχαν αυξημένες πιθανότητες για πρώιμη έναρξη σεξουαλικών επαφών ($p < .01$). Οι γυναίκες της ίδιας ηλικίας, που χρησιμοποιούν σύγχρονες μεθόδους αντισύλληψης, που δεν κατέχουν κάποια επιστήμη, ή κατέχουν μόνο τη βασική εκπαίδευση, που έχουν μία μερική πρόσβαση στα μέσα ή που προέρχονται από τους Akan, Ewes ή άλλες εθνοτικές ομάδες, ($p < 0,001$) και ζουν σε αγροτικές περιοχές, φαίνεται πως

έχουν αυξημένες πιθανότητες για πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα. Ωστόσο, μειωμένες πιθανότητες ανευρίσκονται στις εργαζόμενες γυναίκες αγροτικών περιοχών, αλλά και στις γυναίκες που μένουν σε αστικές περιοχές και βρίσκονται σε μέσο ή πλούσιο νοικοκυριό ($p < 0.01$). Και στα δύο φύλα, η πλειονότητα των σεξουαλικά ενεργών νέων δήλωσαν πως ήταν Χριστιανοί στο θρήσκευμα.

- Η έρευνα των Kim & Shin (2022). Όσον αφορά, τους βιολογικούς παράγοντες, η ηλικία και το φύλο φαίνεται να επιδρούν στη σεξουαλική συμπεριφορά στους εφήβους. Από τους ψυχολογικούς παράγοντες, φάνηκε πως ο αυτοκτονικός ιδεασμός αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα κινδύνου για την πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα.
- Η έρευνα των Shayo & Kalomo (2019). Τα αγόρια ήταν πολύ πιο πιθανό να έχουν σεξουαλική δραστηριότητα από τα κορίτσια ($p < 0,001$).
- Η έρευνα των Rizkianti et al (2020) Από τους συμμετέχοντες, το μεγαλύτερο ποσοστό πρόωμης σεξουαλικής δραστηριότητας ανευρίσκεται στα αγόρια (6,9% αγόρια και 3,8% κορίτσια). Κατά συνέπεια το φύλο ήταν παράγοντας υψηλής συσχέτισης όπως και η ηλικία, οι αυτοκτονικές σκέψεις και η σχολική αποχή.
- Στην έρευνα των Roman et al (2021). Φαίνεται πως οι παράγοντες που σχετίζονται με την πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα και στα δύο φύλα είναι, η εκπαίδευση της μητέρας, η ηλικία του εφήβου ≥ 13 , όπως και οι μετρήσεις στην κλίμακα σωματικής ανάπτυξης Tanner. Όσον αφορά τα κορίτσια, προβλεπτικοί παράγοντες αποτελούν και οι ψυχικές διαταραχές, ενώ σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η ηλικία της πρώτης έμμηνου ρύσεως. Στα αγόρια φαίνεται η συσχέτιση να ανευρίσκεται στην φυλή, όπου αυτοί που δήλωσαν έγχρωμοι ή Ασιάτες/ιθαγενείς, είχαν υψηλότερα ποσοστά πρόωμης σεξουαλικής έναρξης από τα λευκά αγόρια, αλλά και στο είδος του σχολικού περιβάλλοντος, όπου τα αγόρια που φοιτούν σε δημόσια σχολεία είναι πιο πιθανόν να έχουν πρώιμες σεξουαλικές επαφές.
- Η έρευνα των Salih et al. (2015). Στα αποτελέσματα ως σημαντικοί παράγοντες αναδείχθηκε, μεταξύ άλλων, και το εάν η οικογένεια διέμενε σε αγροτική περιοχή (OR 1.92; 95%CI: 1.28–2.94).
- Η έρευνα των O Min et al. (2015). Βρέθηκε ότι η έκθεση στη βία αύξησε την πιθανότητα για πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα ($p=0,001$). Σημαντικός παράγοντας κινδύνου, είναι και το αρσενικό φύλο ($p < 0,001$).

- Η έρευνα των Doran και Waldron (2017). Φαίνεται ότι τα αγόρια είχαν μεγαλύτερη πιθανότητα γενικά να ξεκινήσουν πιο νωρίς τις σεξουαλικές επαφές ($p < 0.001$).
- Η έρευνα των Waldron et al. (2015). Τα αποτελέσματα έδειξαν πως το δείγμα από τα αφρικανικής καταγωγής κορίτσια, ανέφερε νεαρότερες ηλικίες στην έναρξη των σεξουαλικών επαφών, σε σύγκριση με την άλλη ομάδα.
- Η έρευνα των Skinner et al (2015). Τα αποτελέσματα έδειξαν πως τα παιδιά που σημείωναν υψηλές βαθμολογίες στην λίστα ελέγχου συμπεριφοράς ($T \geq 60$) παρουσίαζαν περισσότερο κίνδυνο για πρόωμη έναρξη σεξουαλικών επαφών, δηλαδή πριν από τα 16 έτη. Μέσα από τις προσαρμοσμένες αναλογίες πιθανοτήτων, φάνηκε πως τα προβλήματα συμπεριφοράς στην ηλικία των 5 ετών και έπειτα σχετίστηκαν με υψηλό κίνδυνο πρόωμης σεξουαλικής έναρξης για τα αγόρια. Επίσης, στα αγόρια, τα προβλήματα εσωτερικευσης στις ηλικίες 8 και 10 ετών, παρουσίασαν σημαντική συσχέτιση με πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα, κάτι που δεν φάνηκε να ισχύει στα κορίτσια. Όσον αφορά τα κορίτσια, οι προβληματικές συμπεριφορές εξωτερικευσης, από την ηλικία των 10 ετών φάνηκαν να αυξάνουν την επικινδυνότητα για πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα.
- Οι Lindberg, Maddow-Zimet και Marcell (2019). Παρατηρήθηκε μία διαφοροποίηση σχετικά με την πρόωμη έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας και της τοποθεσίας, όπου το ποσοστό έφτανε το 5% στο Σαν Φρανσίσκο, και στο 25% στο Μέμφις του Τενεσσί, με τα ποσοστά να αυξάνονται σε μη Ισπανόφωνους έγχρωμους, και Ισπανόφωνους άνδρες στις περισσότερες περιοχές. Επίσης, στατιστικά σημαντική ήταν η διαφορά στα ποσοστά πρόωμης σεξουαλικής δραστηριότητας των αγοριών, των οποίων η μητέρα έχει ανώτερο μορφωτικό επίπεδο, όπου σε αυτήν την περίπτωση ήταν λιγότερο πιθανό να εμπλακεί το αγόρι σε πρόωμες σεξουαλικές επαφές. Το 8,5 % των αγοριών με πρόωμη σεξουαλική έναρξη, ανέφεραν την επαφή αυτή ως ανεπιθύμητη.
- Η έρευνα των Hailegebreal et al (2022). Φαίνεται από τα αποτελέσματα, πως στη Μοζαμβίκη εμφανίζονται τα πιο υψηλά ποσοστά πρόωμης σεξουαλικής δραστηριότητας (35,72%), ενώ τα χαμηλότερα είναι στη Ρουάντα (3,53%). Στατιστικά σημαντικοί παράγοντες βρέθηκαν πως αποτελούν οι ηλικίες των ερωτηθέντων και κυρίως οι ηλικίες 20-24 ετών, όπου τα άτομα αυτά αναφέρουν χαμηλότερα επίπεδα πρόωμης σεξουαλικής δραστηριότητας, σε σχέση με τα άτομα ηλικιών 15 έως 19 (AOR = 0.65, 95% CI: 0.61, 0.69). Επιπλέον, τα άτομα που

ολοκλήρωσαν οποιαδήποτε βαθμίδα εκπαίδευσης είχαν σημαντικά χαμηλότερη πιθανότητα να προβούν σε πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα, όπου πιο χαμηλή βρέθηκε να είναι στα άτομα που είχαν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια και άνω εκπαίδευση (Πρωτοβάθμια 26% μικρότερη πιθανότητα, AOR = 0.73, 95% CI: 0.67, 0.78) (Δευτεροβάθμια και άνω 70% μικρότερη πιθανότητα, AOR = 0.30, 95% CI: 0.27, 0.33). Η μεσαία ή υψηλή οικονομική κατάσταση ήταν άλλος ένας παράγοντας για μειωμένη πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα σε σχέση με τα άτομα από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα (22% μειωμένη για μεσαία, AOR = 0.78, 95% CI: 0.72–0.84), (26% μειωμένη για υψηλά, AOR = 0.74, 95% CI: 0.68–0.80). Σημαντική είναι και η παράμετρος της ηλικίας συγκατοίκησης με άλλα άτομα, όπου τα άτομα που συγκατοίκησαν σε ηλικίες κάτω των 15 είχαν 13 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας (AOR = 13; 95% CI: 11.94 -15) και αν η συγκατοίκηση έγινε στις ηλικίες 15-19 είχαν 1,37 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα (AOR = 1.37; 95% CI: 1.23–1.53) σε σχέση με αυτούς που συγκατοίκησαν σε ηλικίες 20-24 ετών. Όσον αφορά τον τόπο διαμονής, οι νέοι από αστικές περιοχές είχαν 16% περισσότερες πιθανότητες (AOR = 1,16, 95% CI: 1,07, 1,26) για πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα από τους κατοίκους της υπαίθρου. Επιπλέον, οι νέοι που ζουν στην Κένυα, τις Κομόρες, τη Μαδαγασκάρη, το Μαλάουι, τη Μοζαμβίκη, την Τανζανία, την Ουγκάντα και τη Ζάμπια είχαν 7,6 (AOR = 7,6; 95% CI: 5,66–10,14), 7,5 (AOR 5:5:5% CI: . 10,44), 9,9 (AOR = 9,9; 95% CI: 7,40–13,29), 6,3 (AOR = 6,4; 95% CI: 4,66–8,37), 17 (AOR = 2,7% CI), 2,7:9 (AOR = 2,7:17) AOR = 7,7; 95% CI: 5,67–10,31), 9,4 (AOR = 9,4; 95% CI: 6,99–12,49), 7,3 (AOR = 9,4; 95% CI: 3-95), ; 95% CI: 5,43–9,83), φορές υψηλότερες πιθανότητες πρώιμης σεξουαλικής έναρξης από τη Ρουάντα αντίστοιχα. Τέλος, σημαντικός παράγοντας είναι και η ανάγνωση εφημερίδας προς ενημέρωση, με 23% μικρότερη πιθανότητα στους αναγνώστες σε σχέση με τους μη αναγνώστες (AOR 0.77, 95% CI 0.71–0.83).

- Η έρευνα των El-Menshawī et al (2019). Φαίνεται ότι υπάρχουν κι άλλοι παράγοντες που παίζουν ρόλο όπως το αν είναι Αφρικανικής καταγωγής,(AOR 2.5; 1.6–3.8) και αν έχουν χαμηλή επίδοση στο σχολείο (AOR 1.5; 1.1–2.1), αλλά και αν ανήκουν στην LGBTQ+ κοινότητα (AOR 1.5; 1.1–2.0).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Πίνακας 2 Ανάλυση εισαχθέντων ερευνών

Συγγραφείς	Χώρα	Δείγμα	Σκοπός	Μεθοδολογία	Αποτελέσματα
Ruiz et al. (2015)	Καστίγια-Λεόν Ισπανία	Στην έρευνα συμμετείχαν 1289 μαθητές (563 αγόρια και 726 κορίτσια) της δευτέρας και τρίτης Γυμνασίου. Μέση ηλικία τα 14,05 έτη.	Διερεύνηση των παραγόντων κινδύνου για την πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας στους εφήβους..	Χρήση ερωτηματολογίου με 86 ερωτήματα.	- Το 17,5% είχε ήδη σεξουαλικές επαφές (κυρίως τα αγόρια με 20,2%, ενώ τα κορίτσια 15,4%). -Συσχέτιση των σεξουαλικών επαφών με χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών ($p<0.0001$) - Συσχέτιση μεταξύ της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας και της αδύναμης σχέσης με γονείς ($p<0.001$) - Διαφορά ανάμεσα στα ποσοστά άθεων εφήβων με τους θρησκευόμενους ($p=0.01$)
Ryu (2023)	Κορέα	Στην έρευνα συμμετείχαν 15,957 μαθητές εκ των οποίων 6.650 αγόρια και 4.607 κορίτσια, ηλικίας 13 έως 18 ετών.	Διερεύνηση της τάσης για πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας σε σχέση με διάφορους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες.	Δεδομένα από το 2006-2008 και 2014-2016. Μέθοδος: στρωματοποιημένη δειγματοληψία συστάδων.	- Η σεξουαλική δραστηριότητα, κυρίως των κοριτσιών, αυξήθηκε το διάστημα 2014-2016, συγκριτικά με το 2006-2008. - Στατιστική διαφοροποίηση στα αγόρια όσον αφορά το εισόδημα, τη σύνθεση του νοικοκυριού, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, τη μαθησιακή επίδοση και τον τόπο διαμονής (στις πόλεις μεγαλύτερη πιθανότητα πρώιμης

					έναρξης σεξουαλικής δραστηριότητας) - Στα κορίτσια, συσχέτιση της πρώιμης έναρξης με το χαμηλό εισόδημα, το ίδιο και με το επίπεδο μόρφωσης του πατέρα.
Durowade et al. (2017)	Ido-Ekiti, στη Νοτιοδυτική Νιγηρία.	Στην έρευνα συμμετείχαν 365 συμμετέχοντες. Η μέση ηλικία των ερωτηθέντων ήταν 14,95±1,73.	Διερεύνηση του επιπολασμού και των παραγόντων κινδύνου για την πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	Με τεχνική δειγματοληψίας πολλαπλών σταδίων – συμπλήρωση ερωτηματολογίου.	- Το 16,2% των συμμετεχόντων είχαν ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές. - Εξ αυτών το 67,8% ήταν πρώιμες. - Ο επιπολασμός υπολογίστηκε στο 11%. - Ο μέσος ηλικιακός όρος έναρξης της σεξουαλικής δραστηριότητας ήταν τα 13,10 ± 2,82. - Τα αγόρια παρουσίασαν μεγαλύτερα ποσοστά πρώιμης έναρξης σεξουαλικής δραστηριότητας (p<0.001) - Θετική συσχέτιση με την ύπαρξη φίλων που είναι ήδη σεξουαλικά ενεργοί (p<0.05) - Υψηλή συσχέτιση και με την κατανάλωση αλκοόλ (p<0.001)
Amoako Johnson (2022)	Γκάνα.	Στην έρευνα συμμετείχαν 21.392 γυναίκες, ηλικίας 15-49 ετών.	Διερεύνηση των γεωγραφικών περιοχών στις οποίες παρατηρείται	Πραγματοποιήθηκε συνέντευξη και η δειγματοληψία έγινε με τη μέθοδο της στρωματοποιημένης	- Το 26,7% των γυναικών είχαν πρώιμη σεξουαλική επαφή. - Το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε κυρίως σε περιοχές όπου αποτελούν εστίες εμπορίας παιδιών, παιδικής

			πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας.	συστάδας δύο σταδίων. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με ανάλυση διακύμανσης (τεχνική ANOVA)	εργασίας και δουλείας. - Στατιστικά σημαντικοί παράγοντες αποδείχθηκαν η θρησκεία ($p=0.000$), το χαμηλό οικονομικό υπόβαθρο των οικογενειών ($p=0.000$), η προέλευση από αγροτικές περιοχές ($p=0.000$), καθώς και το πολύ χαμηλό μορφωτικό επίπεδο ($p=0.000$).
Lowry et al. (2017)	ΗΠΑ	Στην έρευνα συμμετείχαν 15.624 μαθητές Γυμνασίου (14-18 ετών).	Συσχέτιση μεταξύ της πρώιμης έναρξης σεξουαλικής επαφής και διάφορων επικίνδυνων για την υγεία πρακτικών ανάμεσα στις σεξουαλικές μειονότητες μαθητών Γυμνασίου, συγκριτικά με συνομηλίκους τους που δεν ανήκουν στην ίδια ομάδα.	Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος αυτοσυμπληρούμενου ερωτηματολογίου. ανάλυση των δεδομένων με υπολογισμό προσαρμοσμένων αναλογιών επικράτησης (APRs)	-Παρατηρήθηκε υψηλή συσχέτιση μεταξύ της πρώιμης έναρξης σεξουαλικής δραστηριότητας και των συμπεριφορών κινδύνου.

Moron-Duarte et al. (2014)	Μπογκοτά, Κολομβία.	Στην έρευνα συμμετείχαν 544 άτομα ως ομάδα ελέγχου και 272 περιπτώσεις. Η μέση ηλικία των περιπτώσεων ήταν τα 16.28 ± 1.15 έτη.	Εντοπισμός των παραγόντων κινδύνου για εφηβική εγκυμοσύνη μεταξύ των μαθητριών.	Χρησιμοποιήθηκε η αντιστοίχιση και η υπό όρους λογιστική παλινδρόμηση.	- Οι μαθητές που φοιτούν σε δημόσια σχολεία παρουσίασαν υψηλότερο κίνδυνο εφηβικής εγκυμοσύνης από αυτούς που φοιτούν σε ιδιωτικά. - Η απουσία ενός εκ των δύο γονέων από το σπίτι αποτελεί παράγοντα επικινδυνότητας. - Συσχέτιση των φορών που η συμμετέχουσα έχει υπάρξει έγκυος με την ύπαρξη ενός συγγενούς με ιστορικό εφηβικής εγκυμοσύνης. - Συσχέτιση της εφηβικής εγκυμοσύνης με την έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητα στην ηλικία των 12 ετών και κάτω και με την ανεπαρκή γνώση περί μεθόδων αντισύλληψης.
Jeremic et al. (2014)	Σερβία.	Στην έρευνα συμμετείχαν 474 έφηβοι ηλικίας 15 και 16 ετών	Εντοπισμός παραγόντων που σχετίζονται με την έναρξη σεξουαλικών επαφών πριν τα 17 έτη στη	Χρησιμοποιήθηκαν αυτό-συμπληρούμενα ερωτηματολόγια, τα οποία αναλύθηκαν με τις τεχνικές της περιγραφικής στατιστικής και το μοντέλο λογιστικής παλινδρόμησης.	-49 συμμετέχοντες είχαν σεξουαλικές επαφές (14 κορίτσια και 35 αγόρια), με μέσο όρο ηλικίας τα 15 έτη. - Παρατηρήθηκε υψηλή συσχέτιση μεταξύ της πρώιμης σεξουαλικής έναρξης και της χρήσης ουσιών, καθώς και θετική συσχέτιση ανάμεσα στη διαβίωση με οικογένεια με δύο γονείς και πρώιμη σεξουαλική έναρξη.

Smith et al. (2022)	43 χώρες με χαμηλά ή μεσαία εισοδήματα. (Antigua and Barbuda, Argentina, Bangladesh, Belize, Benin, Bolivia, Botswana, Cambodia, Costa Rica, Dominica, East Timor, El Salvador, Fiji, Ghana, Grenada, Guatemala, Guyana, Honduras, Indonesia, Kenya, Kiribati, Laos, Macedonia, Malawi, Malaysia, Mauritius, Mongolia, Mozambique, Namibia, Nepal, Peru, Samoa, St. Vincent and the Grenadines, St. Lucia, Suriname, Swaziland, Tanzania, Thailand, Tuvalu, Uganda, Vanuatu, Vietnam, Zambia)	Στην έρευνα συμμετείχαν 127.513 έφηβοι, ηλικίας 12-15 ετών. Ο μέσος όρος ηλικίας ήταν τα 13,8 έτη και το 50,7% ήταν αγόρια.	Μελέτη συσχέτισης, μεταξύ σωματικής βίας και επίθεσης, με τη σεξουαλική επαφή με πολλούς σεξουαλικούς συντρόφους και τη μη χρήση προφυλακτικού.	Χρησιμοποιήθηκε η πολυμεταβλητή ανάλυση λογικής παλινδρόμησης με τη βία ως στοιχείο της έκθεσης και την σεξουαλική συμπεριφορά ως αποτέλεσμα.	-Η σωματική επίθεση σχετίζεται με τις προαναφερθείσες σεξουαλικές συμπεριφορές και συνδέεται με 1,42 φορές περισσότερες πιθανότητες για σεξουαλική επαφή στον υψηλότερο αριθμό αναφερόμενης εμπλοκής σε επιθέσεις. - Οι πιθανότητες για σεξουαλικές επαφές και για επαφή με πολλούς συντρόφους συνδέεται με 2,34 φορές υψηλότερη πιθανότητα στα άτομα που έχουν εμπλακεί σε τέτοιες επιθέσεις 4 φορές και πάνω τους τελευταίους δώδεκα μήνες. - Στα κορίτσια η σωματική επίθεση σχετίζεται με τη σεξουαλική επαφή και την εναλλαγή πολλών σεξουαλικών συντρόφων. - Στα αγόρια υπάρχει υψηλή συσχέτιση των επιθέσεων με τη μη χρήση προφυλακτικού.

Hallit et al. (2021)	Λίβανο.	Στην έρευνα συμμετείχαν 1.635 μαθητές, εκ των οποίων 747 αγόρια. Μέσος όρος ηλικίας των συμμετεχόντων ήταν τα 16.33 ± 1.89 έτη.	Διερεύνηση συσχέτισης διαφόρων παραγόντων, όπως χρήση αλκοόλ και καπνού, επίδραση συνομηλίκων, σχέσεις εφήβου με τους γονείς με την έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας.	Χρησιμοποιήθηκε η διμεταβλητή ανάλυση	-Οι 238 είχαν ήδη σεξουαλικές επαφές. - Στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας και στην περιοχή διαμονής (υψηλότερα ποσοστά στο Beirut), στους εφήβους που δεν μένει μαζί ο πατέρας τους ή έχει πεθάνει, σε αυτούς που προτιμούν να μοιράζονται τις ανησυχίες τους με άτομα του αντίθετου φύλου και σε αυτούς που έχουν φίλους που πίνουν αλκοόλ ή καπνίζουν.
Capaldi et al. (2017)	Όρεγκον των ΗΠΑ	Στην έρευνα συμμετείχαν 100 πατεράδες και 176 παιδιά, εκ των οποίων το 46% κορίτσια. Η μελέτη επιβίωσης περιλάμβανε παιδιά ηλικίας από 11-12 ετών έως 17-18 ετών	Διερεύνηση της ενδεχόμενης διαγενεακής συσχέτισης μεταξύ της σεξουαλικής δραστηριότητας των πατέρων και την έναρξης σεξουαλικών επαφών του παιδιού, μέχρι και 30 χρόνια αργότερα.	Discrete-time survival analysis	-Τα παιδιά των οποίων οι πατέρες είχαν πρώιμη σεξουαλική έναρξη είχαν μεγαλύτερο κίνδυνο να ξεκινήσουν νωρίτερα τις σεξουαλικές επαφές. - Η κατανάλωση αλκοόλ και μαριχουάνας, καθώς και οι σεξουαλικοί αστεϊσμοί των γονέων προς τα παιδιά στην ηλικία των 11-12 σχετίζεται με την πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας των παιδιών. - Τα αγόρια είχαν περισσότερες πιθανότητες να ξεκινήσουν τις σεξουαλικές επαφές νωρίτερα από ότι τα κορίτσια.

Santelli et al. (2015)	Rakai Ουγκάντα.	Στην έρευνα συμμετείχαν 21.742 έφηβοι ηλικίας 15-19 ετών.	Διερεύνηση των παραγόντων κινδύνου που σχετίζονται με το χρόνο έναρξης των σεξουαλικών επαφών.	Ανάλυση με τη μέθοδο της λογιστικής και πολυωνυμικής λογιστικής παλινδρόμησης.	-Τα έφηβα κορίτσια είναι πιο πιθανό να έχουν σεξουαλική δραστηριότητα από τα έφηβα αγόρια ($p<0.001$). - Ο επιπολασμός της σεξουαλικής δραστηριότητας αυξήθηκε στις περισσότερες ηλικιακές ομάδες την περίοδο μετά το 1994, ενώ άρχισε να μειώνεται μετά το 2002. - Με την αύξηση σχετίζονται η ηλικία, η μη συμμετοχή στο σχολείο, το χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, η χρήση αλκοόλ τον τελευταίο μήνα και το να είναι ο έφηβος ορφανός. - Μεγαλύτερες πιθανότητες για πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα παρουσιάζουν αγόρια ορφανά και από τους δύο γονείς.
Pengpid & Peltzer (2018)	Μπρουνέι.	Στην έρευνα συμμετείχαν 2.599 έφηβοι, εκ των οποίων το 51,1% αγόρια. Η μέση ηλικία ήταν τα 14,7 έτη.	Εκτίμηση του επιπολασμού και των συσχετιστικών παραγόντων της σεξουαλικής δραστηριότητας των εφήβων.	Αναλύθηκαν με την χρήση της λογιστικής παλινδρόμησης	-Το 11,3% ανέφερε σεξουαλική επαφή, ενώ το 2,1% εμπειρία σεξουαλικής επαφής με δύο ή περισσότερους συντρόφους. - Οι μισοί ξεκίνησαν τις σεξουαλικές επαφές πρόωρα, δηλαδή πριν τα 14 έτη, το 38,3% με τη χρήση προφυλακτικού, ενώ το 31,8% με κάποια άλλη μέθοδο αντισύλληψης.

					- Τα αγόρια ήταν πιο πιθανό να έχουν σεξουαλικές επαφές, να κάνουν χρήση καπνού ή αλκοόλ και να εμπλακούν σε φυσικές διαμάχες. - Τα κορίτσια ήταν πιο πιθανό να νιώθουν το αίσθημα της μοναξιάς και να κάνουν απόπειρα αυτοκτονίας.
O Asante et al. (2018)	Γκάνα.	Στην έρευνα συμμετείχαν 2.746 σεξουαλικά ενεργοί άντρες και γυναίκες ηλικίας 15-24 ετών	Διερεύνηση των παραγόντων που σχετίζονται με την πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας.	Πολλαπλή λογιστική παλινδρόμηση ανάλυση και Chi-squared test (Έλεγχος χ^2).	-Περισσότερες πιθανότητες για πρώιμη έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας παρουσιάζουν άντρες 15-19 ετών που κατέχουν τη βασική εκπαίδευση και ζουν σε αστικές περιοχές ($p<0.001$), ενώ οι άντρες που ζουν στην πόλη χρησιμοποιούν σύγχρονες μορφές αντισύλληψης. - Οι άντρες που ζουν σε αγροτικές περιοχές και διαβιούν σε πλούσιο νοικοκυριό έχουν αυξημένες πιθανότητες πρώιμης έναρξης ($p<0.01$) -Οι γυναίκες που χρησιμοποιούν σύγχρονες μεθόδους αντισύλληψης, κατέχουν μόνο τη βασική εκπαίδευση, έχουν μερική πρόσβαση στα μέσα ή προέρχονται από συγκεκριμένες εθνοτικές ομάδες και ζουν σε αγροτικές περιοχές, έχουν αυξημένες πιθανότητες

					πρώιμης έναρξης σεξουαλικής δραστηριότητας ($p < 0.001$)
Kim & Shin (2022)	Κορέα.	Στην έρευνα συμμετείχαν 234.567 μαθητές Γυμνασίου (Μ.Ο. ηλικίας 13,9 έτη) και Λυκείου (Μ.Ο. ηλικίας 16,8 έτη).	Μελέτη των παραγόντων που σχετίζονται με την εφηβική σεξουαλική δραστηριότητα με βάση το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο	Οι μεταβλητές αναλύθηκαν με τη μέθοδο της λογιστικής παλινδρόμησης.	- Η ηλικία και το φύλο επιδρούν στη σεξουαλική συμπεριφορά των εφήβων – το ποσοστό των αγοριών που είχαν σεξουαλικές επαφές και στο Γυμνάσιο(3,4% τα αγόρια, 1,6% τα κορίτσια) και στο Λύκειο(10,4% τα αγόρια, 5,1% τα κορίτσια, $p < 0.001$) ήταν σημαντικά μεγαλύτερο από ότι των κοριτσιών. - Ο αυτοκτονικός ιδεασμός αποτελεί παράγοντα κινδύνου για την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα. - Παρατηρήθηκε συσχέτιση μεταξύ σεξουαλικής δραστηριότητας και χρήσης καπνού, αλκοόλ και δομής της οικογένειας – υψηλότερα ποσοστά σεξουαλικής δραστηριότητας σε περιπτώσεις μονογονεϊκών οικογενειών, θετών γονέων ή χωρίς γονείς.

Shayo & Kalomo (2019)	Χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής και πιο συγκεκριμένα στο Μπενίν, τη Ναμίμπια, την Τανζανία, τις Σεϋχέλλες και τη Μοζαμβίκη.	Στην έρευνα συμμετείχαν : 15.318 μαθητές 13 έως 17 ετών.	Διερεύνηση του επιπολασμού και των συσχετίσεων της σεξουαλικής δραστηριότητας με ποικίλους παράγοντες, σε	Στην ανάλυση χρησιμοποιήθηκε πολυμεταβλητή λογιστική παλινδρόμηση με στρώματα ανά φύλο, με στατιστική σημαντικότητα να ορίζεται το $p < 0.05$.	- Το 43,5% των μαθητών ήταν σεξουαλικά ενεργοί. - Το 20,9% είχαν πολλούς συντρόφους. - Τα αγόρια ήταν πιο πιθανό να έχουν σεξουαλική δραστηριότητα από τα κορίτσι ($p < 0.001$). - Σημαντικοί παράγοντες για σεξουαλική επαφή και στα δύο φύλα ήταν η χρήση ουσιών και το κάπνισμα. Ιδιαίτερα η χρήση καπνού και μαριχουάνας από κορίτσια, συνδέεται με αυξημένες πιθανότητες να εμπλακούν σε σεξουαλική δραστηριότητα με πολλαπλούς συντρόφους, συγκριτικά με τα αγόρια.
Rizkianti et al. (2020)	Ινδονησία.	Στην έρευνα συμμετείχαν : 11.110 μαθητές 13-17 ετών από 75 σχολεία.	Διερεύνηση του επιπολασμού και των συσχετιστικών παραγόντων της σεξουαλικής δραστηριότητας των εφήβων μαθητών στην	Χρησιμοποιήθηκαν αυτό-χορηγούμενα ερωτηματολόγια. μονομεταβλητές και πολυπαραγοντικές αναλύσεις	- Το 5,3% ανέφερε σεξουαλικές επαφές (6,9% αγόρια και 3,8% κορίτσια). - Το 72,7% των αγοριών και το 90,3% των κοριτσιών είχαν την πρώτη τους σεξουαλική επαφή πριν τα 15 έτη και το 60% από αυτούς είχαν πολλαπλούς συντρόφους. - Παράγοντες που σχετίστηκαν με τη σεξουαλική δραστηριότητα ήταν εκτός από το φύλο, η ηλικία, η χρήση καπνού, αλκοόλ και ναρκωτικών, οι

					αυτοκτονικές σκέψεις, η σχολική αποχή, η στήριξη από τους συνομηλίκους και ο γονικός έλεγχος.
Roman et al. (2021)	Βραζιλία.	Στην έρευνα συμμετείχαν 3.533 έφηβοι (14.960 αγόρια και 1.573 κορίτσια) ηλικίας 12-14 ετών.	Αξιολόγηση της πρώιμης έναρξης σεξουαλικής δραστηριότητας στα 14 έτη ή νωρίτερα, μεταξύ των εφήβων της	Οι συσχετιστικοί παράγοντες αναλύθηκαν με την πολυπαραγοντική λογιστική παλινδρόμηση.	-Το 7% των κοριτσιών και το 18% των αγοριών είχαν πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα. - Και στα δύο φύλα παίζει ρόλο η ηλικία (>13 ετών), η εκπαίδευση της μητέρας, η χρήση καπνού και αλκοόλ και οι μετρήσεις στην κλίμακα σωματικής ανάπτυξης Tanner. - Στα κορίτσια προβλεπτικοί παράγοντες είναι η εγκατοίκηση και με τους δύο γονείς, η ηλικία της πρώτης έμμηνου ρύσης και οι ψυχικές διαταραχές, ενώ αυτά που κάνουν χρήση καπνού έχουν υψηλότερες πιθανότητες για πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα από ότι τα αγόρια που καπνίζουν. - Στα αγόρια προβλεπτικοί παράγοντες αποτελούν η φυλή και το είδος του σχολικού περιβάλλοντος.

Darfour–Oduro & Grigsby-Toussaint (2022)	12 χώρες (Κένυα, Τανζανία, Ουγκάντα, Γκάνα, Μαυριτανία, Σενεγάλη, Σουαζιλάνδη, Ζάμπια, Μποτσουάνα, Ναμίμπια, Σεϋχέλλες και Μοζαμβίκη).	Στην έρευνα συμμετείχαν 22.067 έφηβα κορίτσια 13-17 ετών	Διερεύνηση της επίδρασης του κοινωνικού περιβάλλοντος στα έφηβα κορίτσια της υποσαχάριας Αφρικής, σχετικά με τη σεξουαλική τους συμπεριφορά.	Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε μέσα t-test και λογιστικής παλινδρόμησης.	-Το 19,9% των εφήβων είχαν σεξουαλικές επαφές, με μέση ηλικία έναρξης τα 13,21 έτη και μέσο αριθμό συντρόφων τους 2,19. -Σημαντικός παράγοντας που συνετέλεσε στην πρώιμη σεξουαλική έναρξη επαφών αποδείχθηκε η έλλειψη επικοινωνίας με τους γονείς ($p<0,000$). - Τα κορίτσια που αισθάνονταν στήριξη από συνομηλίκους παρουσίασαν αυξημένες πιθανότητες για πολλούς σεξουαλικούς συντρόφους. - Υπήρχε υψηλή συσχέτιση ανάμεσα στην πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα και στην απουσία γονικού ελέγχου.
Salih et al. (2015)	Maichew της Βόρειας Αιθιοπίας.	Στην έρευνα συμμετείχαν 624 έφηβες 15–20 ετών που δεν είχαν παντρευτεί.	Καθορισμός της έκτασης και των συσχετίσεων που υφίστανται σε σχέση με τις προγαμιαίες σεξουαλικές σχέσεις σε εφήβους που δεν είναι παντρεμένοι και	Δείγμα: Διανεμήθηκε ειδικά διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο και η ανάλυση των δεδομένων έγινε μέσω περιγραφικής στατιστικής και πολυμεταβλητής λογιστικής	-Το 29,3% του δείγματος ανέφεραν ότι είχαν πρώιμη σεξουαλική επαφή, με μέση ηλικία επαφή τα 16,6 έτη με απόκλιση 1,81 - Σημαντικοί παράγοντες αναδείχθηκαν η συζήτηση για σεξουαλικά θέματα με τους γονείς (OR 2.08; 95% CI : 1.37–3.12) , το αν η οικογένεια διέμενε σε αγροτική περιοχή (OR 1.92; 95%CI: 1.28–2.94), αν υπάρχει μεγαλύτερη

			συγκεκριμένα στα κορίτσια.	παλινδρόμησης.	αδερφή (OR 2.85; 95% CI: 1.85–4.35) ή φίλοι που είχαν ξεκινήσει προγαμιαία σεξουαλική δραστηριότητα (OR 3.22; 95% CI: 2.08–4.76) και η επιρροή των συνομηλίκων (OR 2.85; 95% CI: 1.78–4.76).
O Min et al. (2015)	ΗΠΑ.	Στην έρευνα συμμετείχαν 354 άτομα 15 ετών (180 με έκθεση σε κοκαΐνη κατά την εμβρυική ζωή και 174 ως ομάδα ελέγχου / 192 κορίτσια, 142 αγόρια), κυρίως Αφροαμερικανοί, χαμηλού κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου.	Εξέταση της επίδρασης της εμβρυικής έκθεσης σε κοκαΐνη μέσω της χρήσης της μητέρας, με την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα (<15 ετών).	Η σεξουαλική συμπεριφορά των εφήβων αξιολογήθηκε στα 15 χρόνια, χρησιμοποιώντας το Σύστημα Παρακολούθησης της Συμπεριφοράς Κινδύνου Νέων. Η εξωτερίκευση της συμπεριφοράς αξιολογήθηκε στα 12 έτη χρησιμοποιώντας την Αυτοαναφορά Νέων (YouthSelf-Report)	Έφηβοι με έκθεση κατά την εμβρυική ηλικία είχαν 2,2 φορές περισσότερες πιθανότητες (p<0.01) να εμπλακούν σε πρώιμη σεξουαλική επαφή σε σχέση με τους μη εκτεθειμένους συνομηλίκους. - Το επίπεδο μόλυβδου στο αίμα κατά την προσχολική ηλικία συσχετίστηκε με μεγαλύτερη πιθανότητα πρώιμης σεξουαλικής επαφής (p<.002). - Η μεγαλύτερη παρακολούθηση από τους γονείς μείωσε την πιθανότητα πρόωρης σεξουαλικής επαφής (p=0,01), ενώ η έκθεση στη βία αύξησε τον κίνδυνο (p=0,001). - Η προγεννητική έκθεση σε αλκοόλ δε σχετίστηκε σημαντικά με την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα, ενώ σημαντικός παράγοντες είναι και το αρσενικό φύλο (p<0,001). - Η έκθεση σε κοκαΐνη κατά την

					εμβρυική ηλικία σχετίζεται με την πρώιμη σεξουαλική επαφή και τα προβλήματα συμπεριφοράς εξωτερίκευσης μεσολαβούν στις επιδράσεις της προγεννητικής έκθεσης σε κοκαΐνη στις γυναίκες έφηβες.
Doran & Waldron (2017)	ΗΠΑ.	Στην έρευνα συμμετείχαν 4.079 άνδρες και 4.059 γυναίκες ηλικίας 12-16 ετών.	Εξέταση των συσχετίσεων μεταξύ του χρόνου που ξεκινούν οι έφηβοι να πίνουν αλκοόλ και της έναρξης πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας	Χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο παλινδρόμησης αναλογικών κινδύνων Cox	-Το πότε καταναλώθηκε για πρώτη φορά αλκοόλ από το άτομο ήταν ένας ισχυρός προγνωστικός παράγοντας για την έναρξη των σεξουαλικών επαφών τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες. -Οι επιπτώσεις της κατανάλωση ήταν πιο έντονες για τις γυναίκες κατά την πρώιμη εφηβεία (HP= 2,01 [1,57-2,58]). -Τα αγόρια είχαν μεγαλύτερη πιθανότητα να ξεκινήσουν πιο νωρίς τις σεξουαλικές επαφές (p<0.001).
Zito & de Coster (2016)	ΗΠΑ.	Στην έρευνα συμμετείχαν 9.959 άτομα (53% γυναίκες και 47% άντρες), ηλικίας 12-17 και 18-26 ετών.	Εξέταση της υπόθεσης πως οι οικογενειακές δομές ανύπαντρη μητέρα, θετός γονέα και συμβίωση επηρεάζουν την	Οι υποθέσεις αξιολογήθηκαν με τη χρήση μοντέλων λογιστικής παλινδρόμησης που προβλέπουν τις πιθανότητες πρώιμης έναρξης της	-Η σύναψη ερωτικών σχέσεων της μητέρας αποτελεί παράγοντα οικογενειακής αστάθειας, κάτι που επιδρά στην πιθανότητα πρώιμων σεξουαλικών επαφών.

			πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα λόγω αστάθειας της οικογένειας, συμπεριλαμβανομένων των αλλαγών στη δομή της οικογένειας και το αν η μητέρα συνάπτει ερωτικές σχέσεις,	σεξουαλικής επαφής	
Waldron et al. (2015)	ΗΠΑ.	Στην έρευνα συμμετείχαν 569 δίδυμα κορίτσια αφρικανικής καταγωγής και 3.425 ευρωπαϊκής ή άλλης καταγωγής 13-19 ετών.	Μελέτη της συσχέτισης του χρόνου της πρώτης σεξουαλικής δραστηριότητας με τον χωρισμό των γονέων και με το ιστορικό αλκοολισμού των γονέων.	Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος αναλογικής παλινδρόμησης κινδύνων Cox και η ανάλυση βαθμολογίας τάσης.	-Τα κορίτσια αφρικανικής καταγωγής ανέφεραν νεαρότερες ηλικίες στην έναρξη των σεξουαλικών επαφών από τα υπόλοιπα. - Τα κορίτσια ευρωπαϊκής ή άλλης καταγωγής, σε οικογένειες με χωρισμένου γονείς ή με ιστορικό αλκοολισμού των γονέων, ανέφεραν μεγαλύτερα ποσοστά πρώιμης σεξουαλικής επαφής, κυρίως στην ηλικία των 14 ετών, σε σύγκριση με οικογένειες που δεν έχει υπάρξει διαζύγιο και ιστορικό αλκοολισμού.

Skinner et al. (2015)	Αυστραλία.	Στην έρευνα συμμετείχαν 2.868 γεννήσεις που μελετήθηκαν από το 1989 έως το 2015 σε παιδιά από 1-17 ετών.	Μελέτη της σχέσης μεταξύ προβλημάτων συμπεριφοράς εσωτερίκευσης και εξωτερίκευσης στην παιδική ηλικία και της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας.	Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε με την χρήση της λογιστικής παλινδρόμησης καθώς και την χρήση του t-test, Chi-squared test (Έλεγχος χ^2).	-1.200 συμμετέχοντες ανέφεραν σεξουαλική δραστηριότητα στην ηλικία των 17 ετών. - Παιδιά που σημείωναν υψηλές βαθμολογίες στην λίστα ελέγχου συμπεριφοράς ($T \geq 60$) παρουσίαζαν μεγαλύτερο κίνδυνο για πρώιμη έναρξη σεξουαλικών επαφών (πριν τα 16 έτη). - Τα προβλήματα συμπεριφοράς στην ηλικία των 5 ετών και έπειτα σχετίστηκαν με υψηλό κίνδυνο πρώιμης σεξουαλικής έναρξης για τα αγόρια. - Στα αγόρια, τα προβλήματα εσωτερίκευσης στις ηλικίες 8 και 10 ετών, παρουσίασαν σημαντική συσχέτιση με πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα, κάτι που δεν φάνηκε να ισχύει στα κορίτσια. -Στα κορίτσια, οι προβληματικές συμπεριφορές εξωτερίκευσης από την ηλικία των 10 ετών φάνηκαν να αυξάνουν την επικινδυνότητα για πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα.

Lindberg, Maddow-Zimet και Marcell (2019)	ΗΠΑ.	Στην έρευνα συμμετείχαν 19.916 αγόρια, μαθητές γυμνασίου και 7.739 αγόρια 15-24 ετών, οι περισσότεροι μη Ισπανόφωνοι λευκοί. Η έρευνα έλαβε χώρα από το 2017 έως το 2018, χρησιμοποιώντας δεδομένα από το 2011, 2013 και 2015.	Διερεύνηση του επιπολασμού της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας (πριν τα 13 έτη), μεταξύ των εφήβων αγοριών και της διακύμανσης ανά εθνικότητα, τόπο διαμονής, μορφωτικού επιπέδου της μητέρας και παρουσία επιθυμίας στην πρώτη σεξουαλική επαφή.	Τα δεδομένα αναλύθηκαν με λογιστική παλινδρόμηση.	-Το 7,6% από τους μαθητές γυμνασίου και το 3,6% των ανδρών 15-24 ετών ανέφερε πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα. - Παρατηρήθηκε διαφοροποίηση ανάλογα με την τοποθεσία, με ποσοστό 5% στο Σαν Φρανσίσκο και 25% στο Μέμφις, με τα ποσοστά να αυξάνονται σε μη Ισπανόφωνους έγχρωμους και Ισπανόφωνους άνδρες - Λιγότερο πιθανό να εμπλακεί το αγόρι σε πρώιμες σεξουαλικές επαφές, όταν η μητέρα είχε ανώτερο μορφωτικό επίπεδο. - Το 8,5 % των αγοριών με πρώιμη σεξουαλική έναρξη, ανέφεραν την επαφή αυτή ως ανεπιθύμητη.
Hailegebreal et al. (2022)	Ανατολική Αφρική (Μπουρούντι, Αιθιοπία, Κομόρες, Ουγκάντα, Ρουάντα, Τανζανία, Μοζαμβίκη, Μαδαγασκάρη,	Στην έρευνα συμμετείχαν 49.719 γυναίκες 15-24 ετών.	Μελέτη του συγκεντρωτικού επιπολασμού της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας, καθώς και των	Η ανάλυση έγινε με το STATA 14, ενώ οι παράγοντες αναλύθηκαν με ένα πολυεπίπεδο δυαδικό μοντέλο λογιστικής παλινδρόμησης και	-Το 21,14% ανέφερε πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα. - Στη Μοζαμβίκη εμφανίζονται τα πιο υψηλά ποσοστά πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας (35,72%), ενώ τα χαμηλότερα είναι στη Ρουάντα (3,53%). - Στατιστικά σημαντικοί παράγοντες

	Ζιμπάμπουε, Κένυα, Ζάμπια και Μαλάουι)..		παραγόντων που σχετίζονται με αυτήν ανάμεσα σε νεαρές γυναίκες.	προσαρμοσμένη αναλογία πιθανοτήτων.	βρέθηκαν πως αποτελούν οι ηλικίες των ερωτηθέντων και κυρίως οι ηλικίες 20-24 ετών, όπου τα άτομα αυτά αναφέρουν χαμηλότερα επίπεδα πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας σε σχέση με τα άτομα ηλικιών 15 έως 19 (AOR = 0.65, 95% CI: 0.61, 0.69). - Τα άτομα που ολοκλήρωσαν οποιαδήποτε βαθμίδα εκπαίδευσης είχαν σημαντικά χαμηλότερη πιθανότητα να προβούν σε πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα, όπου πιο χαμηλή βρέθηκε να είναι στα άτομα που είχαν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια και άνω εκπαίδευση (Πρωτοβάθμια 26% μικρότερη πιθανότητα, AOR = 0.73, 95% CI: 0.67, 0.78) (Δευτεροβάθμια και άνω 70% μικρότερη πιθανότητα, AOR = 0.30, 95% CI: 0.27, 0.33). - Η μεσαία ή υψηλή οικονομική κατάσταση είναι παράγοντας για μειωμένη πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα σε σχέση με τα άτομα από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα (22% μειωμένη για μεσαία,

					AOR = 0.78, 95% CI: 0.72–0.84), (26% μειωμένη για υψηλά, AOR = 0.74, 95% CI: 0.68–0.80). - Τα άτομα που ήταν παντρεμένα είχαν πολύ μεγαλύτερη πιθανότητα (85%) να έχουν πρώιμες σεξουαλικές σχέσεις σε σχέση με τα άγαμα (AOR = 1.85, 95% CI: 1.73, 1.97). - Τα άτομα που συγκατοίκησαν σε ηλικίες κάτω των 15 είχαν 13 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας (AOR = 13; 95% CI: 11.94 -15) και αν η συγκατοίκηση που έγινε στις ηλικίες 15-19 είχαν 1,37 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα (AOR = 1.37; 95% CI: 1.23–1.53) σε σχέση με αυτούς που συγκατοίκησαν σε ηλικίες 20-24 ετών. - Οι νέοι από αστικές περιοχές είχαν 16% περισσότερες πιθανότητες (AOR = 1,16, 95% CI: 1,07, 1,26) για πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα από τους κατοίκους της υπαίθρου.

Ei-Menshawi et al. (2019)	ΗΠΑ.	Στην έρευνα συμμετείχαν 7.664 συμμετέχοντες 15-18 ετών.	Διερεύνηση του κατά πόσο η ηλικία κατά την οποία οι έφηβοι ξεκινούν τη χρήση κάνναβης, επιδρά στην ηλικία της πρώτης τους σεξουαλικής δραστηριότητας.	Πραγματοποιήθηκε δευτερογενής ανάλυση δεδομένων.	-Το ποσοστό της πρώιμης σεξουαλικής έναρξης (κάτω των 15) ήταν 15,3% και της χρήσης κάνναβης το 39,9%. - Οι έφηβοι που ανέφεραν έναρξη χρήσης κάνναβης πριν από τα 15 έτη είχαν υψηλότερες πιθανότητες να ξεκινήσουν πρώιμα τις σεξουαλικές επαφές. - Στα αγόρια που κάνουν χρήση κάνναβης πριν από τα 13 έτη τους ο δείκτης OR ήταν 9, ενώ στα κορίτσια ο αντίστοιχος δείκτης ήταν 2,8. Άλλοι παράγοντες που παίζουν ρόλο όπως το αν είναι έγχρωμοι (AOR 2.5; 1.6–3.8) και αν έχουν χαμηλή επίδοση στο σχολείο (AOR 1.5; 1.1–2.1), αλλά και αν ανήκουν στην LGBTQ κοινότητα (AOR 1.5; 1.1–2.0).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η έρευνα ανέδειξε την περίπλοκη αλληλεπίδραση κοινωνικών, ψυχολογικών και περιβαλλοντικών παραγόντων που επηρεάζουν τη σεξουαλική συμπεριφορά των εφήβων, και ο συνδυασμός των αποτελεσμάτων των ερευνών που συμπεριελήφθησαν στην ανασκόπηση, έχουν αποκαλύψει διάφορους παράγοντες κινδύνου που σχετίζονται με την πρόωμη σεξουαλική έναρξη. Μελέτες από διάφορες χώρες προσδιόρισαν παράγοντες όπως η χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών, η έκθεση σε ουσίες, οι αδύναμες σχέσεις γονέα-παιδιού, η απουσία γονικού ελέγχου και η επιρροή των συνομηλίκων, τα οποία βρέθηκαν να αυξάνουν σημαντικά την πιθανότητα πρόωμης σεξουαλικής δραστηριότητας. Επίσης, σε αυτό συνετέλεσαν και παράγοντες όπως η έκθεση σε βία, η σωματική επίθεση, οι συμπεριφορές κινδύνου και οι ψυχικές διαταραχές. Κοινωνικο-δημογραφικοί παράγοντες όπως το εισόδημα, η εκπαίδευση των γονέων και η περιοχή διαμονής, είχαν επίσης τον δικό τους σημαντικό ρόλο στην επιρροή της πρόωμης σεξουαλικής μύησης, με διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα. Επιπλέον, οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, το μορφωτικό επίπεδο, η φοίτηση σε δημόσιο σχολείο, η φυλή, η σεξουαλική προτίμηση και η οικογενειακή δομή, προσδιορίστηκαν ως βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα μεταξύ των εφήβων.

8.1 Ο ρόλος της οικογένειας

Όπως φάνηκε από τις έρευνες, η οικογενειακή μονάδα ασκεί βαθιά επιρροή στην πιθανότητα πρόωμης σεξουαλικής μύησης μεταξύ των εφήβων, με διάφορες πτυχές της οικογενειακής δυναμικής να παίζουν κρίσιμο ρόλο. Από τις έρευνες των Ruiz et al. (2015) και Darfour-Oduro & Grigsby-Toussaint (2022) φαίνεται υψηλή συσχέτιση μεταξύ της πρόωμης σεξουαλικής δραστηριότητας και της αδύναμης σχέσης με γονείς. Τα παιδιά που συνηθίζουν να έχουν μια καλή επικοινωνία με τους γονείς τους, συζητώντας μάλιστα μαζί τους ανοιχτά για θέματα σεξουαλικότητας, είναι λιγότερο πιθανόν να εμπλακούν σε σεξουαλικές περιπτώξεις σε πολύ νεαρή ηλικία. Το συγκεκριμένο εύρημα φαίνεται να συμφωνεί με ευρήματα ερευνών που δημοσιεύθηκαν ακόμη και πριν την τελευταία δεκαετία (όπως η έρευνα των Martino SC, Elliott MN, et. al., 2008). Μπορούμε να συμπεράνουμε λοιπόν ότι το αίσθημα ασφάλειας ως προς την έκφραση των ανησυχιών, στο πλαίσιο της οικογένειας είναι προστατευτικό στοιχείο.

Επιπλέον, πολλές έρευνες συσχέτισαν με την πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα, την έλλειψη γονικού ελέγχου και τις επιτρεπτικές στάσεις απέναντι στο εφηβικό σεξ, όπως οι

έρευνες των Darfour–Oduro & Grigsby-Toussaint (2022), O Min et al, 2015 και των Zito & de Coster, 2016. Ωστόσο η έλλειψη γονικού ελέγχου συναρτῆσει της πρώιμης ἑναρξης, ενδέχεται να επηρεαστεί και από άλλους παράγοντες (φύλο, ηλικία, χρήση ουσιών κ.α.). Επομένως, το γεγονός ότι η μεγαλύτερη γονική επίβλεψη, σχετίζεται με μειωμένη πιθανότητα πρώιμης σεξουαλικής ἑναρξης, υπογραμμίζει τη σημασία της οριοθέτησης των συμπεριφορών των εφήβων από τους γονείς, και της ενεργούς γονικής συμμετοχής στη ζωή τους.

Επισης, η οικογενειακή δομή και σταθερότητας φάνηκε από τις έρευνες των Kim & Shin (2022) και των Hallit et al. (2021), να διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο . Οι μονογονεϊκές οικογένειες, η παρουσία θετών γονέων, η έλλειψη πατρικής φιγούρας, συμβάλλουν στην πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα σε αντίθεση με τους εφήβους που ζουν και με τους δύο γονείς, όπως φαίνεται από τους. Σε αυτό το σημείο ωστόσο δεν φαίνεται να συμφωνεί η έρευνα των Jeremic et al. (2014) και των Roman et al (2021) , οι οποίοι συσχέτισαν την διαβίωση και με τους δύο γονείς με την πρώιμη σεξουαλική ἑναρξη. Αυτό το εύρημα ήταν μη αναμενόμενο, ωστόσο μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν είναι τόσο η παρουσία των γονέων που παίζει κρίσιμο ρόλο, αλλά η σύνδεση και ο τρόπος που συσχετίζονται και επικοινωνούν τόσο με τους εφήβους, όσο και ως οικογένεια συνολικά. Ωστόσο, εφόσον τα αποτελέσματα διαφέρουν, η σχέση της δομής της οικογένειας με την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα χρειάζεται περισσότερη διερεύνηση.

Πολύ ενδιαφέρον εύρημα αποτελεί αυτό των Capaldi et al (2017), αναφορικά με τα παιδιά των οποίων οι πατέρες είχαν πρώιμη σεξουαλική μύηση, καθώς φαίνεται να διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να ξεκινήσουν σεξουαλικές δραστηριότητες νωρίτερα. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει μετάδοση σεξουαλικών συμπεριφορών μεταξύ των γενεών, ωστόσο δεν εντοπίστηκε κάποια άλλη έρευνα που να το επιβεβαιώνει. Στην ίδια έρευνα βρέθηκε ότι οι «σεξουαλικοί αστεϊσμοί» των γονέων προς τα παιδιά ειδικά στην ηλικία των 11-12 ετών, μπορεί να θεωρηθεί προδιαθεσικός παράγοντας για πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα. Η ηλικία 11-12 ετών θεωρείται ως ιδιαίτερα τρυφερή καθώς αποτελεί την ‘πύλη’ από την παιδική, προς την εφηβική ηλικία. Φάνηκε όμως, πως όταν οι εν λόγω αστεϊσμοί ειπωθούν από τους συνομήλικους των εφήβων, δεν έχουν την ίδια επιρροή. Αυτό θα μπορούσε να υποδηλώνει τον άμεσο τρόπο που οι συμπεριφορές και οι απόψεις των γονέων απορροφούνται από τους εφήβους,

Ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον εύρημα αποτελούσε εκείνο των O Min et al., 2015, όπου έδειξε ότι οι μητέρες που κατά την εγκυμοσύνη είχαν εκτεθεί σε μόλυβδο ή είχαν κάνει χρήση κοκαΐνης, αποτελούσαν σημαντικό προδιαθεσικό παράγοντα για την πρόωμη έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας του παιδιού. Εύρημα με το οποίο συμφωνεί και η παλαιότερη έρευνα των Minnes S, Lang A et al., 2011. Φαίνεται πως η προγεννητική έκθεση σε ουσίες οδηγεί σε επικίνδυνες συμπεριφορές, καθώς επηρεάζουν περιοχές του προμετωπιαίου λοβού, οποίος σχετίζεται με την ορθή κρίση και τον έλεγχο των παρορμήσεων.

8.2 Ο ρόλος των συνομήλικων

Οι έρευνες έδειξαν ότι οι έφηβοι που έχουν φίλους που ήδη συμμετέχουν σε σεξουαλική δραστηριότητα είναι πιο πιθανό να ξεκινήσουν οι ίδιοι σεξουαλικές δραστηριότητες σε νεαρή ηλικία. Αυτή η επιρροή είναι πολύπλευρη και περιλαμβάνει όχι μόνο την άμεση ενθάρρυνση ή πίεση αλλά και την εξομάλυνση τέτοιων συμπεριφορών εντός των κοινωνικών ομάδων. Αυτή η συσχέτιση επηρεάζεται περαιτέρω από το φύλο, καθώς τα αγόρια είναι πιο επιρρεπή σε πρόωμη σεξουαλική έναρξη, χρήση ουσιών και εμπλοκή σε σωματικές διαμάχες

Οι μελέτες των Salih et al (2015), Lowry et al (2017), Hallit et al (2021) και Darfour-Oduro & Grigsby-Toussaint (2022) τονίζουν την επιρροή των συνομηλίκων ιδίως όταν εκείνοι εμπλέκονται σε επικίνδυνες συμπεριφορές(π.χ. το κάπνισμα και το αλκοόλ), όταν οι έφηβοι περιβάλλονται από κύκλο με ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές, ή όταν υποστηρίζονται από τους συνομήλικους. Είναι λοιπόν προφανές, ότι οι έφηβοι αναζητούν τις κοινές εμπειρίες για να συσχετιστούν με την ομάδα στην οποία ανήκουν. Με τα παραπάνω ευρήματα φαίνεται να συμφωνεί και η έρευνα των Durowade et al (2017), η οποία υποστηρίζει ότι όταν οι φίλοι ανήκουν σε διαφορετικό φύλο και ειδικά αν είναι σεξουαλικά ενεργοί, ο κίνδυνος για πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα αυξάνεται. Αυτό θα μπορούσε να αποδοθεί στο ότι η οικειότητα και η εμπιστοσύνη που χτίζονται σε αυτές τις σχέσεις μπορεί να μειώσει τα αντιληπτά εμπόδια στη σεξουαλική δραστηριότητα μεταξύ τους.

8.3 Χρήση ουσιών

Η συσχέτιση μεταξύ της χρήσης ουσιών και της πρόωμης σεξουαλικής μύησης έχει επίσης επιβεβαιωθεί από τις έρευνες των Durowade et al (2017), Ruiz et al (2015), Capaldi et al

(2017) και El-Menshawī et al (2019) οι οποίοι βρήκαν το αλκοόλ ως τον παράγοντα με την υψηλότερη συσχέτιση. Ωστόσο, ο παράγοντας του φύλου φαίνεται να διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο ξανά, μιας και τα αγόρια, σύμφωνα με τις παραπάνω έρευνες, έχουν περισσότερες πιθανότητες για πρόιμη σεξουαλική δραστηριότητα. Αυτό αποτελεί ένα εύρημα αναμενόμενο, καθώς τα ανδρικό φύλο σχετίζεται περισσότερο με τις συμπεριφορές κινδύνου.

Αξιοσημείωτη είναι επιπλέον, η μελέτη των Jeremic et al. (2014), μιας και τόνισε ότι την συσχέτιση του παράγοντα της οικογένειας με την χρήση ουσιών, και κατά συνέπεια με την πρόιμη σεξουαλική δραστηριότητα των εφήβων. Είναι πολύ σημαντικό λοιπόν, το πώς η σχέση του γονέα με τον έφηβο και οι προσλαμβάνουσες του εφήβου από την οικογένειά του θα μπορούσαν να τον οδηγήσουν σε επικίνδυνες συμπεριφορές όπως η χρήση ουσιών ως υποκατάστατο.

8.4. Οι κοινωνικοδημογραφικοί παράγοντες

Οι κοινωνικοδημογραφικοί παράγοντες παίζουν επίσης κρίσιμο ρόλο στην πρόιμη σεξουαλική μύηση. Για παράδειγμα, οι έφηβοι από οικογένειες με χαμηλότερη οικονομική κατάσταση και χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, είναι πιο επιρρεπείς σε πρόιμη σεξουαλική μύηση σε σύγκριση με τους ομολόγους τους από μεσαίο ή υψηλό οικονομικό υπόβαθρο, σύμφωνα με τους Santelli et al, 2015, και τους Amoako Johnson (2022). Αυτό πιθανώς αποδίδεται στις μειωμένες ευκαιρίες του εφήβου ακαδημαϊκά ή στην δυσκολία συμμετοχής του σε δραστηριότητες που ενισχύουν στοιχεία της προσωπικότητάς του, όπως η αυτοεκτίμηση (όπως για παράδειγμα ο αθλητισμός).

Από την άλλη, ως προς την συσχέτιση της περιοχής διαμονής με την πρόιμη έναρξη σεξουαλικών επαφών, οι ερευνητές φάνηκε να διαφωνούν. Η έρευνα των Salih et al 2015 και των Hailegebreal et al.,2022 αναφέρουν ότι η κατοίκηση σε αγροτική περιοχή, εμφανίζει υψηλή συσχέτιση, λόγω μειωμένων ευκαιριών για ενημέρωση και έλλειψη πόρων. Αποτέλεσμα με το οποίο συμφωνεί η έρευνα των Asante et al (2018), καθώς δείχνει πως όσοι ζουν σε αστικές περιοχές έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση στα παραπάνω. Από την άλλη, η έρευνα του Ryu (2023), έρχεται σε διαφωνία με τις παραπάνω έρευνες, καθώς δείχνει πως η κατοίκηση σε αστικές περιοχές, όταν συνδυάζεται και με άλλους παράγοντες (όπως εκπαιδευτικό επίπεδο, εισόδημα κ.α.) μπορεί να αποτελεί προγνωστικό παράγοντα για πρόιμη έναρξη. Συνεπώς φαίνεται, ότι η κατοίκηση σε αγροτική ή αστική

περιοχή ως παράγοντας κινδύνου, είναι πιο συγκεκριμένη όταν συσχετίζεται και με άλλους παράγοντες.

Επιπλέον, η μελέτη των Hailegebreal et al (2022) έδειξε ότι τα άτομα που έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι λιγότερο πιθανό να συμμετάσχουν σε πρόωμη σεξουαλική μύηση, υποδεικνύοντας ότι οι εκπαιδευτικοί στόχοι και τα επιτεύγματα μπορούν να απομακρύνουν την προσοχή των εφήβων από επικίνδυνες συμπεριφορές.

Ακόμη, φαίνεται να παίζει ρόλο και η φυλή συνδυαστικά με τον τόπο μόνιμης κατοικίας, στην οποία ανήκουν οι έφηβοι, όπως έδειξαν οι έρευνες των Roman et al (2021), και των El-Menshawī et al (2019), οι οποίοι σύνδεσαν την φυλή ως παράγοντα, με τους έγχρωμους και τους Ασιάτες να παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά πρόωμης σεξουαλικής έναρξης από ό,τι λευκή φυλή, συμφωνώντας με τους Lindberg, Maddow-Zimet και Marcell (2019). Μια πιθανή ερμηνεία αυτού του ευρήματος αποτελούν οι περιορισμένες ευκαιρίες πρόσβασης σε υψηλού επιπέδου εκπαίδευση στους έγχρωμους και τους Ασιάτες, καθώς και κοινωνικές παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με την σεξουαλικότητα (όπως πρόωμη εγκυμοσύνη, πιο κλειστές κοινωνίες κ.α.).

Μέσα στους κοινωνικούς παράγοντες περιλαμβάνεται η θρησκεία, η οποία θεωρήθηκε επίσης ένας εκ των παραγόντων, όπου όμως οι απόψεις των μελετητών δεν ήταν σύμφωνες. Οι Ruiz et al (2015) ανακάλυψαν ότι ο Χριστιανισμός ήταν προστατευτικός παράγοντας, ενώ στην έρευνα των Asante et al (2018), η πλειονότητα των σεξουαλικά ενεργών νέων ταυτίστηκαν ως χριστιανοί. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι χρειάζεται περαιτέρω έρευνα. Εν γένει, ο Χριστιανισμός λόγω των ηθικών αξιών που θέτει στους πιστούς, μπορεί να θεωρηθεί προστατευτικός παράγοντας αλλά η αυστηρότητα αυτών των αξιών, μπορεί να επιφέρει τα αντίθετα αποτελέσματα.

Περιορισμοί της μελέτης

Όσον αφορά τους περιορισμούς, η παρούσα έρευνα είναι μια βιβλιογραφική ανασκόπηση περιγραφικού τύπου και όχι συστηματικού, και επομένως δεν εξαντλήθηκε ή αναζήτηση του συνόλου των διαθέσιμων πηγών στο διαδίκτυο. Εξαιτίας αυτού υπάρχει πιθανότητα να υπάρχουν και άλλες έρευνες οι οποίες δεν έχουν αξιολογηθεί στην παρούσα διπλωματική. Επίσης, υπήρχαν έρευνες οι οποίες δεν ήταν ανοιχτής πρόσβασης στο κοινό (openaccess) και στις οποίες δεν υπήρχε πρόσβαση μέσω των κωδικών πανεπιστημίου. Ακόμη, πολλές ήταν οι έρευνες όπου το ηλικιακό όριο των εφήβων ήταν εκτός των ορίων που τέθηκαν στην έναρξη της ανασκόπησης, οπότε δεν μπορούσαν να συμπεριληφθούν. Το γεγονός αυτό μπορεί να περιορίσει την ικανότητα εξαγωγής γενικών συμπερασμάτων για το θέμα, να οδήγησε σε μια πιο ελλιπή εικόνα του πεδίου που εξετάζεται και τέλος, ορισμένα ευρήματα ίσως είναι λιγότερο αξιόπιστα και χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα

Η πρώιμη σεξουαλική έναρξη στους εφήβους αποτελεί σημαντική ανησυχία για τη δημόσια υγεία με πιθανές μακροπρόθεσμες συνέπειες. Η κατανόηση των διαφόρων παραγόντων που επηρεάζουν αυτή τη συμπεριφορά είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης. Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση αποτελεί επομένως σημαντικό εργαλείο για τον σκοπό αυτόν. Το επίκεντρο των μελετών που εξετάστηκαν ήταν στον εντοπισμό παραγόντων κινδύνου και τάσεων που σχετίζονται με τη σεξουαλική δραστηριότητα των εφήβων σε πολύ νεαρή ηλικία. Η ερευνητική εργασία για την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα των εφήβων 'ρίχνει φως' στον σημαντικό ρόλο της επιρροής των συνομηλίκων, της χρήσης ουσιών και της δυναμικής της οικογένειας στη διαμόρφωση των σεξουαλικών συμπεριφορών των εφήβων ατόμων. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την περίπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των παραγόντων, καταδεικνύοντας πώς η πίεση των συνομηλίκων μπορεί να ενθαρρύνει την πρώιμη σεξουαλική έναρξη μεταξύ των εφήβων. Επιπλέον, η ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της πρώιμης σεξουαλικής δραστηριότητας και της χρήσης ουσιών υπογραμμίζει την ανάγκη για ολοκληρωμένες παρεμβάσεις που αντιμετωπίζουν όχι μόνο τη σεξουαλική συμπεριφορά αλλά και θέματα ψυχικής υγείας και κατάχρησης ουσιών, τα οποία είναι εξίσου σημαντικά στην εφηβική κοινότητα. Τονίζεται επίσης η επίδραση της οικογενειακής δομής στη σεξουαλική δραστηριότητα των εφήβων, με μονογονεϊκές οικογένειες και καταστάσεις ανάδοχης φροντίδας να συνδέονται με υψηλότερα ποσοστά πρώιμης σεξουαλικής έναρξης. Επιπλέον, ο αντίκτυπος της επιρροής των συνομηλίκων στη σεξουαλική συμπεριφορά των εφήβων, ιδιαίτερα για τα αγόρια που εμφανίζουν προβλήματα συμπεριφοράς από νεαρή ηλικία, τονίζει τη σημασία της έγκαιρης παρέμβασης και των στρατηγικών συμπεριφορικής διαχείρισης. Η παρούσα διπλωματική δίνει έμφαση στην αναγκαιότητα πολύπλευρων παρεμβάσεων που στοχεύουν στην επιρροή των συνομηλίκων, τη χρήση ουσιών και τη δυναμική της οικογένειας, για τον μετριασμό των κινδύνων που συνδέονται με την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα μεταξύ των εφήβων. Επίσης, δεν μπορούν να παραληφθούν και οι κοινωνικο-δημογραφικοί παράγοντες, όπου όπως δείχνουν τα δεδομένα, ανάλογα με το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνει ο έφηβος, επηρεάζεται και η πρώιμη έναρξη, ενώ σημαντικό ρόλο παίζει και η φυλή, γεγονός που συνδέει την πρώιμη δραστηριότητα και με

πολιτιστικούς παράγοντες. Οι μελλοντικές ερευνητικές κατευθύνσεις θα μπορούσαν να διερευνήσουν την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ολοκληρωμένης πρόληψης που αντιμετωπίζουν αυτούς τους αλληλένδετους παράγοντες, και προάγουν τη λήψη υγιών σεξουαλικών αποφάσεων μεταξύ των εφήβων. Συνολικά, η συγκεκριμένη διπλωματική υπογραμμίζει την πολυπλοκότητα των παραγόντων που επηρεάζουν την πρώιμη σεξουαλική δραστηριότητα και τονίζει την ανάγκη για ολιστικές παρεμβάσεις με σκοπό την υποστήριξη της σεξουαλικής υγείας και ευημερίας των εφήβων.

Προτάσεις

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η πρόληψη των πρώιμων σεξουαλικών δραστηριοτήτων στον εφηβικό πληθυσμό χρειάζεται να εστιάζεται σε μια πολύπλευρη προσέγγιση τόσο στο σχολικό περιβάλλον και την οικογένεια, όσο και στη παροχή γνώσεων στους εφήβους από υγειονομικές υπηρεσίες. Επιπλέον, και τα προγράμματα ενημέρωσης τηλε-υγείας από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλά και η εμπλοκή των νέων σε εναλλακτικές δραστηριότητες, θα μπορούσαν να συμβάλλουν εξίσου.

Παρά τις δράσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν και τις καμπάνιες ενημέρωσης για θέματα σεξουαλικής υγείας, η έμφυλη βία, η παραβίαση της γενετήσιας αξιοπρέπειας, οι εφηβικές κυήσεις, οι μη ασφαλείς αμβλώσεις και τα ΣΜΝ, εξακολουθούν να αποτελούν μείζονα προβλήματα δημόσιας υγείας, όπως αναλύθηκε πιο πάνω. Η περιεκτική εκπαίδευση λοιπόν, μέσω ενός σταθερού μαθήματος Σεξουαλικής Αγωγής, στο σχολικό πρόγραμμα κρίνεται πιο απαραίτητη από ποτέ. Οι έφηβοι συχνά δίνουν περισσότερη έμφαση σε μαθήματα τα οποία ανήκουν στην ρουτίνα του σχολικού προγράμματος, παρά σε εμβόλιμα σεμινάρια ενημέρωσης. Έτσι λοιπόν, η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στο σχολικό περιβάλλον με την μορφή σταθερού μαθήματος και διδασκόμενο από εξειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό, θα μπορούσε να μειώσει την ανησυχία των νέων γύρω από θέματα σεξουαλικότητας, καθώς και την παραπληροφόρηση. Είναι πολύ σημαντικό ακόμα, η ενημέρωση να μην εστιάζει μόνο στην αποφυγή των προαναφερόμενων κινδύνων, αλλά και σε θέματα που αφορούν την σεξουαλική απόλαυση, την αυτοδιάθεση του σώματος, τον αμοιβαίο σεβασμό, την δημιουργία υγιών σχέσεων, και την οριοθέτηση σεξουαλικών συμπεριφορών που ο εκάστοτε νέος δεν επιθυμεί. Ακόμη, τα εν λόγω προγράμματα θα μπορούσαν να εστιάζουν και στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εφήβων ώστε να μην επηρεάζονται από την πίεση που πιθανώς τους ασκείται από συνομήλικους με ολοκληρωμένη σεξουαλική

δραστηριότητα, αλλά και να μην αναζητούν την αποδοχή και την ενίσχυση της αυτοεκτίμησής τους μέσω των σεξουαλικών δραστηριοτήτων.

Ορισμένοι γονείς τείνουν να θεωρούν πως οι νέοι δεν απασχολούνται με θέματα σεξουαλικότητας μέχρι την ενηλικίωση ή ίσως ακόμη κι αν γνωρίζουν ότι οι έφηβοι ενδιαφέρονται για σχετικά θέματα, δεν γνωρίζουν πώς να προσεγγίσουν συζητήσεις περί σεξουαλικότητας. Είναι λοιπόν, ζωτικής σημασίας η ενθάρρυνση των γονέων για συμμετοχή σε προγράμματα ενημέρωσης σχετικά με την Σεξουαλική Αγωγή στην εφηβεία καθώς και για δημιουργία ασφαλών περιβαλλόντων, όπου τα παιδιά τους θα αισθάνονται άνετα να μιλήσουν για την σεξουαλικότητα χωρίς ενοχές και ντροπή.

Ακόμη, οι υγειονομικές υπηρεσίες θα πρέπει να είναι διαθέσιμες να παρέχουν πληροφορίες στους εφήβους σχετικά με την σεξουαλική τους υγεία και την υπεύθυνη σεξουαλική συμπεριφορά. Έτσι, οι εξειδίκευση των υγειονομικών στην προσέγγιση τέτοιων ζητημάτων μέσα σε ένα κλίμα εμπιστοσύνης με τους εφήβους θα μπορούσε να φανεί πολύ αποτελεσματική. Επίσης, η συμβουλευτική και η υποστήριξη διαδραματίζουν τον δικό τους σημαντικό ρόλο. Η παροχή πρόσβασης σε ψυχολόγους που μπορούν να υποστηρίξουν τους εφήβους σε στιγμές που το έχουν ανάγκη, αλλά και η συμβολή τους στην προσπάθεια των νέων να ενισχύσουν την αυτοεκτίμησή τους και να κατανοήσουν τον εαυτό τους, είναι καταλυτική.

Επιπλέον, η τηλε-υγεία φαίνεται να μπορεί να ενισχύσει την ενημέρωση των νέων σχετικά με την σεξουαλική υγεία. Πέραν των κινδύνων που ενέχουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σχετικά με το εν λόγω ζήτημα, υπάρχει και η 'φωτεινή πλευρά' του. Μιας και πλέον τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι στη ζωή για την πλειονότητα των εφήβων, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και για την ορθή ενημέρωσή τους μέσω εκπαιδευτικών βίντεο ή ψηφιακών συνεδρίων, με την υποστήριξη πιστοποιημένου και εξειδικευμένου προσωπικού.

Τέλος, η δημιουργία εναλλακτικών δραστηριοτήτων θα μπορούσε να θωρακίσει τους εφήβους έναντι στην πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα. Οι αθλητικές, δημιουργικές και εθελοντικές δραστηριότητες απασχολούν του εφήβους με υγιή τρόπο, προάγοντας δεξιότητες που ενισχύουν την αυτοεκτίμησή τους, τους κάνουν να αισθάνονται κοινωνικά ενεργοί και κατά συνέπεια συμβάλουν στην απομάκρυνσή τους από επικίνδυνες συμπεριφορές.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Καδιγιαννόπουλος, Γ., Καραβίδα, Μ., Γαλανοπούλου, Ε., & Γαλανόπουλος, Α. (2020). Η σεξουαλική αγωγή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στον ελλαδικό χώρο. *Archives of Hellenic Medicine/ArheiaEllenikesIatrikes*, 37(2).

Μπρουσκέλη, Β. (2017). Σεξουαλική αγωγή ανά τον κόσμο, με έμφαση στις ευρωπαϊκές χώρες, για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας: μία συστηματική ανασκόπηση. *Έρευνα στην εκπαίδευση*, 6(1), 214-227.

Ξενόγλωσση

Abiodun, O., Sodeinde, K., Jagun, O., Ladele, A., Adepoju, A., Ohiaogu, F., ... & Mbonu, F. (2021). Influence of perception of family support and functioning on adolescent high-risk sexual behavior. *The American Journal of Tropical Medicine and Hygiene*, 104(3), 1153.

Adimora, D. E., Akaneme, I. N., & Aye, E. N. (2018). Peer pressure and home environment as predictors of disruptive and risky sexual behaviours of secondary school adolescents. *African health sciences*, 18(2), 218-226.

Adongo, B.W. (2018). Assessing Factors Influencing Early Sexual Initiation among Adolescents (13 to 19 Years) in Ghana: A Qualitative Study. *International Journal of Caring Sciences*, 11(1), 53-60.

Ahanhanzo, Y. G., Sossa-Jérôme, C., Sopoh, G., Tchandana, M., Azandjèmè, C., & Tchamdja, T. (2018). Factors associated with early sexual intercourse among teenagers and young adults in rural south of Benin. *Journal of Public Health in Africa*, 9(2).

Ali, M. M., & Dwyer, D. S. (2011). Estimating peer effects in sexual behavior among adolescents. *Journal of adolescence*, 34(1), 183-190.

Amoako Johnson F. (2022). Geographical hotspots and correlates of early sexual debut among women in Ghana. *Reproductive health*, 19(1), 118. <https://doi.org/10.1186/s12978-022-01425-7>

- Baams, L., & Kaufman, T. M. (2023). Sexual Orientation and Gender Identity/Expression in Adolescent Research: Two Decades in Review. *The Journal of Sex Research*, 1-16.
- Betit, A. L., & Kennedy, C. (2022). The need for earlier implementation of comprehensive sexual education within a formal classroom setting and beyond based on the influences of technology. *Cureus*, 14(8).
- Boahene, D., Reitz, E., & Endendijk, J. J. (2022). Stereotyping yourself: Are adolescents' stereotypes about the sexual double standard related to their own sexual behaviors?. *Sexuality & Culture*, 26(4), 1235-1258.
- Boisvert, I., Boislard, M.-A., & Poulin, F. (2017). *Early Sexual Onset and Alcohol Use and Misuse From Adolescence Into Young Adulthood*. *Journal of Adolescent Health*, 61(4), 514–520. doi:10.1016/j.jadohealth.2017.04.013
- Bosse, J. D., & Chiodo, L. (2016). *It is complicated: gender and sexual orientation identity in LGBTQ youth*. *Journal of Clinical Nursing*, 25(23-24), 3665–3675. doi:10.1111/jocn.13419
- Burke, L., Nic Gabhainn, S., & Kelly, C. (2018). Socio-Demographic, Health and Lifestyle Factors Influencing Age of Sexual Initiation among Adolescents. *International journal of environmental research and public health*, 15(9), 1851. <https://doi.org/10.3390/ijerph15091851>
- Capaldi, D., Kerr, D. & Owen, L. D & Tiberio, S. (2017). Intergenerational Associations in Sexual Onset: Mediating Influences of Parental and Peer Sexual Teasing and Youth Substance Use. *Journal of Adolescent Health*. 61. 10.1016/j.jadohealth.2017.03.003.
- Carlson, M. J. (2016). Family structure, father involvement, and adolescent behavioral outcomes. *Handbook of Father Involvement: Multidisciplinary Perspectives* (2nd ed.), 125-140.
- CDC (2020) Youth Risk Behavior Surveillance - United States, 2019. MMWR Supplement, 69(1). For another way to access YRBS data, including state and regional results, see the interactive database Youth Online at: nccd.cdc.gov/youthonline/App/Results.aspx

CDC (2024) *Sexual Risk Behaviors.*

Διαθέσιμο στο: <https://www.cdc.gov/healthyyouth/sexualbehaviors/index.htm#:~:text=Among%20U.S.%20high%20school%20students%20surveyed%20in%202021&text=30%25%20had%20ever%20had%20sexual,they%20did%20not%20want%20to.>

Chavula, M. P., Zulu, J. M., & Hurtig, A. K. (2022). Factors influencing the integration of comprehensive sexuality education into educational systems in low-and middle-income countries: a systematic review. *Reproductive Health, 19*(1), 196.

Clark, D. A., Durbin, C. E., Heitzeg, M. M., Iacono, W. G., McGue, M., & Hicks, B. M. (2021). Adolescent sexual development and peer groups: reciprocal associations and shared genetic and environmental influences. *Archives of sexual behavior, 50*, 141-160.

Darfour-Oduro, S. A., & Grigsby-Toussaint, D. S. (2022). Impact of social environment on sexual behaviors of adolescent girls in 12 sub-Saharan African countries: a cross-sectional study. *Reproductive health, 19*(1), 139. <https://doi.org/10.1186/s12978-022-01448-0>

Doran, K. A., & Waldron, M. (2017). Timing of First Alcohol Use and First Sex in Male and Female Adolescents. *The Journal of adolescent health : official publication of the Society for Adolescent Medicine, 61*(5), 606–611. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2017.05.013>

Doty, J. L., Gower, A. L., Rudi, J. H., McMorris, B. J., & Borowsky, I. W. (2017). Patterns of bullying and sexual harassment: Connections with parents and teachers as direct protective factors. *Journal of youth and adolescence, 46*, 2289-2304.

Dunn, H. K., Gjelsvik, A., Pearlman, D. N., & Clark, M. A. (2014). Association between sexual behaviors, bullying victimization and suicidal ideation in a national sample of high school students: Implications of a sexual double standard. *Women's health issues, 24*(5), 567-574.

Durowade, K. A., Babatunde, O. A., Omokanye, L. O., Elegbede, O. E., Ayodele, L. M., Adewoye, K. R., Adetokunbo, S., Olomofe, C. O., Fawole, A. A., Adebola, O. E., & Olaniyan, T. O. (2017). Early sexual debut: prevalence and risk factors among secondary school students in Ido-ekiti, Ekiti state, South-West Nigeria. *African health sciences, 17*(3), 614–622. <https://doi.org/10.4314/ahs.v17i3.3>

EIGE, (2016). *Gender Equality Index*. European Institute for Gender Equality (EIGE), Serbia

Eleuteri, S., Saladino, V., & Verrastro, V. (2017). Identity, relationships, sexuality, and risky behaviors of adolescents in the context of social media. *Sexual and Relationship Therapy*, 32(3-4), 354-365.

El-Menshawi, M., Castro, G., Rodriguez de la Vega, P., Ruiz Peláez, J. G., & Barengo, N. C. (2019). First Time Cannabis Use and Sexual Debut in U.S. High School Adolescents. *The Journal of adolescent health : official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 64(2), 194–200. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2018.08.018>

Fonner VA, Armstrong KS, Kennedy CE, O'Reilly KR, Sweat MD. School based sex education and HIV prevention in low- and middle-income countries: a systematic review and meta-analysis. *PLoS One*. 2014 Mar 4;9(3):e89692. doi: 10.1371/journal.pone.0089692. PMID: 24594648; PMCID: PMC3942389.

Freitas, A. S., Figueiredo, A. J., de Freitas, A. L., Rodrigues, V. D., da Cunha, A. A., Deusdará, F. F., & e Silva, M. J. C. (2014). Biological maturation, body morphology and physical performance in 8-16 year-old obese girls from Montes Claros–MG. *Journal of Human Kinetics*, 43(1), 169-176.

Garzón-Orjuela, N., Samacá-Samacá, D., Moreno-Chaparro, J., Ballesteros-Cabrera, M. D. P., & Eslava-Schmalbach, J. (2020). *Effectiveness of Sex Education Interventions in Adolescents: An Overview. Comprehensive Child and Adolescent Nursing*, 44(1), 15–48. doi:10.1080/24694193.2020.1713251

Gonick, M., & Conrads, J. (2022). Gender, Sexuality, Adolescence, and Identity in Schooling. In *Oxford Research Encyclopedia of Education*.

Goldfarb ES, Lieberman LD. Three Decades of Research: The Case for Comprehensive Sex Education. *J Adolesc Health*. 2021 Jan;68(1):13-27. doi: 10.1016/j.jadohealth.2020.07.036. Epub 2020 Oct 12. PMID: 33059958.

Goodrum, N. M., Armistead, L. P., Tully, E. C., Cook, S. L., & Skinner, D. (2017). Parenting and youth sexual risk in context: The role of community factors. *Journal of adolescence*, 57, 1-12.

Hailegebreal, S., Gilano, G., Seboka, B. T., Sidelil, H., Awol, S. M., Haile, Y., Simegn, A. E., & Haile, F. (2022). Prevalence and associated factors of early sexual initiation among female youth in East Africa: further analysis of recent demographic and health survey. *BMC women's health*, 22(1), 304. <https://doi.org/10.1186/s12905-022-01895-8>

Hall, W. J. (2019). Sexual orientation. In *Encyclopedia of social work*.

Hallit, S., Obeid, S., Sacre, H., & Salameh, P. (2021). Factors associated with sexual intercourse initiation: a retrospective cohort of Lebanese adolescents in schools. *Archives de pediatrie : organe officiel de la Societefrancaise de pediatrie*, 28(8), 652–657. <https://doi.org/10.1016/j.arcped.2021.09.022>

Hammack, P. L., Hughes, S. D., Atwood, J. M., Cohen, E. M., & Clark, R. C. (2022). Gender and sexual identity in adolescence: A mixed-methods study of labeling in diverse community settings. *Journal of adolescent research*, 37(2), 167-220.

Jeremić, V., Matejić, B., Soldatović, I., & Radenović, S. (2014). Early sexual initiation and risk factors in Serbian adolescents: data from the National Health Survey. *The European journal of contraception & reproductive health care : the official journal of the European Society of Contraception*, 19(3), 211–219. <https://doi.org/10.3109/13625187.2014.897320>

Jing, Z., Li, J., Wang, Y., & Zhou, C. (2023). Prevalence and trends of sexual behaviors among young adolescents aged 12 years to 15 years in low and middle-income countries: population-based study. *JMIR public health and surveillance*, 9(1), e45236.

Kar, S. K., Choudhury, A., & Singh, A. P. (2015). Understanding normal development of adolescent sexuality: A bumpy ride. *Journal of human reproductive sciences*, 8(2), 70.

Ketting, E., Brockschmidt, L., & Ivanova, O. (2021). Investigating the ‘C’ in CSE: implementation and effectiveness of comprehensive sexuality education in the WHO European region. *Sex Education*, 21(2), 133-147.

Kim, K. Y., & Shin, H. Y. (2022). Factors associated with adolescents' sexual experience based on the biopsychosocial model: a cross-sectional study using the Korea Youth Risk Behavior Web-based Survey (KYRBS). *BMJ open*, 12(11), e066307. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2022-066307>

Landry, M., Turner, M., Vyas, A., & Wood, S. (2017). Social media and sexual behavior among adolescents: is there a link?. *JMIR public health and surveillance*, 3(2), e7149.

- Lin, W. H., Liu, C. H., & Yi, C. C. (2020). Exposure to sexually explicit media in early adolescence is related to risky sexual behavior in emerging adulthood. *PloS one*, *15*(4), e0230242.
- Lindberg, L. D., Maddow-Zimet, I., & Marcell, A. V. (2019). Prevalence of Sexual Initiation Before Age 13 Years Among Male Adolescents and Young Adults in the United States. *JAMA pediatrics*, *173*(6), 553–560. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2019.0458>
- Lowry, R., Dunville, R., Robin, L., & Kann, L. (2017). Early Sexual Debut and Associated Risk Behaviors Among Sexual Minority Youth. *American journal of preventive medicine*, *52*(3), 379–384. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2016.10.008>
- Luk, J. W., Gilman, S. E., Haynie, D. L., & Simons-Morton, B. G. (2018). Sexual orientation and depressive symptoms in adolescents. *Pediatrics*, *141*(5).
- Luyckx K, Tildesley EA, Soenens B, Andrews JA, Hampson SE, Peterson M, Duriez B. Parenting and trajectories of children's maladaptive behaviors: a 12-year prospective community study. *J Clin Child Adolesc Psychol*. 2011;40(3):468-78. doi: 10.1080/15374416.2011.563470. PMID: 21534057; PMCID: PMC3086657.
- Marquez, J., Humphrey, N., Black, L., Cutts, M., & Khanna, D. (2023). Gender and sexual identity-based inequalities in adolescent wellbeing: findings from the# BeeWell Study. *BMC Public Health*, *23*(1), 2211.
- Martin, K. (2018). *Puberty, sexuality and the self: Girls and boys at adolescence*. Routledge.
- Martino SC, Elliott MN, Corona R, Kanouse DE, Schuster MA. Beyond the "big talk": the roles of breadth and repetition in parent-adolescent communication about sexual topics. *Pediatrics*. 2008 Mar;121(3):e612-8. doi: 10.1542/peds.2007-2156. PMID: 18310180.
- Miller, C. R., Gajos, J. M., & Cropsey, K. L. (2024). School connectedness and risk for sexual intercourse and nonconsensual sex in adolescence. *Prevention science*, 1-12.
- Min, M. O., Minnes, S., Lang, A., Yoon, S., & Singer, L. T. (2015). Effects of prenatal cocaine exposure on early sexual behavior: Gender difference in externalizing behavior as

a mediator. *Drug and alcohol dependence*, 153, 59–65.
<https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2015.06.009>

Minnes S, Lang A, Singer L. Prenatal tobacco, marijuana, stimulant, and opiate exposure: outcomes and practice implications. *Addict Sci Clin Pract*. 2011 Jul;6(1):57-70. PMID: 22003423; PMCID: PMC3188826.

Mmari, K., Kalamar, A. M., Brahmhatt, H., & Venables, E. (2016). The influence of the family on adolescent sexual experience: A comparison between Baltimore and Johannesburg. *PloS one*, 11(11), e0166032.

Morón-Duarte, L. S., Latorre, C., & Tovar, J. R. (2014). Risk factors for adolescent pregnancy in Bogotá, Colombia, 2010: a case-control study. *Revista panamericana de salud publica = Pan American journal of public health*, 36(3), 179–184.

O Asante, K., Nketiah-Amponsah, E., Andoh-Arthur, J., Bofo, I. M., & Ampaw, S. (2018). Correlates of Early Sexual Debut Among Sexually Active Youth in Ghana. *International quarterly of community health education*, 39(1), 9–17.
<https://doi.org/10.1177/0272684X18811016>

O'Sullivan, L. F., & Thompson, A. E. (2014). Sexuality in adolescence. In D. L. Tolman, L. M. Diamond, J. A. Bauermeister, W. H. George, J. G. Pfaus, & L. M. Ward (Eds.), *APA handbook of sexuality and psychology, Vol. 1. Person-based approaches* (pp. 433–486). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14193-015>

Pengpid, S., & Peltzer, K. (2018). Sexual behaviour and its correlates among adolescents in Brunei Darussalam. *International journal of adolescent medicine and health*, 33(1), 10.1515/ijamh-2018-0028. <https://doi.org/10.1515/ijamh-2018-0028>

Peterson, A. J., Allen, E., Viner, R., & Bonell, C. (2020). *Effects of the school environment on early sexual risk behavior: A longitudinal analysis of students in English secondary schools. Journal of Adolescence*, 85, 106–114.

Pound P, Langford R, Campbell R. What do young people think about their school-based sex and relationship education? A qualitative synthesis of young people's views and experiences. *BMJ Open*. 2016 Sep 13;6(9):e011329. doi: 10.1136/bmjopen-2016-011329. PMID: 27625058; PMCID: PMC5030567.

- Raifman, J., Charlton, B. M., Arrington-Sanders, R., Chan, P. A., Rusley, J., Mayer, K. H., ... & McConnell, M. (2020). Sexual orientation and suicide attempt disparities among US adolescents: 2009–2017. *Pediatrics*, *145*(3).
- Ramírez-Villalobos, D., Monterubio-Flores, E. A., Gonzalez-Vazquez, T. T., Molina-Rodríguez, J. F., Ruelas-González, M. G., & Alcalde-Rabanal, J. E. (2021). Delaying sexual onset: outcome of a comprehensive sexuality education initiative for adolescents in public schools. *BMC public health*, *21*(1), 1-9.
- Reis, L. F., Surkan, P. J., Atkins, K., Garcia-Cerde, R., & Sanchez, Z. M. (2023). Risk Factors for Early Sexual Intercourse in Adolescence: A Systematic Review of Cohort Studies. *Child Psychiatry & Human Development*, 1-14.
- Rizkianti, A., Maisya, I. B., Kusumawardani, N., Linhart, C., & Pardosi, J. F. (2020). Sexual Intercourse and Its Correlates Among School-aged Adolescents in Indonesia: Analysis of the 2015 Global School-based Health Survey. *Journal of preventive medicine and public health = YebangUihakhoe chi*, *53*(5), 323–331. <https://doi.org/10.3961/jpmp.20.028>
- Roman Lay, A. A., Fujimori, E., Simões Duarte, L., & Vilela Borges, A. L. (2021). Prevalence and correlates of early sexual initiation among Brazilian adolescents. *PloS one*, *16*(12), e0260815. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0260815>
- Ruiz, P.R., Molinero, L.R., DE Miguelsanz, J.M.M., Rondriguez, V.C. (2015). Risk factors for early sexual debut in adolescents. *Rev Pediatr Aten Primaria*, *17*, 127-36.
- Ryu D. H. (2023). Trends in Early Sexual Initiation and Its Association with Socio-Environmental Factors among Korean Adolescents. *Children (Basel, Switzerland)*, *10*(4), 613. <https://doi.org/10.3390/children10040613>
- Salih, N. A., Metaferia, H., Reda, A. A., & Biadgilign, S. (2015). Premarital sexual activity among unmarried adolescents in northern Ethiopia: a cross-sectional study. *Sexual & reproductive healthcare : official journal of the Swedish Association of Midwives*, *6*(1), 9–13. <https://doi.org/10.1016/j.srh.2014.06.004>
- Sandberg-Thoma SE, Kamp Dush CM. Casual sexual relationships and mental health in adolescence and emerging adulthood. *J Sex Res*. 2014;*51*(2):121-30. doi: 10.1080/00224499.2013.821440. Epub 2013 Oct 29. PMID: 24168063.

- Santelli, J., Song, X., Holden, I. K., Wunder, K., Zhong, X., Wei, Y., Mathur, S., Lutalo, T., Nalugoda, F., Gray, R., Serwadda, D. (2015). Prevalence of Sexual Experience and Initiation of Sexual Intercourse Among Adolescents, Rakai District, Uganda, 1994-2011. *The Journal of adolescent health :official publication of the Society for Adolescent Medicine*. 57. 496-505. [10.1016/j.jadohealth.2015.07.018](https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2015.07.018).
- Sentino, P., Thompson, P. L., Nugent, W. R., & Freeman, D. (2018). Adolescent daughters' perceptions of their fathers' levels of communication and care: How these variables influence female adolescent sexual behaviors. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 28(5), 632-646.
- Shayo, F. K., & Kalomo, M. H. (2019). Prevalence and correlates of sexual intercourse among sexually active in-school adolescents: an analysis of five sub-Saharan African countries for the adolescent's sexual health policy implications. *BMC public health*, 19(1), 1285. <https://doi.org/10.1186/s12889-019-7632-1>
- Skinner, S. R., Robinson, M., Smith, M. A., Robbins, S. C., Mattes, E., Cannon, J., Rosenthal, S. L., Marino, J. L., Hickey, M., & Doherty, D. A. (2015). Childhood behavior problems and age at first sexual intercourse: a prospective birth cohort study. *Pediatrics*, 135(2), 255–263. <https://doi.org/10.1542/peds.2014-1579>
- Smith, L., Jacob, L., López-Sánchez, G. F., Grabovac, I., Yang, L., Pizzol, D., Sigman, A., McDermott, D., & Koyanagi, A. (2022). A Multicountry Study of the Violence-Related Risk Factors for Early Sexual Debut and Risky Sexual Behavior in Adolescents. *Journal of interpersonal violence*, 37(3-4), NP1275–NP1297. <https://doi.org/10.1177/0886260520927502>
- Srahbzu, M., & Tirfeneh, E. (2020). Risky sexual behavior and associated factors among adolescents aged 15-19 years at governmental high schools in Aksum Town, Tigray, Ethiopia, 2019: an institution-based, cross-sectional study. *BioMed research international*, 2020.
- Tajer D. Adolescent's perceptions on gender. *Arch Argent Pediatr*. 2022 Aug;120(4):222-224. English, Spanish. doi: 10.5546/aap.2022.eng.222. Epub 2022 May 20. PMID: 35900947.

UNESCO, (2018). *International technical guidance on sexuality education: An evidence-informed approach*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), France: Paris

UNFPA (2015). *Girlhood, Not Motherhood: Preventing Adolescent Pregnancy*. New York: United Nations Population Fund- UNFPA.

van Oosten JM. Sexually Explicit Internet Material and Adolescents' Sexual Uncertainty: The Role of Disposition-Content Congruency. *Arch Sex Behav*. 2016 May;45(4):1011-22. doi: 10.1007/s10508-015-0594-1. Epub 2015 Sep 15. PMID: 26373650; PMCID: PMC4820469.

Vanwesenbeeck, I. (2020). Comprehensive sexuality education. In *Oxford Research Encyclopedia of Global Public Health*.

Vasilenko, S. A. (2022). Sexual behavior and health from adolescence to adulthood: Illustrative examples of 25 Years of research from Add Health. *Journal of Adolescent Health, 71*(6), S24-S31.

Waldron, M., Doran, K. A., Bucholz, K. K., Duncan, A. E., Lynskey, M. T., Madden, P. A., Sartor, C. E., & Heath, A. C. (2015). Parental separation, parental alcoholism, and timing of first sexual intercourse. *The Journal of adolescent health : official publication of the Society for Adolescent Medicine, 56*(5), 550–556. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2015.01.011>

WHO, (2023). Adolescent sexual and reproductive health and rights. Διαθέσιμο στο: [https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research-\(srh\)/areas-of-work/adolescent-and-sexual-and-reproductive-health-and-rights#](https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research-(srh)/areas-of-work/adolescent-and-sexual-and-reproductive-health-and-rights#)

Ybarra ML, Mitchell KJ. "Sexting" and its relation to sexual activity and sexual risk behavior in a national survey of adolescents. *J Adolesc Health*. 2014 Dec;55(6):757-64. doi: 10.1016/j.jadohealth.2014.07.012. Epub 2014 Sep 27. PMID: 25266148; PMCID: PMC4361893.

Zito, R. C., & De Coster, S. (2016). Family Structure, Maternal Dating, and Sexual Debut: Extending the Conceptualization of Instability. *Journal of youth and adolescence*, 45(5), 1003–1019. <https://doi.org/10.1007/s10964-016-0457-7>